

**Wytyczne OECD dotyczące
należytej staranności w zakresie
odpowiedzialnych łańcuchów
dostaw minerałów z obszarów
dotkniętych konfliktami
i obszarów wysokiego ryzyka**
WYDANIE DRUGIE

Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka

©//OECD

LEPSZA POLITYKA NA RZECZ LEPSZEGO ŻYCIA

Niniejszy dokument oraz wszelkie zawarte w nim mapy pozostają bez uszczerbku dla statusu lub suwerenności jakiegokolwiek terytorium, dla wyznaczenia międzynarodowych granic oraz dla nazwy jakiegokolwiek terytorium, miasta czy obszaru.

Należy powoływać się na tę publikację następująco:

OECD (2013 r.), *Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka: Wydanie drugie*, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1757/97S92641S5050-en>

ISBN 978-92-64-18501-2 (druk)
ISBN 978-92-64-18505-0 (PDF)

Zdjęcia: Okładka © Hemera/Thinkstock.

Sprostowania do publikacji OECD można znaleźć na stronie internetowej: www.oecd.org/publishing/corrigenda Wydanie drugie, listopad 2012 r. © OECD 2013

Treści OECD można kopiować, pobierać lub drukować na własny użytek, a fragmenty publikacji, baz danych i produktów multimedialnych OECD można umieszczać we własnych dokumentach, prezentacjach, na blogach, stronach internetowych i w materiałach dydaktycznych pod warunkiem odpowiedniego wskazania OECD jako źródła i właściciela praw autorskich. Wszelkie zapytania o wykorzystanie do celów publicznych lub komercyjnych i prawa do tłumaczenia należy kierować na adres rights@oecd.org. Wnioski o zgodę na kopiowanie części tego materiału do użytku publicznego lub komercyjnego należy kierować bezpośrednio do Copyright Clearance Center (CCC) na adres info@copyright.com lub do Centre français d'exploitation du droit de copie (CFC) na adres contact@cfcopies.com.

Przedmowa

Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów w obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka („wytyczne”) to pierwszy przykład wspólnej, wspieranej przez rządy, wielostronnej inicjatywy na rzecz odpowiedzialnego zarządzania łańcuchem dostaw minerałów w obszarów dotkniętych konfliktami. Celem wytycznych jest zapewnienie przedsiębiorstwom pomocy w przestrzeganiu praw człowieka i unikaniu podsycaenia konfliktów za pomocą ich praktyk w zakresie pozyskiwania minerałów. Wytyczne służą również rozwijaniu przejrzystych łańcuchów dostaw minerałów i zrównoważonego zaangażowania przedsiębiorstw w sektorze minerałów, aby umożliwić państwom korzystanie z ich surowców mineralnych i zapobieganie sytuacjom, w których wydobycie minerałów i handel nimi staje się źródłem konfliktów, naruszeń praw człowieka i braku bezpieczeństwa. Wytyczne OECD wraz z dodatkami dotyczącymi cyny, tantalu, wolframu i złota zapewniają przedsiębiorstwom pełny zestaw informacji na temat odpowiedzialnego pozyskiwania minerałów, aby handel tymi minerałami sprzyjał pokojowi i rozwojowi, a nie generował konflikty.

Wytyczne opracowano w ramach wielostronnego procesu, w którym z pełnym zaangażowaniem wzięły udział: OECD i jedenaście państw członkowskich reprezentujących Międzynarodową Konferencję w sprawie Regionu Wielkich Jezior (Angola, Burundi, Demokratyczna Republika Konga, Kenia, Republika Konga, Republika Środkowoafrykańska, Rwanda, Sudan, Tanzania, Uganda i Zambia), przedstawiciele przemysłu, społeczeństwo obywatelskie oraz Grupa Ekspertów ONZ ds. DR Konga. W celu opracowania wytycznych i dwóch dodatków do nich pięciokrotnie zorganizowano konsultacje z wieloma zainteresowanymi stronami, z czego cztery odbyły się w Paryżu w grudniu 2009 r. i kwietniu 2010 r. oraz w maju i listopadzie 2011 r. Wspólne konsultacje między Międzynarodową Konferencją w sprawie Regionu Wielkich Jezior (ICGLR) a OECD odbyły się w Nairobi we wrześniu 2010 r. i wzięły w nich udział również przedstawiciele Brazylii, Malezji i Republiki Południowej Afryki. W rezultacie wytyczne mają charakter praktyczny i kładzie się w nich nacisk na konstruktywne i oparte na współpracy podejścia do złożonych wyzwań.

W rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych 1952 (2010 r.) [S/RES/1952(2010)] poparto kontynuowanie wdrażania zaleceń dotyczących należytej staranności zawartych w sprawozdaniu końcowym Grupy Ekspertów ONZ ds. Demokratycznej Republiki Konga, opracowanym z myślą o zachowaniu spójności z wytycznymi OECD dotyczącymi należytej staranności.

Wytyczne zostały zatwierdzone przez Komitet Inwestycyjny OECD i Komitet Pomocy Rozwojowej OECD, a także przez jedenaście państw należących do Międzynarodowej Konferencji w sprawie Regionu Wielkich Jezior (ICGLR) w deklaracji z Lusaki przyjętej w dniu 15 grudnia 2010 r. W dniu 25 maja 2011 r. Rada na szczeblu ministerialnym przyjęła zalecenie OECD w odniesieniu do wytycznych dotyczących należytej staranności,

a następnie zmieniła je w dniu 17 lipca 2012 r., dodając odniesienie do dodatku dotyczącego złota. Zalecenie nie jest prawnie wiążące, lecz odzwierciedla wspólne stanowisko i zobowiązanie polityczne członków OECD i państw niebędących członkami OECD, które przyjęły to zalecenie.

Spis treści

Zalecenie Rady w odniesieniu do Wytycznych OECD dotyczących należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka	8
Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka	11
Wprowadzenie	12
Czym jest należyta staranność w łańcuchu dostaw minerałów i dlaczego jest ona konieczna?	13
Kto powinien dochować należytej staranności?	15
Struktura wytycznych	16
Charakter wytycznych	16
Załącznik I. Pięciostopniowe ramy opartej na ryzyku należytej staranności w łańcuchu dostaw minerałów	17
Załącznik II. Wzór polityki łańcucha dostaw w zakresie odpowiedzialnego globalnego łańcucha dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka	20
Załącznik III. Proponowane środki ograniczania ryzyka i wskaźniki służące do pomiaru postępów	26
Dodatek dotyczący cyny, tantalu i wolframu	31
Zakres stosowania i definicje	32
Sygnaly ostrzegawcze powodujące zastosowanie niniejszego dodatku	33
ETAP 1: Utworzenie solidnych systemów zarządzania przedsiębiorstwem	36
ETAP 2: Identyfikacja i ocena ryzyka w łańcuchu dostaw	41
ETAP 3: Opracowanie i wdrożenie strategii reagowania na zidentyfikowane ryzyko	44
ETAP 4: Przeprowadzenie przez niezależny podmiot zewnętrzny audytu w odniesieniu do praktyk należytej staranności stosowanych przez huty i rafinerie	47
ETAP 5: Przedstawianie corocznych sprawozdań na temat należytej staranności w łańcuchu dostaw	51
Aneks. Nota przewodnia dotycząca oceny ryzyka przedsiębiorstw	

działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw	54
Dodatek dotyczący złota	62
Wprowadzenie i zakres stosowania	63
Definicje	67
ETAP 1: Utworzenie solidnych systemów zarządzania przedsiębiorstwem	72
ETAP 2: Identyfikacja i ocena ryzyka w łańcuchu dostaw	78
ETAP 3: Opracowanie i wdrożenie strategii reagowania na zidentyfikowane ryzyko	104
ETAP 4: Przeprowadzenie przez niezależny podmiot zewnętrzny audytu w odniesieniu do praktyk należytej staranności stosowanych przez rafinerie	111
ETAP 5: Przedstawianie corocznych sprawozdań na temat należytej staranności w łańcuchu dostaw	117
Aneks. Proponowane środki na rzecz stworzenia możliwości gospodarczych i rozwojowych dla górników wydobywających ręcznie i na małą skalę	121
Wykres	
Ryzyko w łańcuchu dostaw cyny, tantalu i wolframu z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka	35
Ryzyko w łańcuchu dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka	72

Zalecenie Rady w odniesieniu do wytycznych dotyczących należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka¹

Zmienione w dniu 17 lipca 2012 r.

RADA,

uwzględniając art. 5 lit. b) Konwencji o Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju z dnia 14 grudnia 1960 r.,

uwzględniając Wytyczne dla przedsiębiorstw wielonarodowych, które stanowią część Deklaracji w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych,

przypominając, że wspólnym celem rządów zalecających przestrzeganie Wytycznych dla przedsiębiorstw wielonarodowych i wspólnoty rozwoju jest propagowanie zasad i norm odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej,

zauważając, że odpowiedzialne pozyskiwanie minerałów ma wymiar rozwojowy i biznesowy,

uwzględniając Ramy polityczne w zakresie inwestycji przyjęte w 2006 r., których celem jest pozyskiwanie inwestycji prywatnych w sposób, który sprzyja stałemu wzrostowi gospodarczemu i zrównoważonemu rozwojowi,

przywołując pracę Komitetu Pomocy Rozwojowej w dziedzinie zaangażowania międzynarodowego w państwach niestabilnych mającą na celu unikanie szkód przy podejmowaniu działań we wrażliwych i dotkniętych konfliktami środowiskach, w tym¹ Zasady dotyczące podejmowania działań międzynarodowych w państwach niestabilnych i w sytuacjach niestabilności zatwierdzone na posiedzeniu na wysokim szczeblu, które odbyło się w dniach 3–4 kwietnia 2007 r.,

¹ W momencie przyjęcia Brazylia wydała następujące oświadczenie: „Stosując się do niniejszego zalecenia, Brazylia rozumie, że wytyczne dotyczące należytej staranności zostały opracowane na podstawie doświadczeń zdobytych w regionie Wielkich Jezior w Afryce. Brazylia jest zdania, że przedsiębiorstwa powinny należycie uwzględnić odpowiednie decyzje Organizacji Narodów Zjednoczonych, w tym rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ, przy określaniu, czy inne strefy działania można uznać za obszary dotknięte konfliktami lub obszary wysokiego ryzyka”.

przypominając wysiłki społeczności międzynarodowej na rzecz współpracy w zakresie zwalczania korupcji, w tym przez przyjęcie Konwencji OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych i Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji,

uznając, że rządy, organizacje międzynarodowe i przedsiębiorstwa mogą wykorzystywać swoje kompetencje i role, aby przyczynić się do zapewnienia wymiany handlowej i inwestycji w zasoby naturalne korzystnych dla ogółu społeczeństwa,

uwzględniając wysiłki społeczności międzynarodowej, w szczególności Międzynarodowej Konferencji w sprawie Regionu Wielkich Jezior, mające na celu zwalczanie nielegalnej eksploatacji zasobów naturalnych na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka,

uznając, że eksploatacja naturalnych zasobów mineralnych jest znacząca na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka oraz że przedsiębiorstwa pozyskujące zasoby na tych obszarach lub bezpośrednio na nich działające mogą być narażone na większe ryzyko przyczynienia się do konfliktu,

zauważając, że należyta staranność w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka jest ciągłym, proaktywnym i reaktywnym procesem, w ramach którego przedsiębiorstwa mogą zagwarantować, że przestrzegają praw człowieka i nie przyczyniają się do konfliktów,

uwzględniając Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka (zwane dalej „wytycznymi”) opracowane we współpracy z Międzynarodową Konferencją w sprawie Regionu Wielkich Jezior i zatwierdzone przez Komitet Inwestycyjny i Komitet Pomocy Rozwojowej,

uwzględniając dodatek dotyczący cyny, tantalu i wolframu oraz dodatek dotyczący złota, które są nieodłączną częścią wytycznych, oraz zauważając, że dodatki dotyczące innych minerałów mogą zostać dodane do wytycznych w przyszłości,

zauważając, że w niniejszych wytycznych określono kroki, jakie przedsiębiorstwa powinny podjąć w celu wskazania i wyeliminowania faktycznego lub możliwego ryzyka, aby zapobiegać negatywnym skutkom związanym z ich działalnością lub stosunkami lub ograniczyć te skutki, uznając jednocześnie, że konieczne jest zachowanie elastyczności podczas ich stosowania w zależności od indywidualnych okoliczności i czynników, takich jak: wielkość przedsiębiorstwa, lokalizacja działalności, sytuacja w danym państwie, sektor i charakter określonych produktów lub usług,

uznając, że nie należy tolerować poważnych nadużyć związanych z wydobywaniem i transportem minerałów wymienionych w załączniku II do niniejszego zalecenia lub handlem tymi materiałami, zwłaszcza gdy są one popełniane w stosunku do kobiet i dzieci, na wniosek Komitetu Inwestycyjnego obradującego w rozszerzonym składzie (z udziałem państw niebędących członkami, które przystąpiły do Deklaracji w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych) i Komitetu Pomocy

Rozwojowej,

ZALECA członkom i państwom niebędącym członkami, które przystąpiły do Deklaracji w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych, aby aktywnie propagowały przestrzeganie wytycznych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność na ich terytoriach lub z ich terytoriów oraz pozyskujące minerały z obszarów dotkniętych konfliktami lub obszarów wysokiego ryzyka w celu zapewnienia, aby przedsiębiorstwa te przestrzegały praw człowieka, unikały przyczyniania się do konfliktów i skutecznie przyczyniały się do zrównoważonego, sprawiedliwego i efektywnego rozwoju,

ZALECA członkom i państwom niebędącym członkami, które przystąpiły do Deklaracji w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych, aby przede wszystkim podjęły środki w celu aktywnego wspierania włączenia do systemu zarządzania przedsiębiorstwami Pięciostopniowych ram opartej na ryzyku należytej staranności w łańcuchu dostaw minerałów, uwzględniając przy tym wzór polityki łańcucha dostaw określony odpowiednio w załącznikach I i II do niniejszego zalecenia, które stanowią jego nieodłączną część,

ZALECA członkom i państwom niebędącym członkami, które przystąpiły do Deklaracji w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych, przy wsparciu OECD, w tym przez działania prowadzone wspólnie z Organizacją Narodów Zjednoczonych i międzynarodowymi organizacjami ds. rozwoju, aby zapewniali jak najszersze rozpowszechnienie wytycznych i ich aktywnego stosowania przez inne zainteresowane strony, w tym stowarzyszenia zawodowe, instytucje finansowe i organizacje społeczeństwa obywatelskiego,

ZACHĘCA inne państwa niebędące członkami do należytego uwzględnienia i przestrzegania niniejszego zalecenia,

ZOBOWIĄDUJE Komitet Inwestycyjny i Komitet Pomocy Rozwojowej do monitorowania wdrożenia zalecenia i przedłożenia Radzie sprawozdania nie później niż trzy lata po jego przyjęciu, a w stosownych przypadkach w późniejszym terminie.

Wytoczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka

Wprowadzenie

Na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka przedsiębiorstwa zajmujące się wydobywaniem minerałów i handlem nimi mają potencjał w zakresie generowania dochodu, przyczyniania się do wzrostu i dobrobytu, zapewniania źródeł utrzymania i wspomagania rozwoju lokalnego. W takich sytuacjach może również istnieć ryzyko, że przedsiębiorstwa przyczynią się do wystąpienia istotnych negatywnych skutków, w tym poważnych naruszeń praw człowieka i konfliktów, lub będą z nimi powiązane.

Niniejsze wytyczne stanowią ramy dla szczegółowych zasad należytej staranności jako podstawy odpowiedzialnego zarządzania globalnym łańcuchem dostaw cyny, tantalu, wolframu, ich rud i pochodnych mineralnych oraz złota (zwanymi dalej „minerałami”¹). Celem niniejszych wytycznych jest wspieranie przedsiębiorstw w poszanowaniu praw człowieka i unikaniu przyczyniania się do konfliktów przez podejmowanie decyzji dotyczących pozyskiwania, w tym wybór dostawców. Tym samym niniejsze wytyczne pomogą przedsiębiorstwom w przyczynieniu się do zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego pozyskiwania minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, stwarzając jednocześnie warunki do konstruktywnej współpracy z dostawcami. Niniejsze wytyczne mają służyć jako wspólny punkt odniesienia dla wszystkich dostawców i innych zainteresowanych stron w łańcuchu dostaw minerałów oraz wszelkich programów branżowych, które mogą zostać opracowane, w celu wyjaśnienia oczekiwań dotyczących charakteru odpowiedzialnego zarządzania łańcuchami dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

Niniejsze wytyczne są wynikiem wspólnej inicjatywy rządów, organizacji międzynarodowych, przemysłu i społeczeństwa obywatelskiego, mającej na celu propagowanie rozliczalności i przejrzystości w łańcuchu dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.²

Obszary dotknięte konfliktami i obszary wysokiego ryzyka

Obszary dotknięte konfliktami i obszary wysokiego ryzyka określa się na

2 Z zakresu niniejszych wytycznych wyłączone są metale, co do których istnieje uzasadnione przypuszczenie, że pochodzą z recyklingu. Metale pochodzące z recyklingu to produkty odzyskane od użytkowników końcowych lub produkty pokonsumpcyjne, lub złom z metali przetworzonych powstały podczas wytwarzania produktów. Metale pochodzące z recyklingu obejmują nadmiarowe, zbędne, wadliwe i ześlomowane materiały metalowe, które zawierają metale rafinowane lub przetworzone nadające się do recyklingu w produkcji cyny, tantalu, wolframu lub złota. Za metale pochodzące z recyklingu nie uznaje się minerałów częściowo przetworzonych, nieprzetworzonych ani produktów ubocznych z innej rudy.

podstawie trwającego konfliktu zbrojnego, zakrojonej na szeroką skalę przemocy lub innych zagrożeń dla ludzi. Konflikt zbrojny może przybierać różne formy, np. konfliktu o charakterze międzynarodowym lub niemiędzynarodowym, który może się toczyć między dwoma państwami lub większą ich liczbą lub może obejmować wojny o wyzwolenie, powstania czy wojny domowe itd. *Obszary wysokiego ryzyka* mogą obejmować obszary dotknięte brakiem stabilności politycznej lub represjami, słabością instytucjonalną, brakiem bezpieczeństwa, załamaniem się infrastruktury cywilnej i zakrojoną na szeroką skalę przemocą. Obszary takie często charakteryzują się powszechnym łamaniem praw człowieka oraz naruszaniem przepisów krajowych lub międzynarodowych.

Czym jest należyta staranność w łańcuchu dostaw minerałów i dlaczego jest ona konieczna?

Należyta staranność jest ciągłym, proaktywnym i reaktywnym procesem, w ramach którego przedsiębiorstwa mogą zagwarantować, że przestrzegają praw człowieka i nie przyczyniają się do konfliktów.³ Należyta staranność może również pomóc przedsiębiorstwom w zapewnieniu przestrzegania przepisów międzynarodowych i krajowych, w tym przepisów regulujących nielegalny handel minerałami, oraz sankcji ONZ. Należyta staranność oparta na ryzyku odnosi się do kroków, jakie przedsiębiorstwa powinny podjąć w celu wskazania i wyeliminowania faktycznego lub możliwego ryzyka, aby zapobiegać negatywnym skutkom związanym z ich działalnością lub decyzjami dotyczącymi pozyskiwania lub ograniczyć te skutki.

Do celów niniejszych wytycznych „ryzyko” definiuje się w odniesieniu do potencjalnie negatywnych skutków działalności przedsiębiorstwa, które wynikają z jego własnych działań lub stosunków z osobami trzecimi, w tym dostawcami i innymi podmiotami w łańcuchu dostaw. Negatywne skutki mogą obejmować szkody wyrządzone ludziom (tj. skutki zewnętrzne) lub naruszenie reputacji lub pociągnięcie przedsiębiorstwa do odpowiedzialności prawnej (tj. skutki wewnętrzne) bądź oba te rodzaje skutków. Takie skutki wewnętrzne i zewnętrzne są często od siebie współzależne, a szkody zewnętrzne są powiązane z naruszeniem reputacji lub pociągnięciem do odpowiedzialności prawnej.

Przedsiębiorstwo ocenia ryzyko, określając faktyczne okoliczności swojej działalności i swoich stosunków oraz oceniając te fakty pod kątem odpowiednich norm przewidzianych w prawie krajowym i międzynarodowym, zaleceń dotyczących odpowiedzialnego prowadzenia działalności przez organizacje międzynarodowe, narzędzi wspieranych przez rząd, dobrowolnych inicjatyw sektora prywatnego oraz wewnętrznych strategii politycznych

3 OECD (2011 r.), *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych*, OECD, Paryż; OECD (2006 r.), *Narzędzie OECD służące podnoszeniu świadomości w zakresie ryzyka dla przedsiębiorstw wielonarodowych na słabo zarządzanych obszarach*, OECD, Paryż; oraz *Wytyczne dotyczące biznesu i praw człowieka: wdrażanie dokumentu ramowego ONZ „Chronić, szanować, naprawiać”* (sprawozdanie Johna Ruggie, specjalnego przedstawiciela Sekretarza Generalnego ONZ ds. respektowania praw człowieka przez korporacje transnarodowe i inne przedsiębiorstwa, A/HRC/17/31, 21 marca 2011 r.).

i systemów przedsiębiorstwa. Podejście takie pomaga również w dostosowaniu zakresu badania służącego zapewnieniu należytej staranności do rozmiaru działalności przedsiębiorstwa lub stosunków w łańcuchu dostaw.

Przedsiębiorstwa mogą być narażone na ryzyko w swoich łańcuchach dostaw minerałów ze względu na okoliczności wydobycia minerałów, handlu nimi lub ich przetwórstwem, które ze swej natury wiążą się wyższym ryzykiem wystąpienia poważnych negatywnych skutków, takich jak finansowanie konfliktu lub podsycanie, ułatwanie lub zaostrzanie warunków konfliktu. Pomimo rozdrobnienia procesu produkcji w łańcuchu dostaw, a także niezależnie od swojej pozycji lub wpływu na dostawców przedsiębiorstwa nie są chronione przed ryzykiem przyczynienia się do negatywnych skutków, które występują w różnych punktach łańcucha dostaw minerałów lub bycia powiązanych z tymi skutkami. W związku z tym przedsiębiorstwa powinny podjąć rozsądne kroki i dołożyć wszelkich starań, aby zachować należytą staranność w celu zidentyfikowania wszelkiego ryzyka wystąpienia negatywnych skutków związanych z warunkami wydobycia minerałów i stosunkami z dostawcami działającymi na obszarach dotkniętych konfliktami lub obszarach wysokiego ryzyka, a także w celu zapobiegania tego rodzaju ryzyku lub jego ograniczania.

Łańcuch dostaw minerałów

W proces wprowadzania surowca mineralnego na rynek konsumencki jest zaangażowanych wiele podmiotów i na ogół obejmuje on wydobycie, transport, przetwórstwo, handel, przetwarzanie, wytapianie, rafinację i stapianie, wytwarzanie oraz sprzedaż produktu końcowego. Termin „łańcuch dostaw” odnosi się do systemu obejmującego wszystkie działania, organizacje, podmioty, technologie, informacje, zasoby i usługi związane z przemieszczaniem i przetwarzaniem minerałów od miejsca ich wydobycia do momentu ich włączenia do produktu końcowego dla konsumentów końcowych.

W praktyce należyta staranność jest ukierunkowana na działania, jakie przedsiębiorstwa powinny podjąć w celu:

- określenia faktycznych okoliczności związanych z wydobyciem, transportem, przetwórstwem, handlem, przetwarzaniem, wytapianiem, rafinacją i stapianiem oraz wytwarzaniem lub sprzedażą produktów, które zawierają minerały pochodzące z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka;
- wskazania i oceny wszelkiego faktycznego lub możliwego ryzyka przez ocenę okoliczności faktycznych na podstawie norm określonych w polityce przedsiębiorstwa dotyczącej łańcucha dostaw (zob. wzór polityki łańcucha dostaw, załącznik II);
- zapobiegania wskazanemu ryzyku lub ograniczania takiego ryzyka przez przyjęcie i wdrożenie planu zarządzania ryzykiem. Może to skutkować podjęciem decyzji

o kontynuowaniu handlu przez cały czas trwania działań mających na celu ograniczenie ryzyka, tymczasowym zawieszeniu handlu przy jednoczesnym prowadzeniu działań na rzecz ograniczenia ryzyka lub wycofaniu się ze współpracy z dostawcą po nieudanych próbach ograniczenia ryzyka albo gdy przedsiębiorstwo uzna, że nie ma możliwości ograniczenia ryzyka lub ryzyko jest nie do przyjęcia.

Kto powinien dochować należytej staranności?

Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do wszystkich przedsiębiorstw w łańcuchu dostaw minerałów, które dostarczają lub stosują cynę, tantal, wolfram i ich rudy lub pochodne mineralne oraz złoto, pochodzące z obszarów dotkniętych konfliktami lub obszarów wysokiego ryzyka. Chociaż zapewnianie należytej staranności powinno być dostosowane do działań i stosunków danego przedsiębiorstwa, takich jak jego pozycja w łańcuchu dostaw, wszystkie przedsiębiorstwa powinny dochować należytej staranności, której celem jest zapewnienie, aby nie przyczyniały się do łamania praw człowieka ani do powstawania konfliktów.

W niniejszych wytycznych uznaje się, że należyta staranność na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka stwarza wyzwania natury praktycznej. Konieczna jest elastyczność w stosowaniu zasad należytej staranności. Charakter i zakres działań na rzecz zapewnienia odpowiedniej należytej staranności będzie zależał od indywidualnych okoliczności i czynników, takich jak wielkość przedsiębiorstwa, lokalizacja działalności, sytuacja w danym państwie, sektor i charakter określonych produktów lub usług. Wyzwaniom tym można sprostać na wiele sposobów, m.in. przez:

- współpracę na szczeblu branży w zakresie budowania zdolności do prowadzenia działań na rzecz zapewnienia należytej staranności;
- podział, w ramach sektora, kosztów realizacji określonych zadań związanych z zapewnieniem należytej staranności;
- udział w inicjatywach na rzecz odpowiedzialnego zarządzania łańcuchem dostaw⁴;
- współpracę między podmiotami branżowymi, które mają wspólnych dostawców;
- współpracę między przedsiębiorstwami działającymi na wyższym i niższym szczeblu łańcucha dostaw;
- budowanie partnerstw z organizacjami międzynarodowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego;
- włączenie wzoru polityki łańcucha dostaw (załącznik II) oraz szczegółowych zaleceń dotyczących należytej staranności przedstawionych w niniejszych wytycznych do istniejących strategii politycznych i systemów zarządzania, praktyk przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności, takich jak praktyki w zakresie zamówień publicznych,

4 Na przykład: *Inicjatywa ITRI dotycząca łańcucha dostaw (iTSCi)*; *Program dotyczący hutnictwa niepowiązanego z obszarami konfliktów* opracowany przez Koalicję Odpowiedzialności Społecznej Przemysłu Elektronicznego (EICC) i Globalną Inicjatywę na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Elektronicznego (GeSI); *Norma dotycząca złota niepowodującego konfliktów*, Światowa Rada Złota (2012 r.); oraz *Certyfikacja łańcucha kontroli pochodzenia*, Rada Odpowiedzialnego Jubilerstwa (2012 r.); grupa robocza ds. łańcucha dostaw działająca w ramach Globalnej Inicjatywy Sprawozdawczej (2010 r.).

środków w zakresie należytej staranności dotyczących uczciwości i zasady „znaj swojego klienta” oraz sprawozdawczości dotyczącej zrównoważonego rozwoju, społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw lub innych sprawozdań rocznych.

Oprócz zapewnienia zasad i procesów dla przedsiębiorstw w niniejszych wytycznych zaleca się procesy i procedury należytej staranności, które nowo powstające ogólnobranżowe inicjatywy na rzecz łańcucha dostaw powinny stosować w swoich działaniach służących wypracowaniu praktyk odpowiedzialnego pozyskiwania minerałów uwzględniających konflikty. Wytyczne te mogą również wspierać i uzupełniać proces opracowywania i wdrażania kompleksowych systemów certyfikacji, takich jak system i narzędzia certyfikacyjne Międzynarodowej Konferencji w sprawie Regionu Wielkich Jezior.⁵

Struktura wytycznych

Niniejsze wytyczne zapewniają: 1) nadrzędne ramy należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka (zob. załącznik I); 2) wzór polityki łańcucha dostaw minerałów zapewniający wspólny zbiór zasad (zob. załącznik II); 3) proponowane środki ograniczania ryzyka i wskaźniki służące do pomiaru postępów, które przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mogą rozważyć przy możliwym wsparciu ze strony przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw (zob. załącznik III); oraz 4) dwa dodatki dotyczące cyny, tantalu i wolframu oraz złota dostosowane do wyzwań związanych ze strukturą łańcucha dostaw tych minerałów. Dodatki zawierają szczegółowe zalecenia dotyczące należytej staranności, sformułowane na podstawie różnych pozycji przedsiębiorstw i ról, jakie odgrywają one w swoich łańcuchach dostaw. Przedsiębiorstwa wykorzystujące te minerały lub rafinowane pochodne metali powinny najpierw zapoznać się z sygnałami ostrzegawczymi zawartymi w każdym dodatku w celu ustalenia, czy opisane w nim procesy należytej staranności mają zastosowanie.

Charakter wytycznych

Niniejsze wytyczne opierają się na zasadach i normach zawartych w Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych oraz Narzędziu OECD służącym podnoszeniu świadomości w zakresie ryzyka dla przedsiębiorstw wielonarodowych na słabo zarządzanych obszarach oraz są zgodne z tymi zasadami i normami. Wytyczne zawierają zalecenia opracowane wspólnie przez rządy dla przedsiębiorstw prowadzących działalność na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka lub pozyskujących minerały na tych obszarach, a także wskazówki dotyczące zasad i procesów należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, które są zgodne z obowiązującymi przepisami i odpowiednimi normami międzynarodowymi. Przestrzeganie niniejszych wytycznych jest dobrowolne i nie jest możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej.

5 Zob. Międzynarodowa Konferencja w sprawie Regionu Wielkich Jezior (ICGLR), *Regionalna inicjatywa na rzecz walki z nielegalną eksploatacją zasobów naturalnych*, www.icglr.org.

ZAŁĄCZNIK I

Pięciostopniowe ramy opartej na ryzyku należytej staranności w łańcuchu dostaw minerałów

Chociaż szczegółowe wymogi i procesy dotyczące należytej staranności będą się różnić w zależności od minerału i pozycji przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw (jak opisano szczegółowo w dodatkach dotyczących minerałów), przedsiębiorstwa powinny dokonać przeglądu wybranych przez siebie dostawców i decyzji dotyczących pozyskiwania oraz włączyć do swoich systemów zarządzania następujące pięciostopniowe ramy opartej na ryzyku należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka:

1. Utworzenie *solidnych systemów zarządzania przedsiębiorstwem*. Przedsiębiorstwa powinny:
 - A) przyjąć i wyraźnie przedstawić dostawcom i opinii publicznej swoją politykę łańcucha dostaw w odniesieniu do minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Polityka ta powinna obejmować normy, według których ma być zapewniana należyta staranność, zgodne z normami określonymi we wzorze polityki łańcucha dostaw przedstawionym w załączniku II;
 - B) utworzyć wewnętrzny system zarządzania, aby ułatwić zachowanie należytej staranności w łańcuchu dostaw;
 - C) ustanowić system kontroli i przejrzystości w odniesieniu do łańcucha dostaw minerałów. Obejmuje to łańcuch kontroli pochodzenia lub system identyfikowalności bądź identyfikację podmiotów działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw. Można to zrealizować przez udział w programach branżowych;
 - D) zacieśnić współpracę przedsiębiorstwa z dostawcami. Politykę łańcucha dostaw należy włączyć do umów lub porozumień z dostawcami. W miarę możliwości przedsiębiorstwa pomagają dostawcom w budowaniu zdolności w celu poprawy wyników w zakresie należytej staranności;
 - E) ustanowić na poziomie przedsiębiorstwa lub całej branży mechanizm rozpatrywania

skarg jako system wczesnego ostrzegania przed ryzykiem.

2. **Identyfikacja i ocena ryzyka w łańcuchu dostaw.** Przedsiębiorstwa powinny:

- A) zidentyfikować ryzyko w swoim łańcuchu dostaw zgodnie z zaleceniami zawartymi w dodatkach;
- B) ocenić ryzyko negatywnych skutków w świetle norm ich polityki łańcucha dostaw, w sposób zgodny z załącznikiem II oraz z zaleceniami w zakresie należytej staranności zawartymi w niniejszych wytycznych.

3. **Opracowanie i wdrożenie strategii reagowania na zidentyfikowane ryzyko.**

Przedsiębiorstwa

powinny:

- A) zgłaszać ustalenia poczynione w ramach oceny ryzyka w łańcuchu dostaw wyznaczonym członkom kadry kierowniczej wyższego szczebla danego przedsiębiorstwa;
- B) opracować i przyjąć plan zarządzania ryzykiem. Strategię zarządzania ryzykiem można opracować przez (i) kontynuowanie wymiany handlowej przez cały czas trwania wymiernych działań mających na celu ograniczenie ryzyka, (ii) tymczasowe zawieszenie handlu przy jednoczesnym kontynuowaniu wymiernych działań mających na celu ograniczenie ryzyka, albo (iii) zakończenie współpracy z dostawcą po nieudanych próbach ograniczenia ryzyka lub gdy przedsiębiorstwo uzna, że ograniczenie ryzyka jest niewykonalne lub niedopuszczalne. Aby określić właściwą strategię, przedsiębiorstwa powinny dokonać przeglądu załącznika II (Wzór polityki łańcucha dostaw w zakresie odpowiedzialnego globalnego łańcucha dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka) oraz rozważyć swoją zdolność do wywierania wpływu na dostawców, którzy mogą najskuteczniej zapobiegać zidentyfikowanemu ryzyku lub je ograniczyć, a w razie konieczności podjąć działania mające na celu wywarcie takiego wpływu. Jeżeli przedsiębiorstwa prowadzą działania mające na celu ograniczenie ryzyka kontynuując lub tymczasowo zawieszając handel, powinny przeprowadzić konsultacje z dostawcami i zainteresowanymi stronami, których działania te dotyczą, w tym z organami administracji lokalnej i centralnej, organizacjami międzynarodowymi lub organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz osobami trzecimi, których działania te dotyczą, a także, w stosownych przypadkach, powinny uzgodnić strategię wymiernego ograniczenia ryzyka w ramach planu zarządzania ryzykiem. Przedsiębiorstwa mogą korzystać z zasugerowanych środków i wskaźników, o których mowa w załączniku III do wytycznych dotyczących należytej staranności, aby opracować w ramach planu zarządzania ryzykiem strategię ograniczania ryzyka uwzględniającą konflikty i wysokie ryzyko, oraz mierzyć poziom stopniowej poprawy sytuacji;
- C) wdrożyć plan zarządzania ryzykiem, monitorować i śledzić wyniki działań mających

na celu ograniczenie ryzyka, składać sprawozdania wyznaczonym członkom kadry kierowniczej wyższego szczebla. Można tego dokonać w ramach współpracy lub w porozumieniu z organami administracji lokalnej i centralnej, przedsiębiorstwami działającymi na wyższym szczeblu łańcucha dostaw, organizacjami międzynarodowymi lub organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz osobami trzecimi, których działania te dotyczą, w przypadku gdy plan zarządzania ryzykiem jest wdrażany i monitorowany na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka;

D) przeprowadzić dodatkowe oceny stanu faktycznego i ryzyka w odniesieniu do ryzyka wymagającego ograniczenia lub w następstwie zmiany okoliczności.

4. Przeprowadzenie przez niezależny podmiot zewnętrzny audytu należytej staranności w łańcuchu dostaw w określonych punktach łańcucha dostaw.

W określonych punktach (wskazanych w dodatkach) łańcucha dostaw przedsiębiorstwa powinny zlecić niezależnym podmiotom zewnętrznym przeprowadzenie audytu swoich praktyk należytej staranności. Audyty takie mogą być weryfikowane za pomocą niezależnego zinstytucjonalizowanego mechanizmu.

5. Przedstawienie sprawozdania na temat należytej staranności w łańcuchu dostaw.

Przedsiębiorstwa powinny publicznie przedstawić sprawozdanie na temat swojej polityki i swoich praktyk należytej staranności w łańcuchu dostaw i mogą to zrobić, rozszerzając zakres swoich sprawozdań dotyczących zrównoważonego rozwoju, społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw lub sprawozdań rocznych w celu uwzględnienia w nich dodatkowych informacji na temat należytej staranności w łańcuchu dostaw minerałów.

ZAŁĄCZNIK II

Wzór polityki łańcucha dostaw w zakresie odpowiedzialnego globalnego łańcucha dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka¹

Uznając ryzyko znaczących negatywnych skutków, które mogą być związane z wydobyciem minerałów, handlem nimi, ich przetwórstwem i wywozem z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, oraz uznając, że naszym obowiązkiem jest poszanowanie praw człowieka i nieprzyczynianie się do konfliktów, zobowiązujemy się do przyjęcia, szerokiego rozpowszechnienia oraz uwzględnienia w umowach lub porozumieniach z dostawcami następującej polityki w zakresie odpowiedzialnego pozyskiwania minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka jako wspólnego punktu odniesienia dla praktyk pozyskiwania minerałów uwzględniających konflikty oraz wiedzy dostawców na temat ryzyka od miejsca wydobycia do użytkownika końcowego. Zobowiązujemy się powstrzymywać od wszelkich działań, które przyczyniają się do finansowania konfliktów, i zobowiązujemy się do przestrzegania odpowiednich rezolucji ONZ nakładających sankcje lub, w stosownych przypadkach, przepisów krajowych wdrażających takie rezolucje.

W odniesieniu do poważnych nadużyć związanych z wydobyciem minerałów, ich transportem lub handlem nimi:

1. Przy pozyskiwaniu minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka lub podczas prowadzenia działalności na tych obszarach nie będziemy tolerować poniższych czynów ani w żaden sposób czerpać z nich korzyści, przyczyniać się do nich, pomagać w ich popełnieniu ani ułatwiać ich popełnienia przez jakikolwiek inny podmiot:
 - (i) wszelkich form tortur oraz okrutnego, nieludzkiego i poniżającego traktowania;
 - (ii) wszelkich form pracy przymusowej lub obowiązkowej oznaczającej pracę lub świadczenie usług, które są wymagane od dowolnej osoby pod groźbą kary i do których wykonywania dana osoba nie zgłosiła się dobrowolnie;⁶

6 Niniejszy *Wzór polityki łańcucha dostaw w zakresie odpowiedzialnego globalnego*

- (iii) najgorszych form pracy dzieci⁷;
- (iv) innych poważnych naruszeń praw człowieka i nadużyć takich jak zakrojona na szeroką skalę przemoc seksualna;
- (v) zbrodni wojennych lub innych poważnych naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego, zbrodni przeciwko ludzkości lub ludobójstwa.

W odniesieniu do zarządzania ryzykiem związanym z poważnymi nadużyciami:

2. Natychmiast zawiesimy lub zakończymy współpracę z dostawcami surowców, jeżeli stwierdzimy, że istnieje uzasadnione ryzyko, iż dostawcy zaopatrują się u dowolnego podmiotu, który dopuścił się poważnych nadużyć wymienionych w pkt 1.

W odniesieniu do bezpośredniego lub pośredniego wsparcia dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych⁸:

3. Nie będziemy tolerować żadnego bezpośredniego ani pośredniego wsparcia dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych przez wydobycie i transport minerałów, handel nimi, ich przetwórstwo lub wywóz. „Bezpośrednie lub pośrednie wsparcie” dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych przez wydobycie i transport minerałów, handel nimi, ich przetwórstwo lub wywóz obejmuje m.in. nabywanie minerałów od niepaństwowych ugrupowań zbrojnych lub jednostek z nimi powiązanych, dokonywanie płatności na ich rzecz lub w jakikolwiek inny sposób udzielanie pomocy logistycznej lub dostarczanie sprzętu takim ugrupowaniom lub jednostkom, które⁹:
 - (i) bezprawnie kontrolują miejsca wydobycia lub w inny sposób kontrolują szlaki transportowe, punkty, w których odbywa się handel minerałami, oraz podmioty działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw¹⁰; lub

łańcucha dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka ma zapewniać wspólny punkt odniesienia dla wszystkich podmiotów w całym łańcuchu dostaw minerałów. Zachęca się przedsiębiorstwa do włączenia wzoru polityki do swoich istniejących polityk w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, zrównoważonego rozwoju lub innych alternatywnych odpowiedników.

- 7 Zob. Konwencja nr 182 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca zakazu i natychmiastowych działań na rzecz eliminowania najgorszych form pracy dzieci (1999 r.).
- 8 Aby zidentyfikować niepaństwowe ugrupowania zbrojne, przedsiębiorstwa powinny zapoznać się z odpowiednimi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ.
- 9 „Jednostki powiązane” obejmują negocjatorów, podmioty konsolidujące, pośredników i inne podmioty w łańcuchu dostaw, które pracują bezpośrednio z ugrupowaniami zbrojnymi w celu ułatwienia wydobycia minerałów, handlu nimi lub ich przetwórstwa.
- 10 „Kontrola” kopalni, szlaków transportowych, punktów, w których odbywa się handel minerałami, oraz podmiotów działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw oznacza (i) nadzór nad wydobyciem, w tym przez udzielanie dostępu do miejsc wydobycia lub koordynowanie sprzedaży na niższych szczeblach łańcucha dostaw pośrednikom, przedsiębiorstwom eksportującym lub międzynarodowym przedsiębiorstwom handlowym; (ii) uciekanie się do wszelkich form pracy przymusowej lub obowiązkowej w celu wydobycia i transportu minerałów, handlu nimi lub ich sprzedaży; lub (iii) działanie w charakterze dyrektora, członka kierownictwa, beneficjenta rzeczywistego lub osoby posiadającej innego rodzaju udział w przedsiębiorstwach działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw lub kopalniach.

- (ii) bezprawnie nakładają podatki lub wymuszają¹¹ pieniądze lub minerały w punktach dostępu do kopalni, wzdłuż szlaków transportowych lub w punktach, w których odbywa się handel minerałami; lub
- (iii) bezprawnie opodatkowują pośredników, przedsiębiorstwa eksportujące lub międzynarodowe przedsiębiorstwa handlowe lub wymuszają od nich pieniądze.

W odniesieniu do zarządzania ryzykiem związanym z bezpośrednim lub pośrednim wsparciem dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych:

4. Natychmiast zawiesimy lub zakończymy współpracę z dostawcami surowców, jeżeli stwierdzimy, że istnieje uzasadnione ryzyko, iż dostawcy zaopatrują się u dowolnego podmiotu, który zapewnia niepaństwowym ugrupowaniom zbrojnym bezpośrednie lub pośrednie wsparcie zdefiniowane w pkt 3, lub są z takim podmiotem powiązani.

W odniesieniu do publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa:

5. Zgadamy się wyeliminować, zgodnie z pkt 10, bezpośrednie lub pośrednie wsparcie dla publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa, które bezprawnie kontrolują kopalnie, szlaki transportowe i podmioty działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw; bezprawnie nakładają podatki lub wymuszają pieniądze lub minerały w punktach dostępu do kopalni, wzdłuż szlaków transportowych lub w punktach, w których odbywa się handel minerałami; lub bezprawnie opodatkowują pośredników, przedsiębiorstwa eksportujące lub międzynarodowe przedsiębiorstwa handlowe lub wymuszają od nich pieniądze¹².
6. Uznajemy, że rolą publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa w kopalniach lub na otaczających je obszarach bądź wzdłuż szlaków transportowych powinno być wyłącznie utrzymanie praworządności, w tym ochrona praw człowieka, zapewnienie bezpieczeństwa pracowników kopalni, sprzętu i obiektów oraz ochrona kopalni lub szlaków transportowych przed ingerencją w legalne wydobywanie i legalny handel.
7. W przypadku zawarcia przez nas lub przez dowolne przedsiębiorstwo w naszym łańcuchu dostaw umowy z publicznymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa zobowiązujemy się korzystać lub będziemy wymagać korzystania z usług takich sił zbrojnych zgodnie z Dobrowolnymi zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa i praw człowieka. W szczególności będziemy udzielać wsparcia lub podejmiemy działania na

11 „Wymuszanie” od kopalni, szlaków transportowych, punktów, w których odbywa się handel minerałami, lub od przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw oznacza wymaganie, pod groźbą przemocy lub innej kary, sumy pieniędzy lub minerałów, których dana osoba nie zaoferowała dobrowolnie, często w zamian za udzielenie dostępu do eksploatacji kopalni, dostępu do szlaków turystycznych lub dostępu do transportu, zakupu lub sprzedaży minerałów.

12 „Bezpośrednie lub pośrednie wsparcie” nie odnosi się do prawnie wymaganych form wsparcia, w tym podatków, opłat lub opłat licencyjnych płaconych przez przedsiębiorstwa na rzecz rządu państwa, w którym prowadzą działalność (zob. poniższy pkt 13 dotyczący ujawniania takich płatności).

rzecz przyjęcia polityki kontrolowania, aby zagwarantować, że osoby lub jednostki sił bezpieczeństwa, o których wiadomo, że są odpowiedzialne za rażące łamanie praw człowieka, nie będą zatrudniane.

8. Będziemy wspierać wysiłki lub podejmować działania na rzecz nawiązania współpracy z organami administracji centralnej lub lokalnej, organizacjami międzynarodowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, aby przyczynić się do wypracowania wykonalnych rozwiązań dotyczących sposobów poprawy przejrzystości, proporcjonalności i rozliczalności w zakresie płatności na rzecz publicznych sił bezpieczeństwa za zapewnianie bezpieczeństwa.
9. Będziemy wspierać wysiłki lub podejmować działania na rzecz nawiązania współpracy z organami administracji lokalnej, organizacjami międzynarodowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, aby uniknąć narażenia lub zminimalizować narażenie grup szczególnie wrażliwych, w szczególności górników wydobywających ręcznie w przypadku gdy minerały w łańcuchu dostaw są wydobywane w ramach wydobycia ręcznego lub na małą skalę, na negatywne skutki związane z obecnością sił bezpieczeństwa, publicznych lub prywatnych, na terenach kopalni.

W odniesieniu do zarządzania ryzykiem związanym z publicznymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa:

10. Zgodnie z określoną pozycją przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw niezwłocznie opracujemy, przyjmujemy i wdrożymy plan zarządzania ryzykiem wspólnie z dostawcami surowców i innymi zainteresowanymi stronami, aby zapobiec ryzyku związanemu z bezpośrednim lub pośrednim wsparciem dla publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa, o którym mowa w pkt 5, lub aby ograniczyć to ryzyko, w przypadku gdy stwierdzimy, że takie uzasadnione ryzyko istnieje. W takich przypadkach zawiesimy lub zakończymy współpracę z dostawcami surowców po nieudanych próbach ograniczenia ryzyka w ciągu sześciu miesięcy od przyjęcia planu zarządzania ryzykiem¹³. Jeżeli zidentyfikujemy uzasadnione ryzyko działań niezgodnych z pkt 8 i 9, zareagujemy w tym samym duchu.

13 Jak opisano w załączniku I etap 3 lit. D, po przyjęciu planu zarządzania ryzykiem przedsiębiorstwa powinny przeprowadzić dodatkową ocenę ryzyka w odniesieniu do tych rodzajów ryzyka, które wymagają ograniczenia. Jeżeli w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia planu zarządzania ryzykiem nie nastąpi znacząca i wymierna poprawa w zakresie zapobiegania ryzyku związanemu z bezpośrednim lub pośrednim wsparciem dla publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa, o którym mowa w pkt 5, lub w zakresie ograniczenia tego ryzyka, przedsiębiorstwa powinny zawiesić lub zakończyć współpracę z dostawcą na okres co najmniej trzech miesięcy. Zawieszeniu może towarzyszyć zmieniony plan zarządzania ryzykiem, określający cele prowadzące do stopniowej poprawy, które powinny zostać osiągnięte przed wznowieniem stosunków handlowych.

W odniesieniu do przekupstwa i podawania fałszywych informacji o pochodzeniu minerałów:

11. Nie będziemy oferować, obiecywać, wręczać ani żądać żadnych łapówek oraz nie będziemy zabiegać o łapówki w celu ukrycia lub zmiany pochodzenia minerałów, aby wprowadzić w błąd w odniesieniu do podatków, opłat i opłat licencyjnych uiszczanych na rzecz rządów z tytułu wydobycia minerałów, handlu nimi, ich przetwórstwa, transportu i wywozu¹⁴.

W odniesieniu do prania pieniędzy:

12. Będziemy wspierać wysiłki lub podejmować działania mające na celu przyczynienie się do skutecznego wyeliminowania prania pieniędzy, w przypadku gdy zidentyfikujemy uzasadnione ryzyko prania pieniędzy wynikające z wydobycia minerałów, handlu nimi, ich transportu lub wywozu, powiązane z nielegalnym nakładaniem podatków lub wymuszaniem minerałów w punktach dostępu do kopalni, wzdłuż szlaków transportowych lub w punktach, w których odbywa się handel minerałami przez dostawców surowców, bądź ryzyko związane z takimi działaniami.

W odniesieniu do uiszczania podatków, opłat i opłat licencyjnych na rzecz rządów:

13. Zapewnimy, aby wszystkie podatki, opłaty i opłaty licencyjne związane z wydobyciem minerałów, handlem nimi i ich wywozem z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka były uiszczane na rzecz rządów oraz, zgodnie z pozycją przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw, zobowiązujemy się do ujawnienia takich płatności zgodnie z zasadami określonymi w ramach Inicjatywy przejrzystości w branżach wydobywczych (EITI).

W odniesieniu do zarządzania ryzykiem związanym z przekupstwem i podawaniem fałszywych informacji o pochodzeniu minerałów, praniem pieniędzy i uiszczaniem podatków, opłat i opłat licencyjnych na rzecz rządów:

14. Zgodnie ze szczególną pozycją przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw zobowiązujemy się do współpracowania z dostawcami, organami administracji centralnej lub lokalnej, organizacjami międzynarodowymi, społeczeństwem obywatelskim oraz, w stosownych przypadkach, z osobami trzecimi, których to dotyczy, w zakresie poprawy i śledzenia wyników w celu zapobieżenia ryzyku wystąpienia negatywnych skutków lub ograniczenia tego ryzyka przez podejmowanie wymiernych działań w rozsądnych ramach czasowych. Zawiesimy lub zakończymy współpracę z dostawcami surowców po nieudanych próbach ograniczenia ryzyka¹⁵.

14 Zob. Konwencja OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych (1997 r.); Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji (2004 r.).

15 Jak opisano w załączniku I etap 3 lit. D, po przyjęciu planu zarządzania ryzykiem

przedsiębiorstwa powinny przeprowadzić dodatkową ocenę ryzyka w odniesieniu do tych rodzajów ryzyka, które wymagają ograniczenia. Jeżeli w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia planu zarządzania ryzykiem nie nastąpi znacząca i wymierna poprawa w zakresie zapobiegania ryzyku związanemu z przekupstwem i podawaniem fałszywych informacji o pochodzeniu minerałów, prania pieniędzy oraz uiszczania podatków, opłat i opłat licencyjnych na rzecz rządów lub w zakresie ograniczenia tego ryzyka, przedsiębiorstwa powinny zawiesić lub zakończyć współpracę z dostawcą na okres co najmniej trzech miesięcy. Zawieszeniu może towarzyszyć zmieniony plan zarządzania ryzykiem, określający cele prowadzące do stopniowej poprawy, które powinny zostać osiągnięte przed wznowieniem stosunków handlowych.

ZAŁĄCZNIK III

Proponowane środki ograniczania ryzyka i wskaźniki służące do pomiaru postępów

POLITYKA ŁAŃCUCHA DOSTAW – BEZPIECZEŃSTWO I POWIĄZANE Z NIM KWESTIE

OGRANICZENIE RYZYKA:

Można rozważyć wdrożenie następujących sugerowanych środków ograniczania ryzyka przez przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw indywidualnie lub za pośrednictwem stowarzyszeń, wspólnych zespołów oceniających lub innych odpowiednich środków służących podjęciu poniższych działań:

- ostrzeganie odpowiednich organów administracji centralnej (np. Ministerstwa Górnictwa) o nadużyciach i praktykach wyzysku występujących w łańcuchu dostaw;
- podjęcie natychmiastowych działań na obszarach, w których minerały są nielegalnie opodatkowane lub wymuszane, w celu zapewnienia, aby pośrednicy i podmioty konsolidujące na wyższym szczeblu łańcucha dostaw ujawniali podmiotom działającym na niższych szczeblach łańcucha dostaw i ogółowi społeczeństwa informacje na temat płatności dokonywanych na rzecz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa za zapewnianie bezpieczeństwa;
- współpraca z pośrednikami i podmiotami konsolidującymi, aby pomóc im w budowaniu zdolności do dokumentowania działań w zakresie bezpieczeństwa i płatności na rzecz sił bezpieczeństwa;
- przy pozyskiwaniu minerałów z obszarów, na których prowadzone jest wydobywanie ręczne i na małą skalę – wspieranie formalizacji ustaleń dotyczących bezpieczeństwa między społecznościami zajmującymi się wydobywaniem ręcznym i na małą skalę, organami administracji lokalnej oraz publicznymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa, we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i organizacjami międzynarodowymi, w stosownych przypadkach, w celu zapewnienia swobodnego dokonywania wszystkich płatności i ich proporcjonalności do świadczonych usług, a także wyjaśnienia zasad współpracy zgodnych z Dobrowolnymi zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa i praw człowieka, Kodeksem postępowania ONZ dla służb wymiaru sprawiedliwości oraz Podstawowymi zasadami ONZ w sprawie stosowania przymusu i broni palnej

przez służby wymiaru sprawiedliwości.

POLITYKA ŁAŃCUCHA DOSTAW – BEZPIECZEŃSTWO I POWIĄZANE Z NIM KWESTIE (*ciąg dalszy*)

- wspieranie tworzenia forów społecznościowych w celu wymiany i przekazywania informacji;
- w stosownych przypadkach wspieranie tworzenia funduszu powierniczego lub innego podobnego funduszu, za którego pośrednictwem siły bezpieczeństwa otrzymują zapłatę za swoje usługi;
- w stosownych przypadkach budowanie partnerstwa z organizacjami międzynarodowymi lub organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w celu wspierania budowania zdolności sił bezpieczeństwa na terenach kopalni zgodnie z Dobrowolnymi zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa i praw człowieka oraz Kodeksem postępowania ONZ dla służb wymiaru sprawiedliwości oraz Podstawowymi zasadami ONZ w sprawie stosowania przymusu i broni palnej przez służby wymiaru sprawiedliwości.

Aby uzyskać dalsze wskazówki, zob. Wielostronna Agencja Gwarancji Inwestycyjnych, *Dobrowolne zasady dotyczące bezpieczeństwa i praw człowieka: zestaw dotyczący wdrażania na głównych obszarach* (2008 r.); Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, *Zasoby szkoleniowe dla uzbrojonej policji i pracowników ochrony*; oraz *Międzynarodowy kodeks postępowania dostawców prywatnych usług ochrony* (2010 r.).

ZALECANE WSKAŹNIKI SŁUŻĄCE DO POMIARU POSTĘPÓW: Zob. np. Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza, *Zestaw protokołów wskaźników: dodatek dotyczący praw człowieka, sektora wydobywania i hutnictwa* (wersja 3.0), wskaźnik **HR8**: „Odsetek pracowników ochrony przeszkolonych w zakresie polityki lub procedur stosowanych w organizacji, dotyczących aspektów związanych z prawami człowieka, które są istotne dla prowadzonych działań”. Szczegółowe opisy wskaźników można znaleźć w komentarzach do wskaźnika. Aby uzyskać dodatkowe wskazówki dotyczące sprawozdawczości w zakresie wskaźników i zestawiania odpowiednich informacji, w tym informacji na temat ryzyka, na jakie narażone są społeczności i kobiety, zob. Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza, *Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz Dodatek dotyczący sektora wydobywania i hutnictwa* (wersja 3.0).

W odniesieniu do minerałów pochodzących z kopalni, w których obecne są siły bezpieczeństwa, lub transportowanych szlakami transportowymi, na których są obecne takie siły, *odsetek minerałów lub pieniędzy, w podziale na pojedyncze partie, nielegalnie opodatkowanych lub wymuszonych od podmiotów działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw przez publiczne lub prywatne siły bezpieczeństwa; charakter i rodzaj płatności na rzecz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa, w tym charakter i rodzaj każdego porozumienia w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa i płatności.*

POLITYKA ŁAŃCUCHA DOSTAW – BEZPIECZEŃSTWO GÓRNIKÓW WYDOBYWAJĄCYCH RĘCZNIE I NARAŻENIE ICH NA NEGATYWNE SKUTKI

OGRANICZENIE RYZYKA:

Podczas pozyskiwania minerałów z obszarów, na których prowadzone jest wydobywanie ręczne, można rozważyć wdrożenie następujących sugerowanych środków ograniczania ryzyka przez przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw indywidualnie lub za pośrednictwem stowarzyszeń, wspólnych zespołów oceniających lub innych odpowiednich środków służących podjęciu poniższych działań:

- zminimalizowania ryzyka narażenia górników wydobywających ręcznie na nieuczciwe praktyki przez wspieranie wysiłków rządów państw przyjmujących na rzecz stopniowej profesjonalizacji i formalizacji sektora wydobywania ręcznego przez zakładanie spółdzielni, stowarzyszeń lub innych struktur członkowskich.

Aby uzyskać dalsze wskazówki dotyczące sposobów przeprowadzenia działań mających na celu ograniczanie ryzyka, zob. Rada Odpowiedzialnego Jubileuszu, *Wytyczne dotyczące norm*, „COP 2.14 Wydobywanie ręczne i na małą skalę”, w tym „wspieranie szerszej społeczności poprzez lokalne pozyskiwanie jak największej liczby towarów i usług; eliminowanie pracy dzieci jako warunku zaangażowania w społeczność; poprawa sytuacji kobiet w społecznościach zajmujących się wydobywaniem ręcznym i na małą skalę przez programy zwiększania znajomości problematyki równego statusu płci i wzmocnienia pozycji kobiet”.

ZALECANE WSKAŹNIKI SŁUŻĄCE DO POMIARU POSTĘPÓW: Zob. np. Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza, *Zestaw protokołów wskaźników: dodatek dotyczący społeczeństwa, sektora wydobywania i hutnictwa* (wersja 3.0), wskaźnik **MM8**: „Liczba (i odsetek) [...] miejsc prowadzenia działalności, w których lub w pobliżu których prowadzone jest wydobywanie tradycyjne i na małą skalę; związane z tym ryzyko i działania podjęte w celu zarządzania tego rodzaju ryzykiem i jego ograniczenia”. Szczegółowe opisy wskaźników można znaleźć w komentarzach do wskaźnika. Aby uzyskać dodatkowe wskazówki dotyczące sprawozdawczości w zakresie wskaźników i zestawiania odpowiednich informacji, w tym informacji na temat ryzyka, na jakie narażone są społeczności i kobiety, zob. Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza, *Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz Dodatek dotyczący sektora górnictwa i hutnictwa* (wersja 3.0).

POLITYKA ŁAŃCUCHA DOSTAW – PRZEKUPSTWO I PODAWANIE FAŁSZYWYCH INFORMACJI O POCHODZENIU MINERAŁÓW

OGRANICZENIE RYZYKA:

Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mogą współpracować za pośrednictwem stowarzyszeń, zespołów oceniających lub innych odpowiednich środków w celu budowania zdolności dostawców, w szczególności MŚP, w celu zapewniania należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

ZALECANE WSKAŹNIKI SŁUŻĄCE DO POMIARU POSTĘPÓW: Wskaźniki służące do pomiaru postępów powinny opierać się na procesach opisanych w wytycznych. Na przykład wskaźniki mogą obejmować *informacje ujawnione przedsiębiorstwom działającym na niższym szczeblu; charakter istniejącego łańcucha kontroli pochodzenia lub systemu przejrzystości łańcucha dostaw; charakter i formę oceny ryzyka w łańcuchu dostaw i zarządzania tym łańcuchem, w szczególności w celu weryfikacji informacji wygenerowanych przez łańcuch kontroli pochodzenia i system przejrzystości; udział przedsiębiorstwa w szkoleniu poświęconemu budowaniu zdolności lub innych inicjatywach branżowych z zakresu należytej staranności w łańcuchu dostaw.*

POLITYKA ŁAŃCUCHA DOSTAW – PRANIE

PIENIĘDZY OGRANICZENIE RYZYKA:

Można rozważyć wdrożenie następujących sugerowanych środków ograniczania ryzyka przez przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw indywidualnie lub za pośrednictwem stowarzyszeń, wspólnych zespołów oceniających lub innych odpowiednich środków służących podjęciu poniższych działań:

- opracowanie sygnałów ostrzegawczych w odniesieniu do dostawców, klientów i transakcji służących do identyfikowania podejrzanych zachowań i działań;
- identyfikacja i weryfikacja tożsamości wszystkich dostawców, partnerów biznesowych i klientów;
- informowanie lokalnych, krajowych, regionalnych i międzynarodowych organów ścigania o podejrzanych zachowaniach związanych z działalnością przestępczą.

Aby uzyskać dalsze wskazówki, zob. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, Wytyczne w sprawie opartego na ryzyku podejścia do zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

ZALECANE WSKAŹNIKI SŁUŻĄCE DO POMIARU POSTĘPÓW: Wskaźniki służące do pomiaru postępów powinny opierać się na procesach opisanych

w wytycznych. Na przykład potencjalne wskaźniki mogą obejmować *politykę łańcucha dostaw; informacje ujawnione przedsiębiorstwom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw, charakter istniejącego łańcucha kontroli pochodzenia lub systemu przejrzystości łańcucha dostaw; charakter i formę ocen ryzyka w łańcuchu dostaw i zarządzania tym łańcuchem, w szczególności w celu weryfikacji informacji wygenerowanych przez łańcuch kontroli pochodzenia i system przejrzystości; udział przedsiębiorstwa w szkoleniu poświęconemu budowaniu zdolności lub innych inicjatywach branżowych z zakresu należytej staranności w łańcuchu dostaw.*

POLITYKA ŁAŃCUCHA DOSTAW – PRZEJRZYSTOŚĆ PODATKÓW, OPLAT I OPLAT LICENCYJNYCH UISZCZANYCH NA RZECZ RZĄDÓW

OGRANICZENIE RYZYKA:

Można rozważyć wdrożenie następujących sugerowanych środków ograniczania ryzyka przez przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw indywidualnie lub za pośrednictwem stowarzyszeń, zespołów oceniających lub innych odpowiednich środków służących podjęciu poniższych działań:

- wspieranie realizacji Inicjatywy przejrzystości w branżach wydobywczych;
- wspieranie publicznego ujawniania, na zasadzie jednostkowej, wszystkich informacji na temat podatków, opłat i opłat licencyjnych uiszczanych na rzecz rządów z tytułu wydobycia minerałów, handlu nimi i ich wywozu z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka;
- informowanie odpowiednich organów administracji lokalnej i centralnej o potencjalnych niedociągnięciach w poborze i monitorowaniu przychodów;
- wspieranie szkoleń poświęconych budowaniu zdolności tych instytucji do skutecznego wykonywania ich obowiązków.

Poradnik na temat sposobów wspierania EITI przez przedsiębiorstwa można znaleźć pod adresem: <http://eiti.org/document/businessguide>.

ZALECANE WSKAŹNIKI SŁUŻĄCE DO POMIARU POSTĘPÓW: Zob. np. Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza, *Zestaw protokołów wskaźników: dodatek dotyczący sektora gospodarki, wydobycia i hutnictwa* (wersja 3.0), wskaźnik **EC1**: „Bezpośrednia wartość ekonomiczna wygenerowana i podzielona, obejmująca przychody, koszty operacyjne, wynagrodzenia pracowników, darowizny i inne inwestycje na rzecz społeczności, zyski zatrzymane i płatności na rzecz podmiotów dostarczających kapitał i rządów”. Szczegółowe opisy wskaźników można znaleźć w komentarzach do wskaźnika. Aby uzyskać dodatkowe wskazówki dotyczące sprawozdawczości w zakresie wskaźników i zestawiania odpowiednich informacji, zob. Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza, *Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz Dodatek dotyczący sektora górnictwa i hutnictwa* (wersja 3.0).

Dodatek dotyczący cyny, tantalu i wolframu

Zakres stosowania i definicje

W niniejszym dodatku przedstawiono szczegółowe wytyczne dotyczące należytej staranności w łańcuchu dostaw cyny, tantalu i wolframu (zwanymi dalej „minerałami”) z obszarów dotkniętych konfliktami lub obszarów wysokiego ryzyka zgodnie z różnymi pozycjami w łańcuchu dostaw minerałów. W dodatku wprowadzono rozróżnienie między rolami i odpowiednimi zaleceniami dotyczącymi należytej staranności skierowanymi do *przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw* oraz *przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw*.

Do celów niniejszego dodatku zwrot „wyższy szczebel łańcucha dostaw” oznacza część łańcucha dostaw minerałów od miejsca wydobycia do hut/rafinerii. Do „przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw” zalicza się górników (górników wydobywających ręcznie i na małą skalę lub producentów na dużą skalę)¹⁶, lokalnych handlowców lub eksporterów z państwa pochodzenia minerałów, międzynarodowe przedsiębiorstwa handlujące koncentratami, przedsiębiorstwa zajmujące się ponownym przetwórstwem minerałów oraz huty/rafinerie. W *Wytycznych OECD dotyczących należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka* oraz niniejszym dodatku dotyczącym cyny, tantalu i wolframu (zwanymi dalej „wytycznymi”) zaleca się m.in., aby przedsiębiorstwa te ustanowiły system kontroli wewnętrznej minerałów znajdujących się w ich posiadaniu (łańcuch kontroli pochodzenia lub identyfikowalność) oraz ustanowiły zespoły oceniające w terenie, które mogą być tworzone wspólnie w ramach współpracy między przedsiębiorstwami działającymi na wyższym szczeblu łańcucha dostaw, przy jednoczesnym zachowaniu indywidualnej odpowiedzialności za generowanie i udostępnianie weryfikowalnych, wiarygodnych i aktualnych informacji na temat warunków jakościowych związanych z wydobyciem minerałów, handlem nimi, ich przetwórstwem i wywozem z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. W niniejszych wytycznych wzywa się takie przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw, aby przedstawiły wyniki oceny ryzyka swoim nabywcom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw oraz zleciły niezależnym podmiotom zewnętrznym przeprowadzenie audytu praktyk należytej staranności hut/rafinerii, m.in. za pomocą zinstytucjonalizowanego mechanizmu.

16 „Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw” obejmują *przedsiębiorstwa* zajmujące się wydobyciem ręcznym lub na małą skalę, a nie pojedyncze osoby lub nieformalne grupy górników wydobywających ręcznie.

Termin „niższy szczebel łańcucha dostaw” oznacza część łańcucha dostaw minerałów od hut/rafinerii do detalistów. Do „przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw” zalicza się przedsiębiorstwa handlujące metalami i giełdy metali, producentów komponentów, wytwórców produktów, producentów oryginalnego sprzętu i detalistów. W wytycznych zaleca się między innymi, aby przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw podjęły wszelkie starania w celu określenia i dokonania przeglądu procesu należytej staranności stosowanego w hutach/rafineriach w łańcuchu dostaw oraz oceniły, czy przestrzegają środków należytej staranności przedstawionych w niniejszych wytycznych. Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw mogą uczestniczyć w ogólnobranżowych programach oceny zgodności hut/rafinerii z niniejszymi wytycznymi oraz mogą korzystać z informacji, które udostępniane są w ramach tych programów, aby pomóc hutom/rafineriom w spełnieniu zaleceń zawartych w niniejszych wytycznych.

Rozróżnienie to odzwierciedla fakt, że mechanizmy kontroli wewnętrznej oparte na śledzeniu minerałów znajdujących się w posiadaniu przedsiębiorstwa są zasadniczo niewykonalne po wytopie, a metale rafinowane są wprowadzane na rynek konsumencki jako małe części różnych komponentów produktów końcowych. Ze względu na te trudności natury praktycznej przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny ustanowić kontrole wewnętrzne nad swoimi bezpośrednimi dostawcami oraz mogą koordynować wysiłki poprzez ogólnobranżowe inicjatywy w celu wywarcia wpływu na poddostawców, sprostania wyzwaniom natury praktycznej i skutecznego wdrożenia zaleceń dotyczących należytej staranności zawartych w niniejszych wytycznych.

Sygnaly ostrzegawcze powodujące zastosowanie niniejszego dodatku

Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do podmiotów, które prowadzą działalność na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka lub potencjalnie dostarczają lub stosują cynę (kasyteryt), tantal (tantalit) lub wolfram (wolframit) lub ich wytopione pochodne z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Przedsiębiorstwa powinny wstępnie dokonać przeglądu swoich praktyk pozyskiwania minerałów lub metali w celu ustalenia, czy wytyczne mają do nich zastosowanie. Następujące sygnały ostrzegawcze powinny wywołać uruchomienie norm i procesów należytej staranności zawartych w niniejszych wytycznych:

Miejsca pochodzenia i tranzytu minerałów oznaczone sygnałami ostrzegawczymi:

Minerały te pochodzą z obszarów dotkniętych konfliktami lub obszarów wysokiego ryzyka lub były transportowane przez takie obszary¹⁷.

Minerały rzekomo pochodzą z państwa, które posiada ograniczone znane złoża,

¹⁷ Aby zapoznać się z definicjami i wskaźnikami obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, zob. wytyczne.

prawdopodobne zasoby lub oczekiwane poziomy wydobycia danego minerału (tj. deklarowane wolumeny minerału z tego państwa nie odpowiadają jego znanym złożom lub oczekiwanym poziomom wydobycia).

Minerały rzekomo pochodzą z państwa, o którym wiadomo, że przez jego terytorium są przewożone tranzytem minerały z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

Sygnaly ostrzegawcze dotyczące dostawców:

Dostawcy przedsiębiorstwa lub inne znane przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mają udział lub inny interes w przedsiębiorstwach, które dostarczają minerały z jednego z wyżej wymienionych miejsc pochodzenia i tranzytu minerałów oznaczonych sygnałami ostrzegawczymi

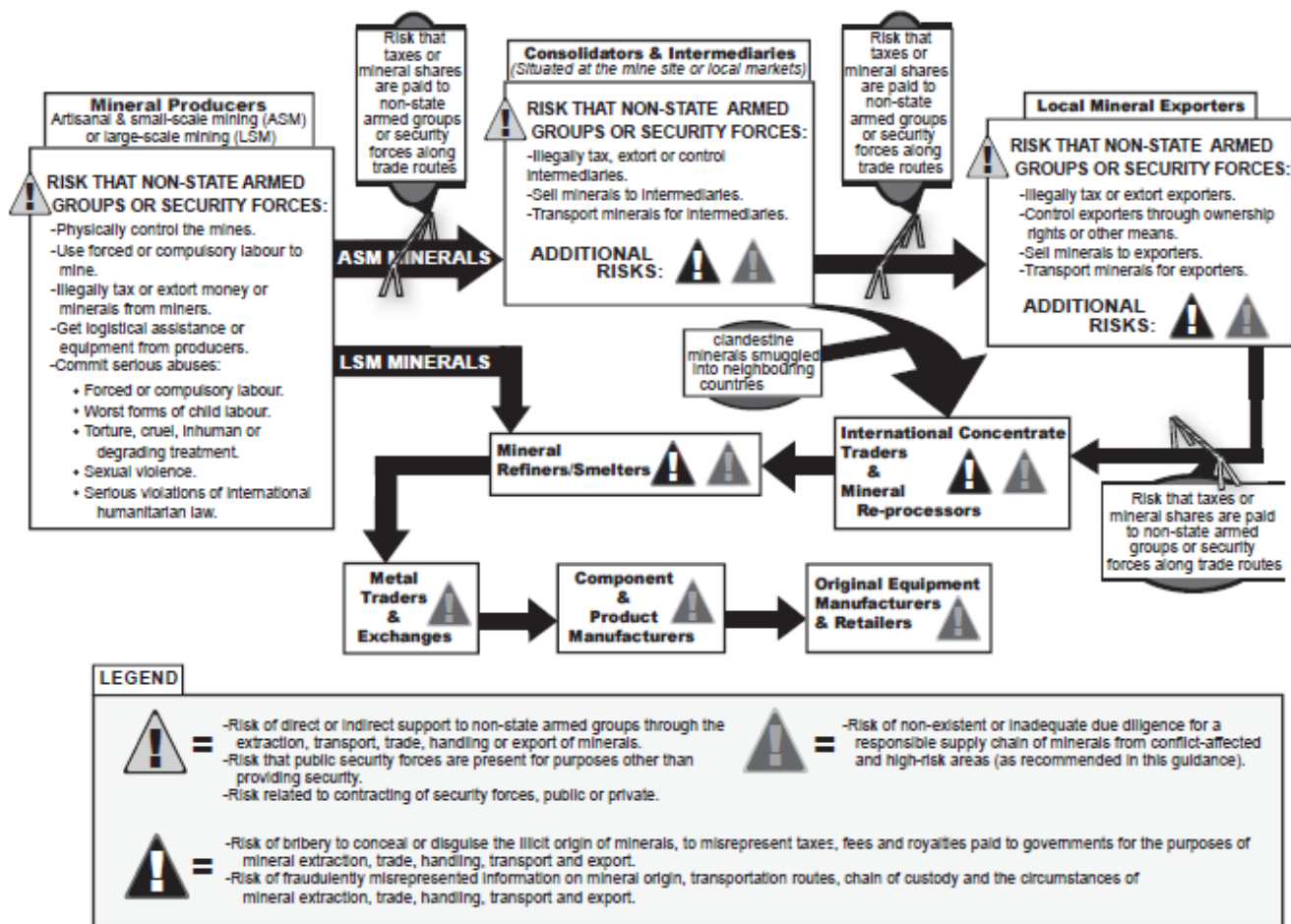

lub prowadzą działalność w tych miejscach.

Wiadomo, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy dostawcy przedsiębiorstwa lub inne znane przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw pozyskiwali minerały z miejsca pochodzenia i tranzytu minerałów oznaczonego sygnałem ostrzegawczym.

Jeżeli przedsiębiorstwo w łańcuchu dostaw nie jest w stanie ustalić, czy minerały znajdujące się w posiadaniu przedsiębiorstwa pochodzą z „miejsca pochodzenia i tranzytu minerałów oznaczonego sygnałem ostrzegawczym”, należy przejść do etapu 1 wytycznych.

Figure 1. Risks in the supply chain of tin, tantalum and tungsten from conflict-affected and high-risk areas

ETAP 1: UTWORZENIE SOLIDNYCH SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM

CEL: Zapewnienie, aby istniejące systemy należytej staranności i zarządzania w przedsiębiorstwach uwzględniały ryzyko związane z minerałami pochodzącymi z obszarów dotkniętych konfliktami lub obszarów wysokiego ryzyka.

A. Przyjęcie polityki łańcucha dostaw w odniesieniu do minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka oraz zobowiązanie się do jej realizacji. Polityka ta, w przypadku wszystkich przedsiębiorstw w łańcuchu dostaw, powinna obejmować:

1. zobowiązanie polityczne określające zasady wspólnych ram odniesienia w zakresie wydobycia i transportu minerałów, ich przetwórstwa, handlu nimi, ich przetwarzania, wytapiania, rafinacji i stapiania oraz wywozu, na podstawie których przedsiębiorstwo oceni samo siebie oraz działania i stosunki z dostawcami. Polityka ta powinna być zgodna z normami określonymi we wzorze polityki łańcucha dostaw przedstawionym w załączniku II;
2. jasny i spójny proces zarządzania zapewniający właściwe zarządzanie ryzykiem. Przedsiębiorstwo powinno zobowiązać się do podjęcia działań związanych z zapewnieniem należytej staranności i do przestrzegania zaleceń opracowanych dla poszczególnych poziomów, przedstawionych w niniejszych wytycznych.

B. Utworzenie wewnętrznych systemów zarządzania, aby ułatwić zapewnienie należytej staranności w łańcuchu dostaw.

Przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw powinny:

1. przydzielić uprawnienia i odpowiedzialność pracownikom wyższego szczebla posiadającym niezbędne kompetencje, wiedzę i doświadczenie do nadzorowania procesu należytej staranności w łańcuchu dostaw;
2. zapewnić dostępność zasobów niezbędnych do wspierania działań i monitorowania tych procesów¹⁸;
3. wdrożyć strukturę organizacyjną i procesy komunikacyjne, które zagwarantują, że kluczowe informacje, w tym informacje na temat polityki przedsiębiorstwa, dotrą do odpowiednich pracowników i dostawców;
4. zapewnić rozliczalność wewnętrzną w odniesieniu do realizacji procesu należytej staranności w łańcuchu dostaw.

C. Ustanowienie systemu kontroli i przejrzystości w odniesieniu do łańcucha dostaw minerałów.

C. 1. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla lokalnych eksporterów minerałów

1. Zbieranie¹⁹ i ujawnianie następujących informacji bezpośrednim nabywcom działającym

18 Art. 4.1 lit. d), ISO 9001:2008.

19 Należyta staranność jest ciągłym, proaktywnym i reaktywnym procesem, a zatem informacje mogą być gromadzone i stopniowo tworzone przy stopniowej poprawie jakości na różnych etapach określonych w wytycznych, w tym przez komunikację z dostawcą [np. za pośrednictwem postanowień umownych lub innych procesów

na niższym szczeblu łańcucha dostaw, którzy następnie przekażą je na niższe szczeble łańcucha dostaw, oraz wszelkim zinstytucjonalizowanym mechanizmom, regionalnym lub globalnym, gdy zostaną już wprowadzone, w celu zbierania i przetwarzania informacji na temat minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka:

- a) wszystkie podatki, opłaty lub opłaty licencyjne uiszczane na rzecz rządu z tytułu wydobycia minerałów, handlu nimi oraz ich transportu i wywozu;
- b) wszelkie inne płatności dokonywane na rzecz urzędników rządowych z tytułu wydobycia minerałów, handlu nimi oraz ich transportu i wywozu;
- c) wszystkie podatki i inne płatności dokonane na rzecz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa lub innych ugrupowań zbrojnych na wszystkich punktach łańcucha dostaw, począwszy od wydobycia;
- d) struktura własności (uwzględniając własność rzeczywistą) i struktura korporacyjna eksportera, w tym imiona i nazwiska członków kierownictwa i dyrektorów przedsiębiorstw; powiązania biznesowe, rządowe, polityczne lub wojskowe przedsiębiorstwa i członków kierownictwa;
- e) kopalnia, z której pochodzą minerały;
- f) ilość, daty i metoda wydobycia (wydobycie ręczne i na małą skalę lub wydobycie na dużą skalę);
- g) miejsca składowania, zbytu, przetwarzania lub uszlachetniania minerałów;
- h) identyfikacja wszystkich pośredników wyższego szczebla, podmiotów konsolidujących lub innych podmiotów w łańcuchu dostaw wyższego szczebla;
- i) szlaki transportowe.

C. 2. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla międzynarodowych przedsiębiorstw handlujących koncentratami i przedsiębiorstw zajmujących się ponownym przetwórstwem minerałów:

1. Włączenie powyższych wymogów dotyczących ujawniania informacji do umów handlowych z lokalnymi eksporterami²⁰.
2. Zbieranie i ujawnianie następujących informacji bezpośrednim nabywcom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw oraz wszelkim zinstytucjonalizowanym mechanizmom, regionalnym lub globalnym, gdy zostaną już wprowadzone, w celu zbierania i przetwarzania informacji na temat minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka:

opisanych w etapie 1 lit. C i etapie 1 lit. D], ustanowiony łańcuch kontroli pochodzenia lub systemu przejrzystości [zob. etap 1 lit. C.4] oraz oceny ryzyka [zob. etap 2 lit. I oraz aneks: Nota przewodnia dotycząca oceny ryzyka przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw].

- 20 Obowiązkiem międzynarodowego przedsiębiorstwa handlującego koncentratami jest uzyskanie i przechowywanie informacji wymaganych od lokalnych eksporterów, niezależnie od tego, czy stosują się oni do powyższych zaleceń.

- a) cała dokumentacja wywozowa, przywózowa i ponownego wywozu, w tym rejestry wszystkich płatności dokonanych w związku z wywozem, przywozem i ponownym wywozem oraz wszystkie podatki i inne płatności dokonane na rzecz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa lub innych ugrupowań zbrojnych;
- b) identyfikacja wszystkich bezpośrednich dostawców (lokalnych eksporterów);
- c) wszystkie informacje dostarczone przez lokalnego eksportera.

C. 3. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla hut/rafinerii:

1. Włączenie powyższych wymogów dotyczących ujawniania informacji do umów handlowych z międzynarodowymi przedsiębiorstwami handlującymi koncentratami, przedsiębiorstwami zajmującymi się ponownym przetwórstwem minerałów i lokalnymi eksporterami²¹.
2. Przechowywanie przez co najmniej pięć lat informacji generowanych przez opisane poniżej łańcuch kontroli pochodzenia lub system identyfikowalności²², najlepiej w skomputeryzowanej bazie danych, oraz udostępnianie ich bezpośrednim nabywcom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw oraz wszelkim zinstytucjonalizowanym mechanizmom, regionalnym lub globalnym, gdy zostaną już wprowadzone, w celu zbierania i przetwarzania informacji na temat minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

C. 4. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla wszystkich przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw:

1. Wprowadzenie systemu łańcucha kontroli pochodzenia lub identyfikowalności, który generuje następujące informacje w postaci niezagregowanej na temat minerałów pochodzących z „miejsca pochodzenia i tranzytu minerałów oznaczonego sygnałem ostrzegawczym”, najlepiej wraz z dokumentacją: kopalnia, z której pochodzą minerały; ilość i daty wydobycia; miejsca składowania, zbytu lub przetwarzania minerałów; wszystkie podatki, opłaty, opłaty licencyjne lub inne płatności dokonywane na rzecz urzędników rządowych z tytułu wydobycia minerałów, handlu nimi oraz ich transportu i wywozu; wszystkie podatki i inne płatności dokonane na rzecz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa lub innych ugrupowań zbrojnych; identyfikacja wszystkich podmiotów w łańcuchu dostaw wyższego szczebla; szlaki transportowe²³.
2. Udostępnienie wszystkich informacji zebranych i przechowywanych zgodnie z normami i procesami należytej staranności przedstawionymi w niniejszych wytycznych nabywcom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw i audytorom oraz wszelkim

21 Obowiązkiem huty/rafinerii jest uzyskanie i przechowywanie informacji wymaganych od międzynarodowych przedsiębiorstw handlujących koncentratami i lokalnych eksporterów, niezależnie od tego, czy stosują się oni do powyższych zaleceń.

22 Zob. zalecenie nr 10 Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF).
Zob. również załącznik II, system certyfikacji procesu Kimberley i deklaracja moskiewska dotycząca procesu Kimberley.

23 Zob. inicjatywa ITRI dotycząca łańcucha dostaw (iTSCi).

zinstytucjonalizowanym mechanizmom, regionalnym lub globalnym, gdy zostaną już wprowadzone, w celu zbierania i przetwarzania informacji na temat minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

3. Unikanie, w miarę możliwości, zakupów gotówkowych oraz zapewnienie, aby do wszystkich nieuniknionych zakupów gotówkowych minerałów dołączono dającą się zweryfikować dokumentację, najlepiej taką, która przeszła przez oficjalne kanały bankowe²⁴.
4. Wspieranie wdrażania zasad i kryteriów określonych w Inicjatywie przejrzystości w branżach wydobywczych (EITI)²⁵ ²⁶.

C.5. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla wszystkich przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw:

1. Wprowadzenie systemu przejrzystości łańcucha dostaw, który umożliwi identyfikację hut/rafinerii w łańcuchu dostaw minerałów przedsiębiorstwa, za pośrednictwem którego należy uzyskać następujące informacje na temat łańcucha dostaw minerałów z „miejsc pochodzenia i tranzytu minerałów oznaczonych sygnałami ostrzegawczymi”: identyfikacja wszystkich państw pochodzenia, transportu i tranzytu w odniesieniu do minerałów w łańcuchach dostaw każdej huty/rafinerii. Przedsiębiorstwa, które, ze względu na swoją wielkość lub inne czynniki, mogą mieć trudności z odróżnieniem podmiotów wyższego szczebla od swoich bezpośrednich dostawców, mogą współdziałać i aktywnie współpracować z podmiotami branżowymi, z którymi dzielią dostawców, lub z przedsiębiorstwami działającymi na niższym szczeblu łańcucha dostaw, z którymi pozostają w relacjach biznesowych, w celu ustalenia, które huty znajdują się w łańcuchu dostaw.
2. Przechowywanie powiązanej dokumentacji przez co najmniej pięć lat, najlepiej w skomputeryzowanej bazie danych.
3. Wspieranie rozszerzenia systemów wymiany informacji cyfrowych na temat dostawców¹¹ w celu objęcia nimi hut/rafinerii oraz dostosowanie systemów w celu oceny należytej staranności dostawców w łańcuchu dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, z wykorzystaniem kryteriów i procesów zalecanych w niniejszych wytycznych, z należyтым uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i innych kwestii związanych z konkurencją²⁷.

²⁴ Zachęca się instytucje finansowe do zapoznania się z niniejszymi wytycznymi i dodatkiem do tych wytycznych podczas stosowania zasad należytej staranności wobec klienta do celów świadczenia usług, a także do uwzględniania zgodności z niniejszymi wytycznymi podczas podejmowania decyzji.

²⁵ Więcej informacji na temat EITI można znaleźć pod adresem <http://eiti.org/>. Poradnik na temat sposobów wspierania EITI przez przedsiębiorstwa można znaleźć pod adresem: <http://eiti.org/document/businessguide>.

²⁶ Zob. np. cyfrowe systemy informacyjne dla dostawców takie jak E.TASC.

²⁷ Tajemnica przedsiębiorstwa i inne problemy związane z konkurencją oznaczają informacje o cenach i relacjach z dostawcami bez uszczerbku dla późniejszej

D. Zacieśnienie współpracy przedsiębiorstwa z dostawcami.

Przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw powinny zapewnić, aby dostawcy zobowiązali się do przestrzegania polityki łańcucha dostaw, w sposób zgodny z załącznikiem II oraz z procesami należytej staranności zawartymi w niniejszych wytycznych. Aby to zrobić, przedsiębiorstwo powinno:

1. Nawiązać, w miarę możliwości, długotrwałe relacje z dostawcami, w przeciwieństwie do umów krótkoterminowych lub jednorazowych w celu wywierania wpływu na dostawców.
2. Poinformować dostawców o swoich oczekiwaniach dotyczących odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka oraz włączyć politykę łańcucha dostaw i procesy należytej staranności określone w niniejszych wytycznych do umów handlowych lub pisemnych porozumień z dostawcami, które mogą być stosowane i monitorowane²⁸, łącznie z – jeżeli zostanie to uznane za konieczne – prawem do prowadzenia niezapowiedzianych kontroli na miejscu u dostawców oraz prawem dostępu do ich dokumentacji.
3. Rozważyć sposoby wsparcia i budowania zdolności dostawców w celu poprawy ich wyników i dostosowania się do polityki przedsiębiorstwa dotyczącej łańcucha dostaw²⁹.
4. Zobowiązać się do opracowania wymiernych planów ulepszeń wspólnie z dostawcami i z udziałem, w stosownych przypadkach, organów administracji lokalnej i centralnej, organizacji międzynarodowych i społeczeństwa obywatelskiego w dążeniu do ograniczenia ryzyka³⁰.

E. Ustanowienie mechanizmu rozpatrywania skarg na poziomie przedsiębiorstwa.

W zależności od swojej pozycji w łańcuchu dostaw przedsiębiorstwa mogą:

1. Opracować mechanizm umożliwiający każdej zainteresowanej stronie (osobom, których to dotyczy, lub sygnalistom) wyrażenie obaw dotyczących okoliczności wydobywania minerałów, handlu nimi, ich przetwarzania i wywozu na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka. Dzięki temu przedsiębiorstwo otrzyma informację o ryzyku w swoim łańcuchu dostaw oraz o problemach niezależnie od swojej własnej oceny sytuacji i ryzyka.
2. Wprowadzić taki mechanizm bezpośrednio lub w ramach uzgodnień dotyczących współpracy z innymi przedsiębiorstwami lub organizacjami, lub poprzez ułatwienie korzystania z usług zewnętrznego eksperta lub organu (np. rzecznika).

zmieniającej się interpretacji. Wszystkie informacje zostaną ujawnione każdemu zinstytucjonalizowanemu mechanizmowi, regionalnemu lub globalnemu, gdy zostaną już wprowadzone, w celu zbierania i przetwarzania informacji na temat minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

28 Zob. etapy 2–5, w których przedstawiono informacje na temat monitorowania dostawców i zarządzania niezgodnością.

29 Zob. etap 3, „Ograniczenie ryzyka”.

30 Zob. etap 3, „Ograniczenie ryzyka”.

ETAP 2: IDENTYFIKACJA I OCENA RYZYKA W ŁAŃCUCHU DOSTAW

CEL: Identyfikacja i ocena ryzyka związanego z okolicznościami wydobycia minerałów, handlem nimi, ich przetwórstwa i wywozu z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

I. PRZEDSIĘBIORSTWA DZIAŁAJĄCE NA WYŻSZYM SZCZEBLU ŁAŃCUCHA DOSTAW

Od przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw oczekuje się wyjaśnienia łańcucha kontroli pochodzenia produktu i okoliczności wydobycia minerałów, handlu nimi, ich przetwórstwa i wywozu oraz zidentyfikowania i oceny ryzyka poprzez ocenę tych okoliczności w kontekście wzoru polityki łańcucha dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, o którym mowa w załączniku II. *Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mogą ze sobą współpracować w celu realizacji zaleceń zawartych w niniejszej sekcji poprzez wspólne inicjatywy. Przedsiębiorstwa ponoszą jednak indywidualną odpowiedzialność za zachowanie należytej staranności i powinny zapewnić, aby wszystkie wspólne prace należyście uwzględniały okoliczności typowe dla danego przedsiębiorstwa.*

A. Określenie zakresu oceny ryzyka w łańcuchu dostaw minerałów.

Huty/rafinerie, międzynarodowe przedsiębiorstwa handlujące koncentratami oraz przedsiębiorstwa zajmujące się ponownym przetwórstwem minerałów powinny dokonać przeglądu informacji wygenerowanych na etapie 1 w celu ukierunkowania ocen ryzyka na te minerały i tych dostawców, których dotyczą sygnały ostrzegawcze wymienione we wprowadzeniu.

B. Sporządzenie zestawienia faktycznych okoliczności dotyczących istniejącego i planowanego łańcucha dostaw bądź istniejących i planowanych łańcuchów dostaw przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny ocenić kontekst obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka; wyjaśnić łańcuch kontroli pochodzenia, działania i relacje wszystkich dostawców surowców; oraz określić miejsca i warunki jakościowe wydobycia minerałów, handlu nimi, ich przetwórstwa i wywozu. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny polegać na informacjach zebranych i przechowywanych w ramach etapu 1 oraz powinny gromadzić i aktualizować informacje z terenu w celu skutecznego przedstawienia łańcucha dostaw i oceny ryzyka. Zob. **aneks: nota przewodnia dotycząca oceny ryzyka przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw**, która zawiera wytyczne dotyczące tworzenia zespołów oceniających w terenie (zwanym dalej „zespołami oceniającymi”) oraz zalecaną listę pytań do rozważenia. Zespoły oceniające mogą być tworzone wspólnie przez przedsiębiorstwa na wyższym szczeblu łańcucha dostaw prowadzące działalność na obszarach

dotkniętych konfliktami lub obszarach wysokiego ryzyka lub zaopatrujących się na tych obszarach. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw pozostaną indywidualnie odpowiedzialne za przestrzeganie wszelkich zaleceń przedstawionych przez zespoły oceniające i za postępowanie zgodnie z tymi zaleceniami.

C. Ocena ryzyka w łańcuchu dostaw. Przedsiębiorstwo powinno ocenić faktyczne okoliczności łańcucha dostaw w stosunku do wzoru polityki łańcucha dostaw na podstawie kryteriów jakościowych w celu określenia ryzyka w łańcuchu dostaw:

1. dokonać przeglądu obowiązujących norm, w tym:
 - a) zasad i norm polityki łańcucha dostaw przedsiębiorstwa zgodnie z załącznikiem II;³¹
 - b) przepisów krajowych państw, w których przedsiębiorstwo ma swoją siedzibę lub jest notowane na giełdzie (w stosownych przypadkach); państw, z których minerały mogą pochodzić; oraz państw tranzytu lub państw ponownego wywozu;
 - c) aktów prawnych regulujących działalność i stosunki handlowe przedsiębiorstwa, takich jak umowy finansowe, umowy z wykonawcami oraz umowy z dostawcami;
 - d) innych odpowiednich aktów międzynarodowych, takich jak Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, międzynarodowe prawa człowieka i prawo humanitarne;
2. ustalić, czy okoliczności w łańcuchu dostaw (w szczególności odpowiedzi na zalecane pytania przewodnie przedstawione w aneksie) spełniają odpowiednie normy. Jakakolwiek rozsądną niespójność między daną okolicznością faktyczną a normą należy uznać za ryzyko o potencjalnie negatywnych skutkach.

II. PRZEDSIĘBIORSTWA DZIAŁAJĄCE NA NIŻSZYM SZCZEBLU ŁAŃCUCHA DOSTAW

Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny zidentyfikować ryzyko w swoim łańcuchu dostaw, oceniając praktyki należytej staranności stosowane przez swoje huty/rafinerie pod kątem niniejszych wytycznych. Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw, które mogą mieć trudności z odróżnieniem podmiotów niższego szczebla od swoich bezpośrednich dostawców (ze względu na ich wielkość lub inne czynniki), mogą współdziałać i aktywnie współpracować z innymi podmiotami branżowymi, z którymi dzielą dostawców, lub z przedsiębiorstwami działającymi na niższym szczeblu łańcucha dostaw, z którymi pozostają w relacjach biznesowych, w celu wykonania zalecenia zawartego w niniejszej sekcji, aby zidentyfikować huty/rafinerie w swoim łańcuchu dostaw i ocenić ich praktyki należytej staranności lub zidentyfikować za pomocą branżowych systemów zatwierdzania rafinerie/huty, które spełniają wymogi określone w niniejszych wytycznych, w celu pozyskiwania od nich minerałów³². Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw ponoszą

31 Zob. etap 1 pkt A powyżej i załącznik II.

32 Zob. Program dotyczący hutnictwa niepowiązanego z obszarami konfliktów opracowany

indywidualną odpowiedzialność za zachowanie należytej staranności i powinny zapewnić, aby wszystkie wspólne prace należyście uwzględniały okoliczności typowe dla danego przedsiębiorstwa.

A. Zidentyfikowanie, po dołożeniu wszelkich starań, hut/rafinerii w łańcuchu dostaw. Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny dążyć do zidentyfikowania hut/rafinerii, które produkują metale rafinowane wykorzystywane w swoich łańcuchach dostaw. Takiej identyfikacji można dokonać w drodze poufnych rozmów z bezpośrednimi dostawcami przedsiębiorstwa, poprzez włączenie wymogów dotyczących ujawniania poufnych informacji o dostawcach do umów z dostawcami, poprzez wskazanie bezpośrednim dostawcom hut/rafinerii, które spełniają wymogi określone w niniejszych wytycznych, poprzez korzystanie z systemów wymiany informacji poufnych na temat dostawców lub poprzez branżowe systemy ujawniania informacji o podmiotach działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw³³.

B. Określenie zakresu oceny ryzyka w łańcuchu dostaw minerałów. Po zidentyfikowaniu hut/rafinerii, które produkują rafinowany metal wykorzystywany w ich łańcuchu dostaw, przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny nawiązać współpracę z tymi hutami/rafineriami w swoich łańcuchach dostaw i uzyskać od nich wstępne informacje na temat państwa pochodzenia minerałów, tranzytu i szlaków transportowych wykorzystywanych między kopalniami a hutami/rafineriami. Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny dokonać przeglądu tych informacji oraz wszelkich informacji wygenerowanych na etapie 1 w celu ukierunkowania ocen ryzyka na te minerały i tych dostawców, których dotyczą sygnały ostrzegawcze wymienione we wprowadzeniu.

C. Ocenienie, czy huty/rafinerie wykonały wszystkie czynności związane z zachowaniem należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

1. Zebranie dowodów dotyczących praktyk należytej staranności stosowanych przez hutę/rafinerię.
2. Przegląd informacji wygenerowanych przez zespół oceniający³⁴.
3. Weryfikacja dowodów dotyczących praktyk należytej staranności stosowanych przez huty/rafinerie pod kątem polityki łańcucha dostaw i procesów należytej staranności zawartych w niniejszych wytycznych.

przez EICC i GeSI.

33 Zob. etap 1 pkt C („Ustanowienie kontroli wewnętrznych nad łańcuchem dostaw minerałów”) oraz etap 1 pkt D powyżej.

34 Zob. aneks: Nota przewodnia dotycząca oceny ryzyka przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw.

4. Współpraca z hutą/rafinerią i przyczynianie się do poszukiwania sposobów budowania zdolności, ograniczania ryzyka i poprawy wyników należytej staranności, m.in. poprzez inicjatywy ogólnosektorowe.

D. W stosownych przypadkach przeprowadzenie, m.in. w ramach udziału w programach branżowych, wspólnych kontroli wyrywkowych w zakładach hut/rafinerii.

ETAP 3: OPRACOWANIE I WDROŻENIE STRATEGII REAGOWANIA NA ZIDENTYFIKOWANE RYZYKO

CEL: Ocena zidentyfikowanego ryzyka i reagowanie na nie w celu zapobieżenia negatywnym skutkom lub ich ograniczenia. Przedsiębiorstwa mogą współpracować ze sobą, aby zrealizować zalecenia zawarte w niniejszej sekcji w ramach wspólnych inicjatyw. Przedsiębiorstwa ponoszą jednak indywidualną odpowiedzialność za zachowanie należytej staranności i powinny zapewnić, aby wszystkie wspólne prace należycie uwzględniały okoliczności typowe dla danego przedsiębiorstwa.

A. Zgłaszanie wyznaczonej kadrze kierowniczej wyższego szczebla ustaleń zawierających zebrane informacje oraz rzeczywiste i potencjalne ryzyko zidentyfikowane w ocenie ryzyka w łańcuchu dostaw.

B. Opracowanie i przyjęcie planu zarządzania ryzykiem.

Przedsiębiorstwa powinny przyjąć plan zarządzania ryzykiem w łańcuchu dostaw, w którym przedstawione zostaną reakcje przedsiębiorstwa na ryzyko zidentyfikowane na etapie 2. Przedsiębiorstwa mogą zarządzać ryzykiem przez (i) kontynuowanie wymiany handlowej przez cały czas trwania wymiernych działań mających na celu ograniczenie ryzyka, (ii) tymczasowe zawieszenie handlu przy jednoczesnym kontynuowaniu wymiernych działań mających na celu ograniczenie ryzyka, albo (iii) zakończenie współpracy z dostawcą, gdy ograniczenie ryzyka wydaje się niewykonalne lub niedopuszczalne. Aby przyjąć plan zarządzania ryzykiem oraz wyznaczyć prawidłową strategię zarządzania ryzykiem, przedsiębiorstwa powinny:

1. *dokonać przeglądu wzoru polityki łańcucha dostaw minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka w załączniku II, lub ich własnej polityki wewnętrznej, jeżeli jest zgodna z załącznikiem II, w celu ustalenia, czy zidentyfikowane ryzyko można ograniczyć przez kontynuowanie, zawieszenie lub zakończenie relacji z dostawcami;*
2. *zarządzać ryzykiem, które nie wymaga zakończenia relacji z dostawcą, przez wymierne ograniczenie ryzyka.* Celem wymiernego ograniczenia ryzyka powinno być propagowanie stopniowej poprawy wyników w rozsądnych ramach czasowych. Opracowując strategię ograniczenia ryzyka, przedsiębiorstwa powinny:
 - a) rozważyć i, w razie konieczności, podjąć kroki mające na celu wywarcie wpływu na dostawców wyższego szczebla, którzy mogą najskuteczniej

zapobiegać zidentyfikowanemu ryzyku lub je ograniczyć:

- (i) **PRZEDSIĘBIORSTWA DZIAŁAJĄCE NA WYŻSZYM SZCZEBLU ŁAŃCUCHA DOSTAW** – w zależności od swojej pozycji w łańcuchu dostaw przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mają znaczący faktyczny lub możliwy wpływ na podmioty w łańcuchu dostaw, które mogą najskuteczniej i w najbardziej bezpośredni sposób ograniczyć znaczne ryzyko wystąpienia negatywnych skutków. Jeżeli przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw zdecydują się na ograniczenie ryzyka przy jednoczesnym kontynuowaniu wymiany handlowej lub jej czasowym zawieszeniu, działania na rzecz ograniczenia ryzyka powinny koncentrować się na znalezieniu sposobów nawiązywania konstruktywnej współpracy, w stosownych przypadkach, z odpowiednimi zainteresowanymi stronami w celu stopniowej eliminacji negatywnych skutków w rozsądnych ramach czasowych³⁵;
- (ii) **PRZEDSIĘBIORSTWA DZIAŁAJĄCE NA NIŻSZYM SZCZEBLU ŁAŃCUCHA DOSTAW** – w zależności od pozycji w łańcuchu dostaw przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw zachęca się do wywierania wpływu na dostawców surowców, którzy mogą najskuteczniej i w najbardziej bezpośredni sposób ograniczyć ryzyko wystąpienia negatywnych skutków, lub wykorzystywania swojej pozycji względem tych dostawców. Jeżeli przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw zdecydują się na ograniczenie ryzyka przy jednoczesnym kontynuowaniu wymiany handlowej lub jej czasowym zawieszeniu, ich działania na rzecz ograniczenia ryzyka powinny koncentrować się na szkoleniu dostawców z zakresu orientowania się na wartość i budowania zdolności, aby umożliwić im zapewnienie należytej staranności i poprawę wyników działań w tym zakresie. Przedsiębiorstwa powinny zachęcać swoje branżowe organizacje członkowskie do opracowywania i wdrażania modułów szkoleniowych z zakresu budowania zdolności do zachowania należytej staranności we współpracy z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi, organizacjami pozarządowymi, zainteresowanymi stronami i innymi ekspertami;
- b) konsultować się z dostawcami i zainteresowanymi stronami, których to dotyczy, oraz uzgodnić strategię wymiernego ograniczenia ryzyka w ramach planu zarządzania ryzykiem. Wymierne ograniczenie ryzyka powinno być dostosowane do konkretnych dostawców przedsiębiorstwa i kontekstu ich działalności, powinno mieć jasno określone cele w zakresie wyników i rozsądny harmonogram

35 Przedsiębiorstwa powinny zapoznać się z zalecaną strategią zarządzania ryzykiem przedstawioną w załączniku II. Załącznik III zawiera proponowane środki ograniczania ryzyka i niektóre zalecane wskaźniki służące do pomiaru postępów. Oczekuje się, że bardziej szczegółowe wytyczne dotyczące ograniczania ryzyka zostaną sformułowane na etapie wdrażania wytycznych.

ich osiągnięcia oraz powinno obejmować wskaźniki jakościowe lub ilościowe służące do pomiaru postępów;

- (i) **PRZEDSIĘBIORSTWA DZIAŁAJĄCE NA WYŻSZYM SZCZEBLU ŁAŃCUCHA DOSTAW** – publikują ocenę ryzyka w łańcuchu dostaw i plan zarządzania łańcuchem dostaw, z należytym uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i innych kwestii związanych z konkurencją³⁶, oraz udostępniają je organom administracji lokalnej i centralnej, przedsiębiorstwom działającym na wyższym szczeblu łańcucha dostaw, lokalnemu społeczeństwu obywatelskiemu i osobom trzecim, których to dotyczy. Przedsiębiorstwa powinny zapewnić stronom trzecim wystarczająco dużo czasu na dokonanie przeglądu oceny ryzyka i planu zarządzania oraz na udzielenie odpowiedzi na pytania, wątpliwości i alternatywne sugestie dotyczące zarządzania ryzykiem, a także na należyte uwzględnienie tych pytań, wątpliwości i sugestii.

C. Wdrożenie planu zarządzania ryzykiem, monitorowanie i śledzenie wyników działań mających na celu ograniczenie ryzyka, składanie sprawozdań wyznaczonym członkom kadry kierowniczej wyższego szczebla i rozważenie zawieszenia lub zakończenia współpracy z dostawcą po nieudanych próbach ograniczenia ryzyka.

1. **PRZEDSIĘBIORSTWA DZIAŁAJĄCE NA WYŻSZYM SZCZEBLU ŁAŃCUCHA DOSTAW** – przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny wdrożyć, monitorować i śledzić wyniki procesu ograniczania ryzyka w porozumieniu z organami administracji lokalnej i centralnej, przedsiębiorstwami działającymi na wyższym szczeblu łańcucha dostaw, organizacjami międzynarodowymi lub organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz osobami trzecimi, których to dotyczy. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mogą być zainteresowane utworzeniem lub wsparciem procesu tworzenia sieci monitorowania społeczności, aby monitorować lub śledzić wyniki działań na rzecz ograniczenia ryzyka.

D. Przeprowadzenie dodatkowych ocen stanu faktycznego i ryzyka w odniesieniu do ryzyka wymagającego ograniczenia lub w następstwie zmiany okoliczności³⁷. Należyta staranność w łańcuchu dostaw jest dynamicznym procesem i wymaga ciągłego monitorowania ryzyka. Po wdrożeniu strategii ograniczania ryzyka przedsiębiorstwa powinny powtórzyć etap 2 w celu zapewnienia skutecznego zarządzania ryzykiem. Ponadto każda zmiana w łańcuchu dostaw przedsiębiorstwa może wymagać powtórzenia niektórych etapów w celu zapobieżenia negatywnym skutkom lub ich ograniczenia.³⁷

36 Zob. przypis 12.

37 Zmianę okoliczności należy określić na podstawie oceny ryzyka przez ciągłe monitorowanie dokumentacji przedsiębiorstwa dotyczącej łańcucha kontroli pochodzenia oraz kontekstu dotkniętych konfliktami obszarów pochodzenia minerałów i transportu. Taka zmiana okoliczności może obejmować zmianę dostawcy lub

ETAP 4: PRZEPROWADZENIE PRZEZ NIEZALEŻNY PODMIOT ZEWNĘTRZNY AUDYTU W ODNIESIENIU DO PRAKTYK NALEŻYTEJ STARANNOŚCI STOSOWANYCH PRZEZ HUTY I RAFINERIE

CEL: Przeprowadzenie przez niezależny podmiot zewnętrzny audytu w odniesieniu do praktyk należytej staranności stosowanych przez huty i rafinerie w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka oraz przyczynienie się do poprawy praktyk należytej staranności stosowanych przez huty/rafinerie i przedsiębiorstwa wyższego szczebla łańcucha dostaw, m.in. za pośrednictwem zinstytucjonalizowanego mechanizmu ustanowionego w ramach inicjatywy branżowej, przy wsparciu rządów i we współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

A. Zaplanowanie przeprowadzonego przez niezależny podmiot zewnętrzny audytu praktyk należytej staranności stosowanych przez huty i rafinerie w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Audyt powinien obejmować następujący zakres, kryteria, zasady i działania³⁸:

1. **Zakres audytu:** zakres audytu obejmie wszystkie działania, procesy i systemy stosowane przez hutę/rafinerię w celu zachowania należytej staranności w łańcuchu dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Zalicza się do nich m.in. kontrole nad łańcuchem dostaw minerałów prowadzone przez huty/rafinerie, informacje o dostawcach i łańcuchu kontroli pochodzenia oraz inne informacje o minerałach ujawnione przedsiębiorstwom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw, oceny ryzyka prowadzone przez huty/rafinerie, w tym badania w terenie, oraz strategie zarządzania ryzykiem stosowane przez huty/rafinerie.
2. **Kryteria audytu:** W ramach audytu należy określić zgodność procesu należytej staranności stosowanego przez hutę/rafinerię z normami i procesami należytej

podmiotu w łańcuchu kontroli pochodzenia, miejsca pochodzenia, szlaków transportowych lub punktu wywozu. Może również obejmować czynniki specyficzne dla danego kontekstu, takie jak nasilenie konfliktu na określonych obszarach, zmiany w personelu wojskowym nadzorującym dany obszar oraz zmiany w strukturze własności lub kontroli kopalni, z której pochodzi minerały.

- 38 W niniejszym zaleceniu przedstawiono kilka podstawowych zasad, zakres, kryteria i inne podstawowe informacje, które przedsiębiorstwa powinny rozważyć w celu zlecenia niezależnemu podmiotowi zewnętrznemu przeprowadzenia audytu praktyk należytej staranności w łańcuchu dostaw stosowanych przez huty/rafinerie. Przedsiębiorstwa powinny zapoznać się z normą międzynarodową ISO 19011: 2002 („ISO 19011”), która zawiera szczegółowe wymagania dotyczące programów audytu (w tym opis zakresu odpowiedzialności za program, opis procedur, wymagania dotyczące prowadzenia dokumentacji, monitorowania i dokonywania przeglądu) oraz przegląd działań audytowych krok po kroku.

staranności opisanymi w niniejszych wytycznych.

3. Zasady audytu:

- a) *niezależność*: aby zachować neutralność i bezstronność audytów, organizacja audytowa i wszyscy członkowie zespołu audytu („audytorzy”) muszą być niezależni od hut/rafinerii, a także od spółek zależnych huty/rafinerii, licencjobiorców, wykonawców, dostawców i przedsiębiorstw współpracujących w ramach wspólnego audytu. Oznacza to w szczególności, że audytorzy nie mogą mieć konfliktu interesów z jednostką poddaną audytowi, w tym nie mogą utrzymywać relacji biznesowych ani finansowych z tą jednostką (w postaci udziałów w kapitale własnym, długu, papierów wartościowych), ani świadczyć żadnych innych usług przedsiębiorstwu poddanemu audytowi, w szczególności żadnych usług związanych z praktyką należytej staranności lub działaniami prowadzonymi w ramach łańcucha dostaw ocenianymi w ramach tego audytu, w okresie 24 miesięcy przed rozpoczęciem audytu³⁹;
- b) *kompetencje*: audytorzy powinni spełniać wymogi określone w rozdziale 7 normy ISO 19011 dotyczącej kompetencji i oceny audytorów. Audytorzy muszą posiadać wiedzę i umiejętności w następujących dziedzinach⁴⁰:
- (i) zasady, procedury i techniki audytu (ISO 19011);
 - (ii) zasady, procedury i techniki przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw;
 - (iii) struktura organizacyjna działalności przedsiębiorstwa, w szczególności łańcuch zamówień i dostaw minerałów przedsiębiorstwa;
 - (iv) konteksty społeczne, kulturalne i historyczne na dotkniętych konfliktami obszarach pochodzenia minerałów lub ich transportu, w tym odpowiednie umiejętności językowe i wrażliwość kulturowa właściwa dla przeprowadzania audytów;
 - (v) wszystkie mające zastosowanie normy, w tym wzór polityki łańcucha dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka (załącznik II);
- c) *rozliczalność*: wskaźniki wyników można wykorzystać do monitorowania zdolności audytorów do przeprowadzania audytu zgodnie z programem audytu, w oparciu o cele, zakres i kryteria audytu, ocenione na podstawie zapisów dotyczących programu audytu⁴¹;

4. działania w ramach audytu:

- a) *przygotowanie audytu*: audytorzy powinni być w pełni poinformowani o celach, zakresie, języku i kryteriach audytu, a wszelkie niejasności między jednostką

39 Zob. rozdział VIII pkt A Karty FLA.

40 Wymaganą wiedzę i umiejętności można określić na podstawie wykształcenia i doświadczenia zawodowego audytora zgodnie z rozdziałem 7.4 normy ISO 19011:2002. Audytorzy muszą również wykazać się cechami osobowościowymi, takimi jak profesjonalizm, bezstronność i uczciwość.

41 Zob. rozdział 5.6 normy ISO 19011.

poddawaną audytowi a audytorami powinny zostać wyjaśnione przed rozpoczęciem audytu⁴². Audytorzy powinni określić wykonalność audytu na podstawie dostępności czasu, zasobów, informacji i współpracy z odpowiednimi stronami⁴³;

- b) *przegląd dokumentacji*: należy poddać przeglądowi próbki całej dokumentacji sporządzonej w ramach należytej staranności w łańcuchu dostaw minerałów huty/rafinerii z obszarów dotkniętych konfliktami „w celu określenia zgodności systemu z kryteriami audytu na podstawie dokumentacji”⁴⁴. Obejmuje to między innymi dokumentację na temat kontroli wewnętrznych łańcucha dostaw (próbę dokumentacji dotyczącej łańcucha kontroli pochodzenia, zapisy dotyczące płatności), odpowiednie komunikaty i umowne postanowienia z dostawcami, dokumentację przygotowaną w ramach oceny ryzyka w przedsiębiorstwie (w tym wszystkie dokumenty dotyczące partnerów biznesowych i dostawców, wywiady i oceny w terenie) oraz wszystkie dokumenty dotyczące strategii zarządzania ryzykiem (np. umowy z dostawcami w sprawie wskaźników poprawy);
- c) *dochodzenia na miejscu*: przed rozpoczęciem dochodzeń na miejscu audytorzy powinni przygotować plan audytu⁴⁵ oraz wszystkie dokumenty robocze⁴⁶. Należy zweryfikować dowody pochodzące z ocen ryzyka w łańcuchu dostaw huty/rafinerii oraz dowody związane z zarządzaniem ryzykiem w łańcuchu dostaw tych hut/rafinerii. Audytorzy powinni gromadzić dalsze dowody i weryfikować informacje przez przeprowadzanie odpowiednich wywiadów, zgłaszanie uwag i prowadzenie przeglądów dokumentów⁴⁷. Dochodzenia na miejscu powinny obejmować:
- (i) **zakłady hut/rafinerii** oraz miejsca, w których huty/rafinerie prowadzą praktyki należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka;
 - (ii) **próbę dostawców hut/rafinerii** (zarówno międzynarodowe przedsiębiorstwa handlujące koncentratami, jak i przetwórcy i lokalni eksporterzy), która obejmuje zakłady dostawcy;
 - (iii) **spotkanie z zespołem oceniającym** (zob. aneks) w celu dokonania przeglądu norm i metod generowania weryfikowalnych, wiarygodnych i aktualnych informacji oraz audytu próby dowodów, na których opiera się huta/rafineria przy zapewnianiu należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Przygotowując się do spotkania, audytorzy powinni zwrócić się o informacje i kierować pytania do zespołu oceniającego w terenie;
 - (iv) **konsultacje** z organami administracji lokalnej i centralnej, grupami ekspertów

42 Zob. rozdział 6.2 normy ISO 19011.

43 *Ibid.*

44 Zob. pkt 6.3 normy ISO 19011.

45 Zob. pkt 6.4.1 normy ISO 19011.

46 Zob. pkt 6.4.3 normy ISO 19011.

47 Zob. pkt 6.5.4 normy ISO 19011.

ONZ, misjami pokojowymi ONZ i lokalnym społeczeństwem obywatelskim;

- d) *wnioski z audytu*: audytorzy powinni wygenerować wyniki, które pozwolą ustalić, na podstawie zebranych dowodów, czy praktyki należytej staranności stosowane przez huty/rafinerie w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka są zgodne z niniejszymi wytycznymi. W sprawozdaniu z audytu audytorzy powinni zawrzeć zalecenia dla hut/rafinerii dotyczące usprawnienia stosowanych przez nie praktyk należytej staranności.

B. Przeprowadzenie audytu zgodnie z określonymi powyżej zakresem, kryteriami, zasadami i działaniami.

1. **WYKONANIE AUDYTU.** W obecnych okolicznościach wszystkie podmioty w łańcuchu dostaw powinny współpracować za pośrednictwem swoich organizacji branżowych w celu zapewnienia, aby audyt prowadzony był zgodnie z zakresem, kryteriami, zasadami i działaniami dotyczącymi audytu wymienionymi powyżej.

a) **SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla lokalnych eksporterów minerałów**

- (i) umożliwienie dostępu do obiektów przedsiębiorstwa oraz wszelkiej dokumentacji i rejestrów należytej staranności w łańcuchu dostaw;
- (ii) ułatwienie bezpiecznego dostępu zespołowi oceniającemu w terenie. Koordynowanie logistyki w celu zapewnienia bezpiecznego miejsca spotkań zespołom audytowym i zespołom oceniającym w terenie.

b) **SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla międzynarodowych przedsiębiorstw handlujących koncentratami i przedsiębiorstw zajmujących się ponownym przetwórstwem minerałów**

- (i) umożliwienie dostępu do obiektów przedsiębiorstwa oraz wszelkiej dokumentacji i rejestrów należytej staranności w łańcuchu dostaw;

c) **SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla hut/rafinerii**

- (i) umożliwienie dostępu do obiektów przedsiębiorstwa oraz wszelkiej dokumentacji i rejestrów należytej staranności w łańcuchu dostaw;
- (ii) ułatwienie kontaktu z próbą dostawców wybraną przez zespół audytowy.

d) **SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla wszystkich przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw**

- (i) Zaleca się, aby wszystkie przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw uczestniczyły w wyznaczaniu audytorów i definiowaniu warunków audytu zgodnie z normami i procesami określonymi w niniejszych wytycznych oraz przyczyniały się za pośrednictwem organizacji branżowych lub innych odpowiednich środków do wyznaczania tych audytorów i definiowania warunków audytu. Zachęca się małe i średnie przedsiębiorstwa do przystępowania do takich organizacji branżowych lub nawiązywania z nimi partnerstw.

2. ZINSTYTUCJONALIZOWANY MECHANIZM W ZAKRESIE ODPOWIEDZIALNYCH ŁAŃCUCHÓW DOSTAW MINERAŁÓW Z OBSZARÓW DOTKNIĘTYCH KONFLIKTAMI I OBSZARÓW WYSOKIEGO RYZYKA. Wszystkie podmioty w łańcuchu dostaw, we współpracy z rządami i społeczeństwem obywatelskim oraz przy ich wsparciu, mogą rozważyć włączenie zakresu, kryteriów, zasad i działań dotyczących audytu określonych powyżej do zinstytucjonalizowanego mechanizmu, który nadzorowałby i wspierał realizację należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Instytucja powinna przeprowadzić następujące działania:

- a) w odniesieniu do audytów:
- (i) akredytowanie audytorów;
 - (ii) nadzorowanie i weryfikowanie audytów;
 - (iii) publikowanie sprawozdań z audytów z należytym uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i kwestii związanych z konkurencją⁴⁸;
- b) opracowanie i wdrożenie modułów służących budowaniu zdolności dostawców do prowadzenia praktyk należytej staranności i ograniczania ryzyka;
- c) odbieranie skarg od zainteresowanych stron dotyczących danego przedsiębiorstwa i podjęcie działań następczych w związku z tymi skargami.

ETAP 5: PRZEDSTAWIANIE COROCZNYCH SPRAWOZDAŃ NA TEMAT NALEŻYTEJ STARANNOŚCI W ŁAŃCUCHU DOSTAW

CEL: publiczne przedstawianie sprawozdań na temat należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka w celu budowania zaufania społecznego do środków podejmowanych przez przedsiębiorstwa.

A. Coroczne przedstawianie sprawozdań na temat zrównoważonego rozwoju lub społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa lub, w miarę możliwości, włączanie do takich sprawozdań dodatkowych informacji na temat należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

A.1. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla wszystkich przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw

1. *Systemy zarządzania przedsiębiorstwem:* przedstawienie polityki przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw; wyjaśnienie struktury zarządzania odpowiedzialnej za należyłą staranność przedsiębiorstwa oraz wskazanie osób

48 Zob. przypis 12.

w przedsiębiorstwie ponoszących bezpośrednią odpowiedzialność; opisanie wprowadzonych przez przedsiębiorstwo systemów kontroli nad łańcuchem dostaw minerałów, wyjaśniając, jak funkcjonuje taki system kontroli oraz które uzyskane dzięki niemu dane wzmocniły starania przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności w danym okresie sprawozdawczym; opisanie bazy danych przedsiębiorstwa i systemu ewidencji oraz wyjaśnienie podmiotom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw metod ujawniania informacji wszystkim dostawcom, aż do kopalni, z której pochodzą minerały; ujawnianie informacji na temat płatności dokonanych na rzecz rządów zgodnie z kryteriami i zasadami EITI.

2. *Ocena ryzyka przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw*: opublikowanie oceny ryzyka z należyтым uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i innych kwestii związanych z konkurencją⁴⁹; przedstawienie metodyki, praktyk i informacji uzyskanych w ramach oceny w terenie; wyjaśnienie metodyki przedsiębiorstwa w zakresie ocen ryzyka w łańcuchu dostaw.
3. *Zarządzanie ryzykiem*: opisanie działań podjętych w celu zarządzania ryzykiem, w tym sprawozdania podsumowującego na temat strategii zarządzania ryzykiem w planie zarządzania ryzykiem, oraz ewentualnych szkoleń w zakresie budowania zdolności oraz zaangażowania zainteresowanych stron; ujawnienie wysiłków podejmowanych przez przedsiębiorstwo w celu monitorowania i śledzenia wyników.

A. 2. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla hut/rafinerii

1. *Audyty*: opublikowanie sprawozdań hut/rafinerii z audytu z należyтым uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i innych kwestii związanych z konkurencją⁵⁰.

A. 3. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla wszystkich przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw

1. *Systemy zarządzania przedsiębiorstwem*: przedstawienie polityki przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw; wyjaśnienie struktury zarządzania odpowiedzialnej za należyłą staranność przedsiębiorstwa oraz wskazanie osób w przedsiębiorstwie ponoszących bezpośrednią odpowiedzialność.
2. *Ocena ryzyka i zarządzanie ryzykiem*: opisanie działań podjętych w celu zidentyfikowania hut/rafinerii w łańcuchu dostaw oraz oceny ich praktyk należytej staranności, w tym opublikowanego wykazu kwalifikujących się hut/rafinerii w ramach branżowych systemów zatwierdzania zgodnych z procesami należytej staranności zalecanymi w niniejszych wytycznych; opisanie kroków podjętych w celu zarządzania ryzykiem.

49 Tajemnica przedsiębiorstwa i inne problemy związane z konkurencją oznaczają informacje o cenach i relacjach z dostawcami bez uszczerbku dla późniejszej zmieniającej się interpretacji. Wszystkie informacje zostaną ujawnione każdemu zinstytucjonalizowanemu mechanizmowi, regionalnemu lub globalnemu, gdy zostaną już wprowadzone, w celu zbierania i przetwarzania informacji na temat minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

50 Zob. przypis 34.

3. *Audyty*: opublikowanie sprawozdań z audytu dotyczących praktyk należytej staranności, z należyтым uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i innych kwestii związanych z konkurencją⁵¹ oraz reakcji na zidentyfikowane ryzyko.

51 Zob. przypis 34.

ANEKS

Nota przewodnia dotycząca oceny ryzyka przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw

A. Stworzenie warunków sprzyjających skutecznej ocenie ryzyka.

Podczas planowania i organizowania oceny ryzyka w łańcuchu dostaw przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny uwzględnić następujące zalecane działania:

1. **Zastosowanie podejścia opartego na dowodach.** Wnioski z oceny ryzyka przedsiębiorstwa powinny zostać potwierdzone weryfikowalnymi, wiarygodnymi, aktualnymi dowodami, które należy uzyskać w drodze badań w terenie prowadzonych przez zespół oceniający w terenie.
2. **Zachowanie wiarygodności i jakości oceny stanu faktycznego i ryzyka w łańcuchu dostaw przeprowadzonej przez przedsiębiorstwo** poprzez zagwarantowanie, że osoby oceniające nie są powiązane z ocenianą działalnością i nie mają z nią konfliktu interesu⁵². Osoby oceniające z przedsiębiorstwa muszą zobowiązać się do składania uczciwych i rzetelnych sprawozdań oraz przestrzegania najwyższych standardów etyki zawodowej, a także do zachowania „należytej staranności zawodowej”⁵³.
3. **Zapewnienie odpowiedniego poziomu kompetencji** przez zatrudnienie ekspertów posiadających wiedzę i umiejętności w wielu następujących dziedzinach: oceniane konteksty operacyjne (np. umiejętności językowe, wrażliwość kulturowa), istota ryzyka związanego z konfliktem (np. normy zawarte w załączniku II, prawa człowieka, międzynarodowe prawo humanitarne, korupcja, przestępstwa finansowe, konflikty i finansowanie stron konfliktu, przejrzystość), charakter i forma łańcucha dostaw minerałów (np. zamówienia na minerały), oraz normy i procesy zawarte w niniejszych wytycznych dotyczących należytej staranności;

52 Art. 4, ISO 19011:2002.

53 Art. 4, ISO 19011:2002.

B. Utworzenie zespołu oceniającego w terenie (zwanego dalej „zespołem oceniającym”) na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka w miejscach pochodzenia minerałów i ich tranzytu w celu uzyskania i przechowywania informacji na temat dostawców oraz okoliczności związanych z wydobyciem minerałów, handlem nimi, ich przetwórstwem i wywozem. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mogą utworzyć taki zespół wspólnie z innymi przedsiębiorstwami działającymi na tym szczeblu, zaopatrującymi się lub działającymi na tych obszarach („przedsiębiorstwa współpracujące”).

1. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw tworzące zespół oceniający powinny:
 - a) zagwarantować, że zespół oceniający skonsultuje się z organami administracji lokalnej i centralnej, aby uzyskać informacje, z myślą o wzmocnieniu współpracy i stworzeniu możliwości współpracy między instytucjami rządowymi, społeczeństwem obywatelskim i lokalnymi dostawcami;
 - b) zagwarantować, że zespół oceniający będzie regularnie konsultował się z lokalnymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, dysponującymi lokalną wiedzą i doświadczeniem;
 - c) w stosownych przypadkach utworzyć sieci monitorowania społeczności w celu przekazywania informacji zespołowi oceniającemu lub wspierać utworzenie takich sieci;
 - d) udostępniać informacje zebrane i przechowywane przez zespół oceniający z całego łańcucha dostaw, najlepiej za pośrednictwem skomputeryzowanego systemu z dostępem do sieci dla przedsiębiorstw w łańcuchu dostaw oraz zinstytucjonalizowanego mechanizmu, regionalnego lub globalnego, gdy zostanie już wprowadzony, w celu zbierania i przetwarzania informacji na temat minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.
2. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw tworzące zespół oceniający powinny określić zakres i zdolności zespołu oceniającego w terenie do podjęcia poniższych działań:
 - a) uzyskanie dowodów z pierwszej ręki potwierdzających okoliczności faktyczne związane z wydobyciem minerałów, handlem nimi, ich przetwórstwem i wywozem. Obejmuje to:
 - (i) **militaryzację kopalni, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel minerałami.** Zespół oceniający powinien śledzić militaryzację kopalni, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel minerałami. Dodatkowym źródłem informacji dla przedsiębiorstw mogą być interaktywne mapy wskazujące lokalizację kopalni, ugrupowań zbrojnych, szlaków handlowych,

blokad dróg i lotnisk⁵⁴. Śledzenie militaryzacji kopalni, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel minerałami, oznacza określenie okoliczności faktycznych prowadzących do bezpośredniego lub pośredniego wsparcia niepaństwowych ugrupowań zbrojnych oraz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa (zgodnie z definicją we wzorze polityki łańcucha dostaw zawartą w załączniku II);

(ii) **poważne nadużycia związane z wydobyciem minerałów, ich transportem lub handlem nimi (zgodnie z definicją we wzorze polityki łańcucha dostaw w załączniku II) popełnione przez publiczne lub prywatne siły bezpieczeństwa, niepaństwowe ugrupowania zbrojne lub inne zainteresowane strony działające na obszarach górniczych, wzdłuż szlaków transportowych lub w punktach, w których odbywa się handel minerałami;**

b) udzielanie odpowiedzi na konkretne pytania lub wnioski o wyjaśnienia wystosowane przez przedsiębiorstwa współpracujące oraz przedstawianie zaleceń dotyczących ocen ryzyka przedsiębiorstwa i zarządzania ryzykiem. Wszystkie przedsiębiorstwa współpracujące mogą zadawać pytania zespołowi oceniającemu w terenie lub domagać się wyjaśnień w odniesieniu do poniższych kwestii⁵⁵:

(i) dowody uzyskane w ramach systemu identyfikowalności i łańcucha kontroli pochodzenia [etap 1 pkt C] oraz oceny ryzyka [etap 2];

(ii) informacje na temat dostawców (pośredników i eksporterów) zgodnie z protokołami „znaj swojego klienta/dostawcę”, takimi jak te wdrożone za pośrednictwem systemów zgodności z przepisami w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy⁵⁶;

c) otrzymywanie i ocena skarg zgłaszanych przez zainteresowane strony w terenie oraz przekazywanie informacji współpracującym przedsiębiorstwom.

B. 1. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla lokalnych eksporterów

1. Ułatwienie lokalnej logistyki zespołowi oceniającemu, w odpowiedzi na wszelkie prośby o wsparcie.
2. Ułatwienie zespołowi oceniającemu dostępu do wszystkich pośredników, podmiotów konsolidujących i przewoźników działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw.
3. Zapewnienie zespołowi oceniającemu dostępu do wszystkich siedzib przedsiębiorstwa, w tym w państwach sąsiadujących lub innych państwach, w których prawdopodobnie nastąpi przeładunek lub zmiana oznakowania oraz do wszystkich ksiąg, rejestrów lub innych dowodów dotyczących praktyk w zakresie zamówień publicznych, podatków,

54 Takie jak mapa DR Konga, mapa Departamentu Stanu USA, mapa IPIS.

55 Pytania i wyjaśnienia powinny być rejestrowane i wprowadzane do systemów informacyjnych na potrzeby wykorzystania, monitorowania i aktualizowania w przyszłości, oraz powinny być udostępniane przedsiębiorstwom współpracującym.

56 Zob. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, Wytyczne w sprawie opartego na ryzyku podejścia do zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, czerwiec 2007 r., sekcja 3.10.

opłat i opłat licencyjnych, oraz do dokumentacji wywozowej.

4. Zapewnienie zespołowi oceniającemu dostępu do wszystkich informacji uzyskanych i przechowywanych w ramach praktyk należytej staranności stosowanych przez przedsiębiorstwo, w tym informacji na temat płatności dokonanych na rzecz niepaństwowych ugrupowań zbrojnych oraz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa.
5. Określenie odpowiedniego personelu pełniącego rolę punktów kontaktowych dla zespołu oceniającego.

B. 2. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla międzynarodowych przedsiębiorstw handlujących koncentratami i przedsiębiorstw zajmujących się ponownym przetwórstwem minerałów

1. Ułatwienie zespołowi oceniającemu dostępu do wszystkich przewoźników transgranicznych, umożliwiając im dołączenie bez zapowiedzi do transgranicznego przewozu minerałów.
2. Zapewnienie zespołowi oceniającemu dostępu do wszystkich miejsc będących własnością międzynarodowych przedsiębiorstw handlujących koncentratami i przedsiębiorstw zajmujących się ponownym przetwórstwem minerałów w państwach sąsiadujących lub innych państwach, w których prawdopodobnie nastąpi przeładunek lub zmiana oznakowania minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka lub w których wiadomo o wyciekach w łańcuchu dostaw lub istnieje prawdopodobieństwo ich wystąpienia.
3. Zapewnienie zespołowi oceniającemu dostępu do wszystkich ksiąg, rejestrów lub innych dowodów dotyczących praktyk w zakresie zamówień publicznych, podatków, opłat i opłat licencyjnych, oraz do dokumentacji wywozowej.
4. Zapewnienie zespołowi oceniającemu dostępu do wszystkich informacji uzyskanych i przechowywanych w ramach praktyk należytej staranności stosowanych przez przedsiębiorstwo, w tym informacji na temat płatności dokonanych na rzecz niepaństwowych ugrupowań zbrojnych oraz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa.
5. Aktywne dostarczanie zespołowi oceniającemu dokumentacji na temat minerałów pochodzących z innych miejsc pochodzenia i tranzytu minerałów oznaczonych sygnałami ostrzegawczymi.
6. Określenie odpowiedniego personelu pełniącego rolę punktów kontaktowych dla zespołu oceniającego.

B. 3. SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla hut/rafinerii

1. Określenie odpowiedniego personelu pełniącego rolę punktów kontaktowych dla zespołu oceniającego.
2. Zapewnienie zespołowi oceniającemu dostępu do wszystkich ksiąg, rejestrów lub innych dowodów dotyczących praktyk w zakresie zamówień publicznych, podatków, opłat i opłat

licencyjnych, oraz do dokumentacji wywozowej.

3. Zapewnienie zespołowi oceniającemu dostępu do wszystkich informacji uzyskanych i przechowywanych w ramach praktyk należytej staranności stosowanych przez przedsiębiorstwo.

C. ZALECANE PYTANIA, NA KTÓRE POWINNY ODPOWIEDZIEĆ PRZEDSIĘBIORSTWA W SWOICH OCENACH: Pytania te dotyczą

powszechnych okoliczności występujących w łańcuchu dostaw cyny, tantalum, wolframu, ich rud i pochodnych mineralnych, które stwarzają ryzyko.

1. Znajomość kontekstu obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka w państwach pochodzenia minerałów, ich tranzytu lub wywozu

a) Badania profilowe obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka w państwach pochodzenia, państwach sąsiadujących i państwach tranzytu (w tym potencjalne szlaki transportowe i miejsca wydobycia minerałów, handlu nimi, ich przetwórstwa i wywozu). Do istotnych informacji będą zaliczać się sprawozdania publiczne (sporządzone przez rządy, organizacje międzynarodowe, organizacje pozarządowe i media) mapy, sprawozdania ONZ i sankcje Rady Bezpieczeństwa ONZ, literatura branżowa na temat wydobycia minerałów i jego wpływu na konflikty, prawa człowieka i szkody dla środowiska w kraju możliwego pochodzenia lub inne oświadczenia publiczne (np. wydane przez etyczne fundusze emerytalne).

b) Czy istnieją podmioty międzynarodowe zdolne do prowadzenia interwencji i dochodzenia, takie jak jednostki sił pokojowych ONZ z siedzibą w regionie lub jego pobliżu? Czy systemy te można wykorzystać do zidentyfikowania podmiotów w łańcuchu dostaw? Czy istnieją lokalne środki rozwiązywania problemów związanych z obecnością ugrupowań zbrojnych lub innych elementów konfliktu? Czy odpowiednie krajowe, regionalne lub lokalne agencje regulacyjne posiadające jurysdykcję w zakresie górnictwa są w stanie rozwiązać takie problemy?

2. Znajomość własnych dostawców i partnerów biznesowych⁴²

a) Kim są dostawcy lub inne strony uczestniczące w finansowaniu, wydobyciu minerałów, handlu nimi i ich transporcie między miejscem wydobycia a miejscem, w którym przedsiębiorstwo dochowujące należytej staranności sprawuje pieczę nad minerałami? Zidentyfikowanie wszystkich istotnych podmiotów w łańcuchu dostaw przez zebranie informacji na temat struktury własności (w tym własności rzeczywistej) i korporacyjnej, imion i nazwisk członków kierownictwa i dyrektorów przedsiębiorstw, informacji na temat osób posiadających udział w przedsiębiorstwach lub członków kierownictwa w innych organizacjach, powiązań biznesowych, rządowych, politycznych lub wojskowych przedsiębiorstwa i urzędników (w szczególności skupienie się na potencjalnych relacjach z niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi lub publicznymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa)⁴³.

b) Z jakich systemów zamówień publicznych i należytej staranności korzystają ci dostawcy? Jaką politykę łańcucha dostaw przyjęli dostawcy i w jaki sposób włączyli

ją do swoich procesów zarządzania? W jaki sposób ustanawiają kontrole wewnętrzne nad minerałami? W jaki sposób egzekwują od swoich dostawców przestrzeganie polityki i warunków?

3. Znajomość warunków wydobywania minerałów na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka

- a) Jakiego jest dokładnego pochodzenia minerałów (jakie są konkretne kopalnie)?
- b) Jakiej metody wydobywania użyto? Określenie, czy minerały wydobywano za pomocą wydobywania ręcznego i na małą skalę, czy też wydobywania na dużą skalę,

42. Zob. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, Wytyczne w sprawie oparteo na ryzyku podejścia do zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, czerwiec 2007 r., sekcja 3.10. Zob. etap 2.

43. Zob. *Wytyczne dotyczące należytej staranności związanej z reputacją*, rozdział VI, Międzynarodowe Stowarzyszenie Producentów Ropy i Gazu Ziemnego (sprawozdanie nr. 356, 2004 r.). Zob. również *Narzędzie OECD służące podnoszeniu świadomości w zakresie ryzyka dla przedsiębiorstw wielonarodowych na słabo zarządzanych obszarach*, rozdział 5 „Znajomość klientów i partnerów biznesowych”, 2006 r.

a) jeżeli przez wydobywanie ręczne i na małą skalę, określenie, o ile to możliwe, czy były wydobywane przez pojedynczych górników wydobywających ręcznie, spółdzielnie zajmujące się wydobywaniem ręcznym, stowarzyszenia czy małe przedsiębiorstwa. Określenie podatków, opłat licencyjnych i opłat uiszczanych na rzecz instytucji rządowych oraz informacji ujawnionych na temat tych płatności.

- c) Czy warunki wydobywania obejmują obecność i udział niepaństwowych ugrupowań zbrojnych bądź publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa w co najmniej jednej z następujących dziedzin: bezpośrednia kontrola kopalni lub szlaków transportowych wokół kopalni; nakładanie podatków na górników lub od wydobywania minerałów; posiadanie udziałów we własności rzeczywistej lub innych udziałów własnościowych na terenie kopalni lub praw do minerałów przez niepaństwowe ugrupowanie zbrojne bądź publiczne lub prywatne siły bezpieczeństwa, lub ich rodziny, lub współpracowników; zatrudnienie w górnictwie jako drugie źródło dochodu w przypadku „skończenia służby”; lub opłacanie przez górników lub z podatków od produkcji zapewniania bezpieczeństwa. Czy którekolwiek z tych ugrupowań zbrojnych lub jednostek wojskowych uczestniczyło w konflikcie lub miało interes w konflikcie? Czy którekolwiek z nich było w przeszłości zamieszane w powszechne łamanie praw człowieka lub inne przestępstwa?

- d) Jakiego są warunki wydobywania? W szczególności określenie, czy występują (i) jakiegokolwiek formy tortur oraz okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania w celu wydobywania minerałów; (ii) jakiegokolwiek formy pracy przymusowej lub obowiązkowej oznaczającej pracę lub świadczenie usług, które są wymagane od dowolnej osoby pod groźbą kary i do których wykonywania dana osoba nie zgłosiła się dobrowolnie; (iii) najgorsze formy pracy dzieci w celu wydobywania minerałów; (iv) inne poważne naruszenia praw człowieka oraz nadużycia takie jak zakrojona na

szeroką skalę przemoc seksualna na terenie kopalni lub w trakcie wydobycia minerałów; lub (v) zbrodnie wojenne lub inne poważne naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego, zbrodnie przeciwko ludzkości lub ludobójstwo.

4. Znajomość warunków transportu, przetwórstwa minerałów i handlu nimi na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka

- a) Czy nabywcy działający na niższym szczeblu łańcucha dostaw znajdowali się na terenie kopalni, czy gdzieś indziej? Czy minerały pochodzące z różnych kopalni były oddzielnie przetwarzane i oddzielnie przechowywane w przypadku sprzedaży na rynku niższego szczebla? Jeżeli nie, to w którym momencie minerały były przetwarzane, składowane i mieszane w przypadku sprzedaży na rynku niższego szczebla?
- b) Kim byli pośrednicy zajmujący się przetwórstwem minerałów? Określenie, czy w przypadku któregośkolwiek z tych pośredników pojawiły się doniesienia lub podejrzenia o wydobywaniu minerałów powiązanych z niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi lub handlowaniu nimi.
- c) W jakim stopniu, o ile w ogóle, publiczne lub prywatne siły bezpieczeństwa lub niepaństwowe ugrupowania zbrojne są bezpośrednio lub pośrednio zaangażowane w handel minerałami, ich transport lub opodatkowanie? Czy publiczne lub prywatne siły bezpieczeństwa lub niepaństwowe ugrupowania zbrojne czerpią jakiegokolwiek korzyści z handlu minerałami, ich transportu lub opodatkowania prowadzonego przez inne strony, w tym poprzez powiązania z pośrednikami lub eksporterami?
- d) W jakim stopniu, o ile w ogóle, na szlakach handlowych i transportowych obecne są publiczne lub prywatne siły bezpieczeństwa lub niepaństwowe ugrupowania zbrojne? Czy dochodzi do łamania praw człowieka podczas handlu minerałami, ich transportu lub opodatkowania? Na przykład, czy istnieją dowody na stosowanie pracy przymusowej, wymuszeń lub przymusu? Czy dzieci są wykorzystywane do pracy? W szczególności określenie, czy występują (i) jakiegokolwiek formy tortur oraz okrutnego, nieludzkiego i poniżającego traktowania w celu transportu minerałów lub handlu nimi; (ii) jakiegokolwiek formy pracy przymusowej lub obowiązkowej w celu wydobycia i transportu minerałów, handlu nimi lub ich sprzedaży; (iii) najgorsze formy pracy dzieci w celu transportu minerałów lub handlu nimi; (iv) inne poważne naruszenia praw człowieka oraz nadużycia takie jak zakrojona na szeroką skalę przemoc seksualna na terenie kopalni lub w trakcie transportu minerałów lub handlu nimi; lub (v) zbrodnie wojenne lub inne poważne naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego, zbrodnie przeciwko ludzkości lub ludobójstwo w celu transportu minerałów lub handlu nimi.
- e) Jakie informacje są dostępne w celu weryfikacji handlu na niższym szczeblu, tj. autentycznych dokumentów, szlaków transportowych, licencji, transportu transgranicznego oraz obecności ugrupowań zbrojnych bądź publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa?

5. Znajomość warunków wywozu minerałów na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka

- a) Gdzie znajdował się punkt wywozu i czy pojawiły się doniesienia lub czy istnieją podejrzenia o wystąpieniu drobnej gratyfikacji lub innych łapówek płaconych w punktach wywozu w celu ukrycia pochodzenia minerałów lub podania fałszywych informacji na ten temat? Jakie dokumenty towarzyszyły wywozowi minerałów oraz czy pojawiły się doniesienia lub podejrzenia o złożeniu nieprawdziwej dokumentacji lub błędnie opisanych deklaracji (dotyczących rodzaju minerału, jego jakości, pochodzenia, wagi itd.)? Jakie podatki, cła lub inne opłaty zostały zapłacone przy wywozie oraz czy pojawiły się doniesienia lub podejrzenia o zaniżeniu deklaracji?
- b) W jaki sposób koordynowano transport wywozowy i w jaki sposób go prowadzono? Kim są przewoźnicy oraz czy pojawiły się doniesienia lub podejrzenia o wystąpieniu korupcji (drobna gratyfikacja, łapówki, zaniżenie deklaracji itd.)? W jaki sposób uzyskano środki na sfinansowanie wywozu i ubezpieczenie?

Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka © OECD 2013

Dodatek dotyczący złota

Wprowadzenie i zakres stosowania

Niniejszy dodatek dotyczący złota stanowi nieodłączną część wytycznych OECD dotyczących minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Sekcja wprowadzająca wytycznych oraz załącznik I (*Pięciostopniowe ramy opartej na ryzyku należytej staranności w zakresie łańcuchów dostaw minerałów*), załącznik II (*Wzór polityki łańcucha dostaw w zakresie odpowiedzialnego globalnego łańcucha dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka*) oraz załącznik III (*Proponowane środki ograniczania ryzyka i wskaźniki służące do pomiaru postępów*) mają zastosowanie do dodatku dotyczącego złota. W związku z tym w niniejszym dodatku można stosować termin „wytyczne”, który odnosi się zarówno do dodatku dotyczącego złota, jak i wytycznych OECD dotyczących należytej staranności w zakresie minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

W niniejszym dodatku przedstawiono szczegółowe wytyczne dotyczące należytej staranności w łańcuchu dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka zgodnie z różnymi pozycjami przedsiębiorstw w łańcuchu dostaw złota. W dodatku wprowadzono rozróżnienie między rolami i odpowiednimi zaleceniami dotyczącymi należytej staranności skierowanymi do *przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw* oraz *przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw* (zob. definicje) oraz przedstawiono, w stosownych przypadkach, konkretne zalecenia dotyczące określonych podmiotów z tych dwóch szerokich kategorii. Przedsiębiorstwa należące do tych kategorii powinny dochować należytej staranności niezależnie od tego, czy są właścicielami złota, oddają je w leasing lub udzielają pożyczek w złocie.

W niniejszym dodatku skupiono się na działaniach, jakie przedsiębiorstwa powinny podjąć, aby uniknąć przyczyniania się do konfliktu i poważnego łamania praw człowieka w łańcuchu dostaw złota, które może pochodzić z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Niniejszy dodatek obejmuje środki należytej staranności, które zostaną podjęte w odniesieniu do złota pochodzącego z recyklingu / złomu ze złota lub wcześniej rafinowanego złota („złoto nadające się do recyklingu”), tylko w takim zakresie, w jakim materiały pochodzące z recyklingu mogą zostać użyte do „prania” złota pochodzącego z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka w celu ukrycia jego pochodzenia. W przypadku produktów inwestycyjnych wykonanych ze złota (wlewki, sztabki, monety oraz ziarna w zaplombowanych kontenerach) znajdujących się w skarbcach banków kruszców, banków centralnych, na giełdach i w rafineriach, których

„możliwy do zweryfikowania czas”⁵⁷ przypada przed dniem 1 stycznia 2012 r., nie będzie konieczne podanie informacji o ich pochodzeniu („zasoby nabyte”). Produkty inwestycyjne wykonane ze złota będą jednak wymagały należytej staranności w zakresie usługodawców w celu zapewnienia, aby handel nabytymi zasobami nie był prowadzony z naruszeniem sankcji międzynarodowych ani nie umożliwiał prania pieniędzy pochodzących ze sprzedaży rezerw złota na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka lub związanych z taką sprzedażą.

Aby określić możliwości zastosowania niniejszego dodatku, wszystkie przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw złota powinny przeprowadzić etap 1 (utworzenie solidnych systemów zarządzania przedsiębiorstwem) oraz rozpocząć etap 2 (identyfikacja i ocena ryzyka w łańcuchu dostaw) w celu ustalenia, czy przedsiębiorstwa te rzeczywiście pozyskują złoto z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka lub czy istnieje taka możliwość. Pozostałe etapy opisane w niniejszym dodatku będą miały zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorstw pozyskujących złoto z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka oraz od podmiotów w łańcuchu dostaw złota, które prowadzą działalność na obszarach dotkniętych konfliktami lub obszarach wysokiego ryzyka.

Oprócz zapewnienia zasad, norm i procesów dotyczących dochowania należytej staranności przez poszczególne przedsiębiorstwa, w wytycznych i niniejszym dodatku zaleca się zasady, normy i procesy należytej staranności, które nowo powstające ogólnobranżowe inicjatywy na rzecz łańcucha dostaw powinny stosować w swoich działaniach służących wypracowaniu praktyk odpowiedzialnego pozyskiwania minerałów uwzględniających konflikty. Opracowanie kompleksowych systemów certyfikacji, takich jak system i narzędzia certyfikacyjne Międzynarodowej Konferencji w sprawie Regionu Wielkich Jezior, lub innych inicjatyw branżowych lub inicjatyw z udziałem wielu zainteresowanych stron, które przewidują procesy weryfikacji praktyk bezkonfliktowego pozyskiwania złota zgodnie z normami i procesami zawartymi w niniejszych wytycznych, mogą zapewnić wiarygodną gwarancję, że łańcuch dostaw nie przyczynia się do konfliktu ani poważnych naruszeń praw człowieka⁵⁸.

W niniejszych wytycznych uznaje się, że należyta staranność na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka stwarza wyzwania natury praktycznej. Konieczna jest elastyczność w stosowaniu zasad należytej staranności. Charakter i zakres działań na rzecz zapewnienia odpowiedniej należytej staranności będzie zależał od indywidualnych okoliczności i czynników, takich jak wielkość przedsiębiorstwa, lokalizacja działalności, sytuacja w danym państwie, sektor i charakter określonych produktów lub usług. Wyzwaniom tym można sprostać na wiele sposobów, m.in. przez:

- współpracę na szczeblu branży w zakresie budowania zdolności do prowadzenia

57 „Możliwy do zweryfikowania czas” oznacza datę, którą można sprawdzić, kontrolując fizyczne odciski datowników na produkcie oraz wykazy inwentarzowe. Zob. definicję.

58 Zob. definicja przyczyniania się do konfliktu zawarta w załączniku II do wytycznych OECD.

działań na rzecz zapewnienia należytej staranności;

- podział, w ramach sektora, kosztów realizacji określonych zadań związanych z zapewnieniem należytej staranności;
- udział w inicjatywach na rzecz odpowiedzialnego zarządzania łańcuchem dostaw⁵⁹;

59 Np. pod warunkiem, że są one zgodne z wytycznymi OECD: *Program dotyczący hutnictwa niepowiązanego z obszarami konfliktów* opracowany przez Koalicję Odpowiedzialności Społecznej Przemysłu Elektronicznego (EICC) i Globalną Inicjatywę na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Elektronicznego (GeSI); *Norma dotycząca pozyskiwania złota z obszarów nieogarniętych konfliktami*, Światowa Rada Złota (2012 r.); *Wytyczne dotyczące odpowiedzialnego pozyskiwania złota*, London Bullion Market Association (2012 r.); oraz *Certyfikacja łańcucha kontroli pochodzenia*, Rada Odpowiedzialnego Jubilerstwa (2012 r.); *Norma dotycząca sprawiedliwego handlu i sprawiedliwego wydobycia złota przez wydobycie ręczne i na małą skalę*, Sojusz na rzecz Odpowiedzialnego Wydobycia / Fairtrade Labelling Organizations International (2010 r.).

- współpracę między podmiotami branżowymi, które mają wspólnych dostawców;
- współpracę między przedsiębiorstwami działającymi na wyższym i niższym szczeblu łańcucha dostaw;
- budowanie partnerstw z organizacjami międzynarodowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego;
- włączenie wzoru polityki łańcucha dostaw (załącznik II) oraz szczegółowych zaleceń dotyczących należytej staranności przedstawionych w niniejszych wytycznych do istniejących strategii politycznych i systemów zarządzania, praktyk przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności, takich jak praktyki w zakresie zamówień publicznych, środków w zakresie należytej staranności dotyczących uczciwości i zasady „znaj swojego klienta” oraz sprawozdawczości dotyczącej zrównoważonego rozwoju, społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw lub innych sprawozdań rocznych.

W niniejszych wytycznych w szczególności uznaje się, że należyta staranność dotycząca wydobycia ręcznego i na małą skalę na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka stwarza wyzwania. Od producentów złota wydobywanego ręcznie i na małą skalę, takich jak osoby fizyczne, nieformalne grupy robocze lub społeczności nie oczekuje się dochowania należytej staranności zgodnie z zaleceniami zawartymi w niniejszych wytycznych, ale zachęca się ich do dalszego udziału w działaniach z zakresu należytej staranności prowadzonych przez ich klientów oraz do sformalizowania działalności, tak aby mogli w przyszłości prowadzić praktyki należytej staranności. Tylko od przedsiębiorstw wydobywających ręcznie i na małą skalę oczekuje się dochowania należytej staranności (zob. definicje). Proponowane środki przedstawiono w aneksie, aby zapobiec potencjalnie szkodliwym skutkom społecznym i gospodarczym dla grup szczególnie wrażliwych⁶⁰ na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka, w tym dla górników legalnie wydobywających ręcznie i na małą skalę.

Biorąc pod uwagę złożone środowisko operacyjne obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, w których warunki mogą szybko ulec zmianie i pogorszeniu, należyta staranność należy rozumieć jako ciągły, proaktywny i reaktywny proces, w ramach którego przedsiębiorstwa podejmują uzasadnione kroki i dokładają wszelkich starań, aby zidentyfikować ryzyko przyczynienia się do konfliktu i poważnych nadużyć oraz zareagować na nie zgodnie z niniejszymi wytycznymi, a w szczególności załącznikiem II. W niniejszych wytycznych propaguje się stopniowe udoskonalanie praktyk należytej staranności poprzez konstruktywną współpracę z dostawcami. Przedsiębiorstwa zachęca się do włączenia niniejszych wytycznych do ich szerszych polityk i praktyk w zakresie odpowiedzialnego

60 Zob. Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (2011 r.), komentarz do rozdziału IV „Prawa człowieka”, pkt 40: „[...] przedsiębiorstwa powinny szanować prawa człowieka przysługujące osobom należącym do określonych grup lub populacji wymagających szczególnej uwagi, w przypadku gdy mogą mieć niekorzystny wpływ na ich prawa człowieka. W związku z tym w instrumentach ONZ szerzej omówiono prawa rdzennej ludności; osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych; kobiet; dzieci; osób niepełnosprawnych; oraz pracowników migrujących i ich rodzin”.

prowadzenia działalności oraz do informowania konsumentów i ogółu społeczeństwa o wdrażaniu niniejszych wytycznych. Przedsiębiorstwa mogą korzystać z niniejszych wytycznych w celu podjęcia uzasadnionych decyzji dotyczących odpowiedzialnego i uwzględniającego konflikty charakteru ich produktów.

Niniejsze wytyczne opierają się na zasadach i normach zawartych w Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych oraz Narzędziu OECD służącym podnoszeniu świadomości w zakresie ryzyka dla przedsiębiorstw wielonarodowych na słabo zarządzanych obszarach oraz są zgodne z tymi zasadami i normami. Wytyczne zawierają zalecenia opracowane wspólnie przez rządy dla przedsiębiorstw prowadzących działalność na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka lub pozyskujących minerały na tych obszarach, a także wskazówki dotyczące zasad i procesów należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, które są zgodne z obowiązującymi przepisami i odpowiednimi normami międzynarodowymi. Jako takie niniejsze wytyczne nie zastępują krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych, w tym przepisów dotyczących górnictwa, ani nie powinny być uważane za ważniejsze od nich⁶¹.

Definicje

Wydobycie ręczne i na małą skalę – formalne lub nieformalne wydobycie, w przypadku którego dominują uproszczone formy poszukiwania, wydobywania, przetwarzania i transportu. Ten rodzaj wydobywania jest zazwyczaj mało kapitałochłonny i wykorzystuje technologie wymagające dużego nakładu pracy. „Wydobycie ręczne i na małą skalę” może obejmować mężczyzn i kobiety pracujących indywidualnie oraz w grupach rodzinnych, w ramach partnerstwa lub jako członkowie spółdzielni lub innego rodzaju stowarzyszeń prawnych i przedsiębiorstw zatrudniających setki, a nawet tysiące górników. Na przykład grupy robocze składające się z 4–10 osób, pracujące czasami w zespołach rodzinnych, wykonują zadania w jednym punkcie wydobywania minerałów (np. wykonują wykop w jednym tunelu). Na poziomie organizacyjnym powszechne są grupy składające się z 30–300 górników, które wspólnie wydobywają jedno złożo zasobów mineralnych (np. pracując w różnych tunelach), a czasami pracują w tym samym zakładzie przetwarzania⁶².

Przedsiębiorstwa zajmujące się wydobywaniem ręcznym i na małą skalę – podmioty zajmujące się wydobywaniem ręcznym i na małą skalę, które są wystarczająco sformalizowane i zorganizowane, aby wdrożyć niniejsze wytyczne. Zgodnie z aneksem wszystkich górników wydobywających ręcznie i na małą skalę zachęca się do dokonania formalności w tym zakresie.

61 Zob. Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (2011 r.), rozdział I, pkt 2.

62 Zob. Felix Hruschka i Cristina Echavarría, *Rock-Solid Chances for Responsible Artisanal Mining*, cykl Sojuszu na rzecz Odpowiedzialnego Wydobywania pt. *Series on Responsible ASM* nr 3, 2011 r.

Kruszec – ogólne słowo na złoto rafinowane w postaci sztabki lub wlewki.

Bank kruszców – bank (w tym banki detaliczne, komercyjne i inwestycyjne) lub instytucja finansowa, taka jak izba handlowa, która prowadzi transakcje finansowe na złocie rafinowanym.

Łańcuch kontroli pochodzenia – zapis szeregu podmiotów, w których posiadaniu znajdują się minerały podczas ich przemieszczania się w łańcuchu dostaw.

Obszary dotknięte konfliktami i obszary wysokiego ryzyka – obszary określone na podstawie trwającego konfliktu zbrojnego, zakrojonej na szeroką skalę przemocy, w tym przemocy generowanej przez siatki przestępcze, lub innych poważnych i zakrojonych na szeroką skalę zagrożeń dla ludzi. Konflikt zbrojny może przybierać różne formy, np. konfliktu o charakterze międzynarodowym lub niemiędzynarodowym, który może się toczyć między dwoma państwami lub większą ich liczbą lub może obejmować wojny o wyzwolenie, powstania czy wojny domowe. *Obszary wysokiego ryzyka* to te, na których istnieje wysokie ryzyko wystąpienia konfliktu bądź powszechnych lub poważnych nadużyć zdefiniowanych w pkt 1 załącznika II do niniejszych wytycznych. Obszary takie często charakteryzują się niestabilnością polityczną lub represjami, słabością instytucjonalną, brakiem bezpieczeństwa, załamaniem się infrastruktury cywilnej, powszechną przemocą oraz naruszaniem przepisów krajowych lub międzynarodowych.

„Bezpośrednie lub pośrednie wsparcie” dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych bądź publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa przez wydobycie i transport złota, handel nim, jego przetwórstwo lub wywóz obejmuje m.in. nabywanie minerałów od niepaństwowych ugrupowań zbrojnych lub jednostek z nimi powiązanych, dokonywanie płatności na ich rzecz lub w jakikolwiek inny sposób udzielanie pomocy logistycznej lub dostarczanie sprzętu takim ugrupowaniom lub jednostkom, które⁶³:

- (i) bezprawnie kontrolują miejsca wydobycia lub w inny sposób kontrolują szlaki transportowe, punkty, w których odbywa się handel złotem, oraz podmioty działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw⁶⁴; lub
- (ii) bezprawnie nakładają podatki lub wymuszają⁶⁵ pieniądze lub złoto w punktach dostępu

63 „Jednostki powiązane” obejmują negocjatorów, podmioty konsolidujące, pośredników i inne podmioty w łańcuchu dostaw, które pracują bezpośrednio z ugrupowaniami zbrojnymi w celu ułatwienia wydobycia złota, handlu nim lub jego przetwórstwa.

64 „Kontrola” kopalni, szlaków transportowych, punktów, w których odbywa się handel złotem, oraz podmiotów działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw oznacza (i) nadzór nad wydobyciem, w tym przez udzielanie dostępu do miejsc wydobycia lub koordynowanie sprzedaży na niższych szczeblach łańcucha dostaw pośrednikom, przedsiębiorstwom eksportującym lub międzynarodowym przedsiębiorstwom handlowym; (ii) uciekanie się do wszelkich form pracy przymusowej lub obowiązkowej w celu wydobycia i transportu złota, handlu nim lub jego sprzedaży; lub (iii) działanie w charakterze dyrektora, członka kierownictwa, beneficjenta rzeczywistego lub osoby posiadającej innego rodzaju udział w przedsiębiorstwach działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw lub kopalniach.

65 „Wymuszanie” od kopalni, szlaków transportowych, punktów, w których odbywa się handel złotem, lub od przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw oznacza wymaganie, pod groźbą przemocy lub innej kary, sumy pieniędzy lub

do kopalni, wzdłuż szlaków transportowych lub w miejscach, w których odbywa się handel złotem; lub

- (iii) bezprawnie opodatkowują pośredników, przedsiębiorstwa eksportujące lub międzynarodowe przedsiębiorstwa handlowe lub wymuszają od nich pieniądze.

Należyta staranność – należyta staranność jest procesem ciągłym, proaktywnym i reaktywnym, w ramach którego przedsiębiorstwa mogą identyfikować rzeczywiste i potencjalne negatywne skutki, zapobiegać im, ograniczać je i rozliczać się ze sposobu, w jaki radzą sobie z tymi skutkami, jako nieodłączną częścią systemu podejmowania decyzji biznesowych i systemu zarządzania ryzykiem. Należyta staranność może pomóc przedsiębiorstwom w zapewnieniu przestrzegania zasad dotyczących

ŹRÓDŁA ZŁOTA

Do celów niniejszych wytycznych istnieją trzy możliwe źródła złota i materiałów zawierających złoto, w przypadku których zaleca się stosowanie różnych praktyk należytej staranności:

1) ZŁOTO WYDOBYTE – złoto pochodzące z kopalni (kopalnie, w których odbywa się wydobywanie na średnią i dużą skalę lub kopalnie, w których odbywa się wydobywanie ręczne lub na małą skalę), które nigdy wcześniej nie było rafinowane. *Miejszem pochodzenia* złota wydobytego jest kopalnia, w której zostało ono wydobyte. Zanim złoto wydobyte zostanie poddane procesowi rafinacji, dzieli się na następujące podkategorie:

- **złoto aluwialne** – nowo wydobyte złoto, które pozyskano ze złóż piasku i żwiru, najczęściej ze strumieni lub terenów położonych w pobliżu, zazwyczaj w postaci bardzo małych, ale widocznych kawałków złota. Złoto aluwialne zazwyczaj ma postać „pyłu”, czasami bryły, która jest już skoncentrowana w formie, łatwa w transportowaniu i może zostać łatwo stopiona lub poddana częściowej rafinacji do postaci małych wlewek (zwykle o czystości na poziomie 85–92%). Zanim złoto aluwialne we wszystkich tych postaciach będzie można użyć jako złoto kruszcowe lub biżuterię, konieczne będzie poddanie go procesowi rafinacji, przy czym może to być rafinacja bezpośrednia, bez dalszej pośredniej koncentracji lub przetwarzania;
- **ruda złota** – skała lub żwir, który zawiera cenny pod względem ekonomicznym koncentrat złota. Jego zawartość może być bardzo mała wagowo, np. 1 gram złota na tonę rudy, przy czym jego wydobywanie nadal będzie ekonomicznie uzasadnione w górnictwie przemysłowym na średnią i dużą skalę. Ze względu na objętość i masę rudy złota zazwyczaj nie transportuje się na duże odległości od kopalni w celu przetworzenia;
- **koncentrat złota** – półprodukt otrzymany podczas przetwarzania rudy złota w celu uzyskania wyższego koncentratu, ale nadal wymagający dalszego przetwarzania pośredniego w celu wyprodukowania złota *doré*. Koncentrat złota zazwyczaj jest transportowany do pobliskiej huty złota w celu wytworzenia złota *doré*;
- **złoto doré** – sztabka nowo wydobytego stopu złota, pochodzącego zazwyczaj z intensywnego przetwarzania rud i wytopu w średnich i dużych kopalniach do uzyskania

złota, których dana osoba nie zaferowała dobrowolnie, często w zamian za udzielenie dostępu do eksploatacji kopalni, dostępu do szlaków turystycznych lub dostępu do transportu, zakupu lub sprzedaży złota.

wysokiego koncentratu (zwykle o czystości na poziomie 85–90%). Złoto wydobyte w tej postaci nie jest produktem o jakości handlowej, dlatego należy je przetransportować do rafinerii w celu poddania bezpośredniej rafinacji, bez dalszego przetwarzania pośredniego;

- **produkt uboczny wydobycia** – złoto wytwarzane z innych metali np. z rudy siarczku miedzy, która może posiadać śladowe ilości złota w składzie. Gdy złoto jest produktem ubocznym, najpierw przetwarza się i rafinuje ten drugi, ważniejszy metal, a następnie z pozostałości rezydualnych takiego pierwszego metalu, takich jak miedziany szlam elektrolityczny, wydobywa się złoto, które poddaje się rafinacji;
- **złoto wydobywane na średnią i dużą skalę** – złoto produkowane za pomocą wydobycia na średnią i dużą skalę (zob. definicja wydobycia na średnią i dużą skalę);
- **złoto wydobywane ręcznie i na małą skalę** – złoto produkowane za pomocą wydobycia ręcznego i na małą skalę (zob. definicja wydobycia ręcznego i na małą skalę).

ŹRÓDŁA ZŁOTA (ciąg dalszy)

2) ZŁOTO NADAJĄCE SIĘ DO RECYKLINGU – złoto, które zostało wcześniej poddane rafinacji, takie jak złoto odzyskane od użytkowników końcowych, złoto pokonsumpcyjne i inwestycyjne, produkty zawierające złoto, a także złom, odpady metaliczne i materiały powstające podczas rafinacji i wytwarzania produktu, które zwrócono rafinerii lub innemu pośredniemu przetwórcy działającemu na niższym szczeblu łańcucha dostaw w celu rozpoczęcia nowego cyklu życia jako „złoto pochodzące z recyklingu”. Za *źródło pochodzenia* złota nadającego się do recyklingu uznaje się punkt w łańcuchu dostaw złota, w którym złoto jest zwracane rafinerii lub innemu pośredniemu przetwórcy działającemu na niższym szczeblu łańcucha dostaw, lub przedsiębiorstwu zajmującemu się recyklingiem. Złoto nadające się do recyklingu dzieli się na następujące podkategorie:

- **nieprzetworzone złoto nadające się do recyklingu** – złoto nadające się do recyklingu, nadal w swojej oryginalnej formie lub w postaci złomu produkcyjnego, zanim zostanie zwrócone w celu przetworzenia i poddania rafinacji (np. sztaby złota, elementy biżuterii, ozdoby, monety, elementy toczenia wykorzystywane w maszynach itd.);
- **stopione złoto nadające się do recyklingu** – złoto nadające się do recyklingu, które zostało stopione podczas pierwszego procesu recyklingu i dodane do podstawowych sztabek lub innych form o nieokreślonych wymiarach i różnej próbie;
- **przemysłowy produkt uboczny** – materiał wyprodukowany w trakcie przetwarzania innego materiału, nie jest to pierwotny produkt docelowy, ale odrębny użyteczny materiał. Na przykład podczas rafinacji złota często powstają produkty uboczne o niskiej wartości, takie jak pył z pieca, zużyte tycle i zmiotki z podłóg.

3) ZASOBY NABYTE – produkty inwestycyjne wykonane ze złota (wlewki, sztabki, monety oraz ziarna w zaplombowanych kontenerach) znajdujące się w skarbcach banków kruszców, banków centralnych, na giełdach i w rafineriach o „możliwym do zweryfikowania czasie” przypadającym przed dniem 1 stycznia 2012 r., w przypadku których nie będzie konieczne podanie informacji o ich pochodzeniu. Obejmuje to zapasy przechowywane przez osobę trzecią w imieniu wymienionych podmiotów.

- **Możliwa do zweryfikowania data:** data, którą można sprawdzić, kontrolując fizyczne odciski datowników na produkcie lub wykazy inwentarzowe.

Złoto mieszane – złoto pochodzące z wielu źródeł (np. złoto wydobyte i złoto nadające się do recyklingu). W odniesieniu do tych źródeł złota mieszanego należy zachować należyta staranność zgodnie z zaleceniami zawartymi w niniejszym dodatku do przepisów międzynarodowych oraz przestrzegać przepisów krajowych, w tym przepisów regulujących nielegalny handel minerałami, oraz sankcji ONZ.

Dobra dostawa – norma dotycząca fizycznych specyfikacji złota rafinowanego i możliwości rafinerii złota, zatwierdzona na giełdzie lub rynku pozagiełdowym (np. London Good Delivery).

Program branżowy – do celów niniejszych wytycznych termin ten oznacza inicjatywę lub program utworzony i zarządzany przez organizację branżową lub podobną inicjatywę branżową w celu wspierania i realizowania niektórych lub wszystkich zaleceń zawartych w niniejszych wytycznych. Program branżowy może być częścią szerszej działalności organizacji, która obejmuje inne cele. Wszelkie odniesienia w niniejszych wytycznych do odpowiednich działań lub inicjatyw realizowanych w ramach programu branżowego oznaczają, że takie działania lub inicjatywy będą zgodne z niniejszymi wytycznymi.

Zinstytucjonalizowany mechanizm – do celów niniejszych wytycznych termin ten oznacza organizację utworzoną przez i składającą się z przedstawicieli rządów, przemysłu i społeczeństwa obywatelskiego, upoważnioną do wspierania i realizowania niektórych lub wszystkich zaleceń zawartych w niniejszych wytycznych. Wszelkie odniesienia w niniejszych wytycznych do odpowiednich działań lub inicjatyw realizowanych w ramach zinstytucjonalizowanego mechanizmu oznaczają, że takie działania lub inicjatywy będą zgodne z niniejszymi wytycznymi.

Legalne wydobywanie ręczne i na małą skalę: legalność wydobywania ręcznego i na małą skalę jest pojęciem trudnym do zdefiniowania, ponieważ obejmuje szereg czynników specyficznych dla danej sytuacji (zob. aneks). Do celów niniejszych wytycznych terminy „legalny” odnosi się m.in. do wydobywania ręcznego i na małą skalę, które jest zgodne z obowiązującymi przepisami⁶⁶. W przypadku gdy obowiązujące ramy prawne nie są egzekwowane lub gdy takie ramy nie istnieją, ocena legalności wydobywania ręcznego i na małą skalę będzie uwzględniała wysiłki podejmowane w dobrej wierze przez górników wydobywających ręcznie i na małą skalę oraz przedsiębiorstwa w celu prowadzenia działalności zgodnie z obowiązującymi ramami prawnymi (jeżeli takie istnieją), a także ich zaangażowanie w możliwości sformalizowania w miarę ich udostępniania (mając na uwadze fakt, że w większości przypadków górnicy wydobywający ręcznie i na małą skalę mają bardzo ograniczone możliwości lub nie mają żadnych możliwości, zdolności technicznych lub wystarczających zasobów finansowych, aby to zrobić). Wydobywania ręcznego i na małą skalę, podobnie jak każdego wydobywania, nie można w żadnym wypadku uznać za legalne, jeżeli

66 Zob. również C. Echavarría i inni, red. *Vision for Responsible Artisanal and Small-Scale Mining in Alliance for Responsible Mining* (2008 r.). *The Golden Vein - A guide to responsible artisanal and small-scale mining*. Cykl Sojuszu na rzecz Odpowiedzialnego Wydobywania (ARM) pt. *Series on Responsible ASM* nr 1. Medellin.

przyczynia się ono do powstawania konfliktów i poważnych nadużyć związanych z wydobyciem, transportem minerałów lub handlem nimi zgodnie z definicją zawartą w załączniku II do niniejszych wytycznych.

System zarządzania – procesy i dokumentacja zarządzania, które łącznie stanowią systematyczne ramy zapewniania prawidłowego, spójnego i skutecznego wykonywania zadań w celu osiągnięcia pożądaných rezultatów, a także zapewniają ciągłą poprawę wyników.

Wydobycie na średnią i dużą skalę – do celów niniejszych wytycznych termin ten odnosi się do wydobycia złota, które nie jest uznawane za wydobycie ręczne lub na małą skalę.

Przedsiębiorstwo zajmujące się recyklingiem – osoba fizyczna lub podmiot nie będący rafinerią w rozumieniu poniższej definicji, który zbiera, składowe lub przetwarza złoto nadające się do recyklingu / złom, np. pobiera próbki i oznacza zawartość, przed rafinacją w celu rozpoczęcia nowego cyklu życia.

Rafineria – osoba fizyczna lub podmiot, który oczyszcza złoto do uzyskania jakości handlowej, poprzez usunięcie innych substancji ze złota *doré*, złota aluwialnego, złota nadającego się do recyklingu / złomu lub innych półproduktów zawierających złoto.

Dostawcy – termin ten odnosi się do osoby fizycznej lub organizacji, którą uznaje się za uczestnika łańcucha dostaw złota i materiałów zawierających złoto.

Łańcuch dostaw – termin ten odnosi się do systemu obejmującego wszystkie działania, organizacje, podmioty, technologie, informacje, zasoby i usługi związane z przemieszczaniem złota od miejsca jego wydobycia do konsumentów końcowych.

Łańcuch dostaw wyższego szczebla i przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw – „łańcuch dostaw wyższego szczebla” – oznacza łańcuch dostaw złota od kopalni do rafinerii. „Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw” obejmują górników (przedsiębiorstwa wydobywające ręcznie i na małą skalę lub przedsiębiorstwa wydobywające na średnią i dużą skalę)¹¹, lokalne przedsiębiorstwa handlujące złotem lub eksporterów z państwa pochodzenia złota, przewoźników, międzynarodowe przedsiębiorstwa handlujące złotem wydobytym / złotem nadającym się do recyklingu oraz rafinerie. Od producentów złota wydobywanego ręcznie i na małą skalę, takich jak osoby fizyczne, nieformalne grupy robocze lub społeczności nie oczekuje się przynależności do przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw do celów dochowania należytej staranności zgodnie z niniejszymi wytycznymi, chociaż zachęca się ich do dalszego udziału w działaniach z zakresu należytej staranności prowadzonych przez ich klientów oraz do sformalizowania działalności, tak aby mogli w przyszłości prowadzić praktyki należytej staranności.

Łańcuch dostaw niższego szczebla i przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw – „łańcuch dostaw niższego szczebla” – oznacza łańcuch dostaw złota od rafinerii do detalistów. „Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw” obejmują przedsiębiorstwa handlujące złotem rafinowanym i rynki złota, banki kruszców oraz giełdy lub inne podmioty posiadające własne skarbcze złota, producentów biżuterii i detalistów oraz inne przedsiębiorstwa wykorzystujące złoto do wytwarzania

produktów (np. producenci i detaliści elektroniki lub wyrobów medycznych).

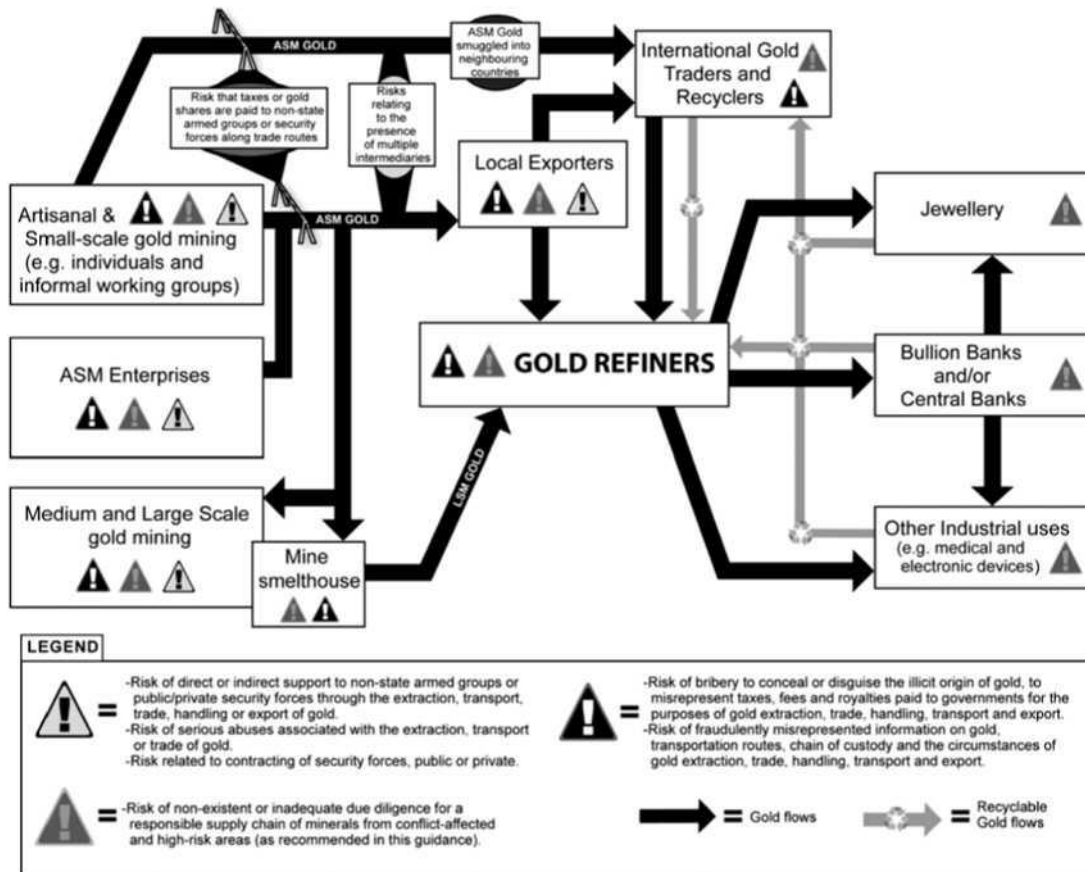
Należyta staranność w łańcuchu dostaw: w szczególności jeżeli chodzi o należyta staranność w łańcuchu dostaw w zakresie odpowiedzialnego pozyskiwania minerałów, należyta staranność oparta na ryzyku odnosi się do kroków, jakie przedsiębiorstwa powinny podjąć w celu zidentyfikowania rzeczywistych i potencjalnych negatywnych skutków, zapobiegania im i ich ograniczania oraz w celu zapewnienia poszanowania praw człowieka i nieprzyczyniania się do konfliktów⁶⁷⁶⁸ poprzez swoje działania w łańcuchu dostaw⁶⁹.

67 Aby uniknąć wątpliwości, niniejsze wytyczne obejmują górników, przetwórców i rafinerie, które mogą być własnością rządów lub innych podmiotów państwowych, lub być w inny sposób kontrolowane lub kierowane przez te rządy i podmioty.

68 Zgodnie z definicją zawartą w załączniku II do wytycznych OECD dotyczących należytej staranności.

69 Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (OECD, 2011 r.); Narzędzie OECD służące podnoszeniu świadomości w zakresie ryzyka dla przedsiębiorstw wielonarodowych na słabo zarządzanych obszarach (OECD, 2006 r.); Wytyczne dotyczące biznesu i praw człowieka: wdrażanie dokumentu ramowego ONZ „Chronić, szanować, naprawiać”, 21 marca 2011 r. (A/HRC/17/31).

Wykres 2. Ryzyko w łańcuchu dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka

ETAP 1: UTWORZENIE SOLIDNYCH SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM

CEL: zapewnienie, aby istniejące systemy należytej staranności i zarządzania przedsiębiorstw działających w łańcuchu dostaw złota były skonstruowane w sposób gwarantujący skuteczne dochowanie należytej staranności.

SEKCJA I – OGÓLNE ZALECENIA DLA WSZYSTKICH PRZEDSIĘBIORSTW DZIAŁAJĄCYCH W ŁAŃCUCHU DOSTAW ZŁOTA

A. Przyjęcie polityki łańcucha dostaw w celu identyfikacji ryzyka związanego ze złotem potencjalnie pochodzącym z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, a także zarządzanie tego rodzaju ryzykiem oraz zobowiązanie się do realizacji tej polityki. Polityka ta, w przypadku wszystkich przedsiębiorstw w łańcuchu dostaw, powinna obejmować:

1. zobowiązanie polityczne określające wspólne zasady i normy w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, na podstawie którego przedsiębiorstwo oceni samo siebie oraz działania i stosunki z dostawcami. Polityka ta powinna być zgodna z normami określonymi we wzorze polityki łańcucha dostaw przedstawionym w załączniku II do niniejszych wytycznych;
2. jasny i spójny proces zarządzania zapewniający właściwe zarządzanie ryzykiem. Przedsiębiorstwo powinno zobowiązać się do podjęcia działań związanych z zapewnieniem należytej staranności i do przestrzegania zaleceń opracowanych dla poszczególnych poziomów, przedstawionych w niniejszym dodatku.

B. Utworzenie wewnętrznych systemów zarządzania, aby ułatwić zapewnienie należytej staranności w łańcuchu dostaw. Przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw powinny:

1. przydzielić uprawnienia i odpowiedzialność pracownikom wyższego szczebla posiadającym niezbędne kompetencje, wiedzę i doświadczenie do nadzorowania procesu należytej staranności w łańcuchu dostaw;
2. zapewnić dostępność zasobów niezbędnych do wspierania działań i monitorowania tych procesów;
3. wdrożyć strukturę organizacyjną i procesy komunikacyjne, które zagwarantują, że kluczowe informacje, w tym informacje na temat polityki przedsiębiorstwa, dotrą do odpowiednich pracowników i dostawców. Przedsiębiorstwa powinny przeprowadzić szkolenia oraz mogą rozważyć moduły szkoleniowe opracowane w ramach programów branżowych lub zinstytucjonalizowanych mechanizmów;
4. zapewnić rozliczalność wewnętrzną w odniesieniu do realizacji procesu należytej staranności w łańcuchu dostaw.

C. Ustanowienie systemu przejrzystości, gromadzenia informacji i kontroli nad łańcuchem dostaw złota.

1. Utworzenie dokumentacji wewnętrznej i ewidencji procesów należytej staranności w łańcuchu dostaw, w których odnotowuje się procesy, ustalenia i wynikające z nich decyzje. Obejmie to etap 1 należytej staranności oraz dodatkowe praktyki należytej staranności, które można przeprowadzić w odniesieniu do łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka (etapy 2–5).
2. Prowadzenie wewnętrznej dokumentacji inwentaryzacyjnej i transakcyjnej, którą można wyszukać i wykorzystać do retrospektywnej identyfikacji wsadu złota i gotowych produktów zawierających złoto lub wsparcia na rzecz systemu łańcucha kontroli pochodzenia (zob. etap 3 lit. B). Powinna ona zawierać:
 - a) informacje na temat formy, rodzaju i opisu fizycznego złota i materiałów zawierających złoto, np. rud złota, koncentratu złota, złota *doré*, złota aluwialnego, złota nadającego się do recyklingu, złota kruszcowego, materiałów do produkcji biżuterii lub produktów, części elektronicznych oraz pozłacanych rozwiązań itd. (zob. sekcja „definicje” w niniejszym dodatku);
 - b) przekazane przez dostawców informacje na temat masy i próby złota i materiałów wsadowych zawierających złoto oraz oznaczenia masy i próby wsadu złota i gotowych produktów zawierających złoto;
 - c) szczegółowe informacje na temat dostawców, w tym informacje na temat należytej staranności zgodne z 40 zaleceniami Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy⁷⁰;
 - d) niepowtarzalne numery referencyjne w odniesieniu do wsadów złota i gotowych produktów zawierających złoto;
 - e) daty dodania materiałów i produkcji oraz zakupów i sprzedaży.
3. Dokonywanie i otrzymywanie płatności za złoto za pośrednictwem oficjalnych kanałów bankowych, o ile są one racjonalnie dostępne. Unikanie, w miarę możliwości, zakupów gotówkowych oraz zapewnienie, aby do wszystkich nieuniknionych zakupów gotówkowych dołączono dającą się zweryfikować dokumentację.
4. Pełna i przejrzysta współpraca z organami ścigania w zakresie transakcji z użyciem złota. Zapewnienie funkcjonariuszom celnym dostępu do kompletnej informacji na temat wszystkich przesyłek przekraczających granice międzynarodowe lub przesyłek, które w inny sposób podlegają ich jurysdykcji.
5. Przechowywanie wyżej wymienionych informacji przez co najmniej pięć lat, najlepiej w skomputeryzowanej bazie danych.

70 Zob. 40 zaleceń Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (2003 r.). Zob. także Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, *Wytyczne dotyczące podejścia opartego na ryzyku dla handlarzy metalami i kamieniami szlachetnymi* (2008 r.).

D. Zacieśnienie współpracy przedsiębiorstwa z dostawcami.

Przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw powinny dążyć do wywierania wpływu na dostawców, aby ci zobowiązali się do przestrzegania polityki łańcucha dostaw, w sposób zgodny z załącznikiem II oraz z procesami należytej staranności zawartymi w niniejszych wytycznych. Aby to zrobić, przedsiębiorstwo powinno:

1. dążyć do nawiązania długotrwałych relacji z dostawcami w celu zbudowania z nimi odpowiedzialnych relacji zaopatrzeniowych;
2. przekazać dostawcom oczekiwania dotyczące praktyki należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, w sposób zgodny z załącznikiem II do wytycznych i niniejszym dodatkiem. W szczególności przedsiębiorstwa powinny przedstawić swoje oczekiwania, zgodnie z którymi ich dostawcy powinni określić strategię zarządzania ryzykiem w odniesieniu do zidentyfikowanego ryzyka w łańcuchu dostaw, w sposób zgodny z załącznikiem II do niniejszych wytycznych;
3. włączyć politykę łańcucha dostaw określoną w niniejszych wytycznych do umów handlowych lub pisemnych porozumień z dostawcami, które mogą być stosowane i monitorowane⁷¹;
4. rozważyć sposoby wsparcia i budowania zdolności dostawców w celu poprawy ich wyników i dostosowania się do polityki przedsiębiorstwa dotyczącej łańcucha dostaw⁷²;
5. zobowiązać się do zarządzania ryzykiem, które może wiązać się z opracowaniem wymiernych planów ulepszeń wspólnie z dostawcami i z udziałem, w stosownych przypadkach, organów administracji lokalnej i centralnej, organizacji międzynarodowych i społeczeństwa obywatelskiego w dążeniu do ograniczenia ryzyka⁷³.

E. Ustanowienie mechanizmu rozpatrywania skarg na poziomie przedsiębiorstwa lub kopalni.

W zależności od swojej pozycji w łańcuchu dostaw przedsiębiorstwa powinny:

1. opracować mechanizm wczesnego ostrzegania w związku z wiedzą o ryzyku umożliwiającą każdej zainteresowanej stronie (osobom, których to dotyczy lub sygnalistom) wyrażenie obaw dotyczących okoliczności wydobycia minerałów, handlu nimi, ich przetwarzania i wywozu na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka. Dzięki temu przedsiębiorstwo otrzyma informację o ryzyku w swoim łańcuchu dostaw, niezależnie od swojej własnej oceny sytuacji i ryzyka.;
2. wprowadzić taki mechanizm bezpośrednio lub w ramach uzgodnień dotyczących współpracy z innymi przedsiębiorstwami lub organizacjami, takimi jak program branżowy lub zinstytucjonalizowany mechanizm, lub poprzez ułatwienie korzystania z usług zewnętrznego eksperta lub organu (np. rzecznika).

71 Zob. etapy 2–5, w których przedstawiono informacje na temat monitorowania dostawców i zarządzania niezgodnością.

72 Zob. etap 3, „Ograniczenie ryzyka”.

73 Zob. etap 3, „Ograniczenie ryzyka”.

SEKCJA II – SZCZEGÓLWE ZALECENIA

A. Dla przedsiębiorstw prowadzących wydobycie złota na średnią i dużą skalę oraz przedsiębiorstw prowadzących wydobycie ręczne i na małą skalę:

1. przypisanie niepowtarzalnego numeru referencyjnego każdemu materiałowi wsadowemu, np. sztabce złota *doré* lub pojemnikowi złota aluwiального oraz umieszczenie lub nadrukowanie tego numeru referencyjnego w sposób umożliwiający łatwe stwierdzenie jego naruszenia lub usunięcia;
2. przyjęcie praktyk w zakresie bezpieczeństwa fizycznego złota, takich jak zaplombowane skrzynki zabezpieczające przeznaczone do wysyłki w sposób umożliwiający łatwe stwierdzenie ich naruszenia lub usunięcia zawartości podczas transportu. Na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka takie praktyki zapewniania bezpieczeństwa fizycznego powinny być możliwe do zweryfikowania przez odpowiednie i godne zaufania osoby trzecie (np. organy celne, niezależnych audytorów, programy branżowe lub zinstytucjonalizowane mechanizmy);
3. wspieranie wdrażania zasad i kryteriów określonych w Inicjatywie przejrzystości w branżach wydobywczych⁷⁴.

B. Dla lokalnych eksporterów, przedsiębiorstw zajmujących się recyklingiem i międzynarodowych przedsiębiorstw prowadzących handel złotem wydobytym / nadającym się do recyklingu:

1. przypisanie niepowtarzalnych numerów referencyjnych wsadom złota i gotowym produktom według sztabki, wlewki lub partii złota zaakceptowanej i wyprodukowanej oraz umieszczenie lub nadrukowanie tego numeru referencyjnego na gotowych produktach zawierających złoto w sposób umożliwiający łatwe stwierdzenie jego naruszenia lub usunięcia;
2. koordynowanie i wspieranie praktyk w zakresie bezpieczeństwa fizycznego stosowanych przez inne przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw. Niezwłoczne zgłaszanie wszelkich podejrzeń o naruszeniu przesyłek oraz rozpieczętowanie i otwieranie przesyłek wyłącznie przez upoważniony personel;
3. wstępne sprawdzenie wszystkich przesyłek pod kątem zgodności z informacjami podanymi przez dostawcę na temat *rodzajów złota*, takich jak złoto aluwiálne, złoto *doré*, nieprzetworzone złoto nadające się do recyklingu lub stopione złoto nadające się do recyklingu. Sprawdzenie informacji na temat wagi i jakości, przekazanych przez producentów złota lub wysyłających, oraz sporządzenie zapisu w rejestrze z takiej weryfikacji; niezwłoczne zgłaszanie wszelkich niezgodności między wstępną kontrolą

74 Więcej informacji na temat EITI można znaleźć pod adresem: <http://eiti.org/>. Poradnik na temat sposobów wspierania EITI przez przedsiębiorstwa można znaleźć pod adresem: <http://eiti.org/document/businessguide>

przesyłki a informacjami dostarczonymi przez wysyłającego organom ochrony wewnętrznej i podmiotom odpowiedzialnym w dochowanie należytej staranności w przedsiębiorstwie, bez podejmowania dalszych działań do czasu usunięcia niezgodności;

4. fizyczne posegregowanie i zabezpieczenie wszystkich przesyłek, w przypadku których istnieje problem nierozstrzygniętej niezgodności;
5. dążenie do bezpośredniego kontaktu z legalnymi producentami zajmującymi się wydobyciem ręcznym i na małą skalę lub, w miarę możliwości, z ich przedstawicielami, w celu wykluczenia złota oferowanego przez osoby, które ich wyzyskują.

C. Dla rafinerii:

1. przypisanie niepowtarzalnych numerów referencyjnych wsadom złota i gotowym produktom według sztabki, wlewki lub partii złota zaakceptowanej i wyprodukowanej, które powinny odpowiadać wszystkim informacjom zebranych na temat wsadów złota i gotowych produktów zawierających złoto oraz wygenerowanym z zachowaniem należytej staranności, w tym informacjom na temat wszystkich dostawców zgodnie z zasadą „znaj swojego kontrahenta” oraz pochodzeniu złota;
2. koordynowanie i wspieranie praktyk w zakresie bezpieczeństwa fizycznego stosowanych przez inne przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw. Niezwłoczne zgłaszanie wszelkich podejrzeń o naruszeniu przesyłek oraz rozpieczętowywanie i otwieranie przesyłek wyłącznie przez upoważniony personel;
3. wstępne sprawdzenie wszystkich przesyłek pod kątem zgodności z informacjami podanymi przez dostawcę na temat rodzajów złota, takich jak złoto aluwialne, złoto *doré*, nieprzetworzone złoto nadające się do recyklingu lub stopione złoto nadające się do recyklingu. Sprawdzenie informacji na temat wagi i jakości, przekazanych przez producentów złota lub wysyłających, oraz sporządzenie zapisu w rejestrze z takiej weryfikacji;
4. niezwłoczne zgłaszanie wszelkich niezgodności między wstępną kontrolą przesyłki a informacjami dostarczonymi przez wysyłającego organom ochrony rafinerii i podmiotom odpowiedzialnym w dochowanie należytej staranności w przedsiębiorstwie, bez podejmowania dalszych działań do czasu usunięcia niezgodności;
5. fizyczne posegregowanie i zabezpieczenie wszystkich przesyłek, w przypadku których istnieje problem nierozstrzygniętej niezgodności;
6. zarejestrowanie oraz umożliwienie identyfikacji wszystkich gotowych produktów zawierających złoto (np. poprzez nadrukowanie numeru na wyrobach ze złota lub umieszczenie go na materiale opakowaniowym w sposób umożliwiający łatwe stwierdzenie jego naruszenia lub usunięcia) wraz z następującymi informacjami:
 - a) nazwa lub pieczęć/logo rafinerii;
 - b) rok poddania rafinacji / produkcji;
 - c) niepowtarzalny numer referencyjny przypisany do każdego gotowego produktu

zawierającego złoto (np. numery seryjne, identyfikacja elektroniczna lub inne możliwe środki).

D. Dla banków kruszców:

1. stworzenie wykazów inwentaryzacyjnych dla całego złota przechowywanego przez banki kruszców, które zawierają informacje o tym, kiedy i od kogo otrzymano poszczególne sztuki złota⁷⁵. Powinny one obejmować rejestry zasobów nabytych;
2. dostarczenie, w miarę możliwości, złota zgodnie z wnioskami klientów dotyczącymi konkretnych rafinerii, których praktyki należytej staranności zostały w sposób niezależny zweryfikowane pod kątem ich zgodności z niniejszymi wytycznymi;
3. prowadzenie ewidencji informacji nadrukowanych na złocie oraz numerów transakcji, w ramach których przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw odebrały fizyczną dostawę złota;
4. dostarczenie na żądanie informacji nadrukowanych na złocie oraz fizycznych numerów transakcji dostawy w celu nakierowania przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw, które przyjęły fizyczną dostawę tego złota.

E. Dla wszystkich innych przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw (np. użytkownicy złota i materiałów złożonych działający na niższym szczeblu łańcucha dostaw oraz producenci artykułów zawierających złoto):

1. zwrócenie się do dostawców o dostarczenie danych identyfikacyjnych rafinerii złota wyższego szczebla na temat materiałów i produktów zawierających złoto, poprzez bezpośrednie pozyskanie lub za pomocą oznaczeń nadrukowanych na produktach ze złota rafinowanego, o ile są dostępne, lub na podstawie informacji dostarczonych przez innych dostawców produktów działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw lub banki kruszców;
2. w przypadku zidentyfikowania rafinerii złota, należy wystąpić z wnioskiem o sprawdzenie, czy rafineria dochowała należytej staranności zgodnie z niniejszym dodatkiem. O ile to możliwe należy dążyć do odniesienia do uznanych audytów przeprowadzonych w ramach programów branżowych lub zinstytucjonalizowanych mechanizmów, które włączyły do swoich protokołów z audytów normy i procesy zawarte w niniejszych wytycznych;
3. przekazywanie klientom niższego szczebla łańcucha dostaw informacji na temat identyfikacji rafinerii złota wyższego szczebla w odniesieniu do materiałów i produktów zawierających złoto.

75 Pełne informacje zwykle zawarte w wykazach inwentaryzacyjnych obejmują: nazwę partii, datę odbioru, metal, rodzaj (np. duże sztaby złota), numer seryjny, standard najwyższej czystości (ang. good delivery) / brak standardu najwyższej czystości (ang. non-good delivery), łączną liczbę palet, łączną liczbę pozycji, bieżącą masę; paletę; sztabę; rafinerię; masę brutto; próbę.

ETAP 2: IDENTYFIKACJA I OCENA RYZYKA W ŁAŃCUCHU DOSTAW

CEL: identyfikacja i ocena ryzyka związanego z okolicznościami wydobycia złota, jego składowania, transportu, handlu nim i wywozu z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

Przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw złota powinny korzystać z solidnego systemu zarządzania wprowadzonego w ramach etapu 1 w celu zidentyfikowania i oceny ryzyka, że złoto, które produkują lub nabywają za pośrednictwem swoich łańcuchów dostaw, może przyczynić się do konfliktów lub poważnych naruszeń praw człowieka.

Wszystkie przedsiębiorstwa mogą współpracować ze sobą, aby zrealizować zalecenia zawarte w niniejszej sekcji w ramach wspólnych inicjatyw. Przedsiębiorstwa ponoszą jednak indywidualną odpowiedzialność za zachowanie należytej staranności i powinny zapewnić, aby wszystkie wspólne prace należycie uwzględniały okoliczności typowe dla danego przedsiębiorstwa.

SEKCJA I – OCENA RYZYKA W ODNIESIENIU DO PRZEDSIĘBIORSTW ZAJMUJĄCYCH SIĘ WYDOBYCIEM ZŁOTA NA ŚREDNIĄ I DUŻĄ SKALĘ ORAZ PRZEDSIĘBIORSTW ZAJMUJĄCYCH SIĘ WYDOBYCIEM RĘCZNYM I NA MAŁĄ SKALĘ („PRODUCENCI ZŁOTA”)

A. Ustalenie, czy producenci złota wydobywają lub transportują jakiegokolwiek złota na obszarach dotkniętych konfliktami lub obszarach wysokiego ryzyka („działania oznaczone sygnałem ostrzegawczym”). W tym celu należy dokonać przeglądu każdego miejsca pochodzenia i transportu złota, opierając się na dowodach pochodzących z wiarygodnych źródeł⁷⁶, oraz podjąć wysiłki w dobrej wierze, aby dokonać rozsądnych ustaleń w oparciu o definicję obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, o których mowa we wprowadzeniu do niniejszego dodatku.

1. Jeżeli producent złota, na podstawie informacji zebranych w ramach etapu 1, jest w stanie w sposób zasadny ustalić, że nie wydobywa ani nie transportuje złota z obszarów dotkniętych konfliktami lub obszarów wysokiego ryzyka, nie jest wymagana

⁷⁶ Przeprowadzanie przeglądu sprawozdań z badań, sporządzonych przez rządy, organizacje międzynarodowe, organizacje pozarządowe i media, map, sprawozdań ONZ i sankcji Rady Bezpieczeństwa ONZ, literatury branżowej na temat wydobycia minerałów i ich wpływu na konflikty, prawa człowieka lub szkody dla środowiska w kraju możliwego pochodzenia lub innych oświadczeń publicznych (np. wydanych przez etyczne fundusze emerytalne). Przedsiębiorstwa powinny również odnieść się do wszelkich kryteriów i wskaźników dotyczących obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka opracowanych w ramach inicjatyw z udziałem wielu zainteresowanych stron, w tym do trwających prac związanych z wdrażaniem niniejszych wytycznych, wspieranych przez OECD.

dotatkowa należyta staranność. Systemy zarządzania utworzone na etapie 1 należy utrzymywać i dokonywać ich regularnego przeglądu.

2. Jeżeli producent złota ustali, że produkuje bądź transportuje złoto na obszarach dotkniętych konfliktami lub obszarach wysokiego ryzyka, *należy przejść do etapu 2 lit. B.*

B. Ustalenie również, czy producent złota nabywa jakiegokolwiek złoto (np. złoto wydobywane ręcznie i na małą skalę) potencjalnie pochodzące z obszarów dotkniętych konfliktami lub obszarów wysokiego ryzyka. W tym celu należy:

1. zidentyfikować wszystkie kopalnie lub huty, w których producent złota kupuje złoto wydobyte pochodzące z innych źródeł, w tym złoto wydobywane ręcznie i na małą skalę;
2. dokonać przeglądu wygenerowanych w ramach etapu 1 informacji na temat tych dostawców zgodnie z zasadą „znaj swojego kontrahenta” oraz uzyskać dodatkowe informacje na temat pochodzenia i transportu tych innych źródeł złota wydobytego, opierając się na dowodach z pierwszej ręki i na wiarygodnych źródłach;
3. podjąć wysiłki w dobrej wierze w celu stwierdzenia obecności któregośkolwiek z poniższych „sygnałów ostrzegawczych” w łańcuchu dostaw w odniesieniu do innych źródeł złota wydobytego.

Miejsca pochodzenia i tranzytu złota oznaczone sygnałami ostrzegawczymi:

Złoto pochodzi z obszarów dotkniętych konfliktami lub obszarów wysokiego ryzyka lub było transportowane przez takie obszary.

Złoto rzekomo pochodzi z państwa, które posiada ograniczone znane złoża lub zapasy, prawdopodobne zasoby lub oczekiwane poziomy wydobycia złota (tj. deklarowane wolumeny złota z tego państwa nie odpowiadają jego znanym złożom lub oczekiwany poziom wydobycia).

Złoto rzekomo pochodzi z państwa, o którym wiadomo lub co do którego istnieją uzasadnione podejrzenia, że przez jego terytorium jest przewożone tranzytem złoto z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

Złoto rzekomo pochodzi z recyklingu/złomu lub źródeł mieszanych i zostało poddane rafinacji w państwie, o którym wiadomo lub co do którego istnieją uzasadnione podejrzenia, że przez jego terytorium jest przewożone tranzytem złoto z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

We wszystkich takich rozważaniach na temat sygnałów ostrzegawczych uzależnionych od miejsca pochodzenia ryzyko wzrasta, gdy przepisy mające na celu zwalczanie prania pieniędzy, przepisy antykorupcyjne, kontrole celne i inne istotne przepisy dotyczące nadzoru państwowego są słabo egzekwowane, funkcjonują nieformalne systemy bankowe i powszechnie wykorzystuje się gotówkę.

Sygnaly ostrzegawcze dotyczące dostawców:

Dostawcy lub inne znane przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw prowadzą działalność w jednym z wyżej wymienionych miejsc pochodzenia i tranzytu złota oznaczonych sygnałami ostrzegawczymi lub mają udział lub inny interes w przedsiębiorstwach, które dostarczają złoto z jednego z wyżej wymienionych miejsc pochodzenia i tranzytu złota oznaczonych sygnałami ostrzegawczymi.

Wiadomo, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy dostawcy lub inne znane przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw pozyskiwali złoto z miejsca pochodzenia i tranzytu złota oznaczonego sygnałem ostrzegawczym.

Okoliczności związane z sygnałami ostrzegawczymi:

Nieprawidłowości lub nadzwyczajne okoliczności identyfikuje się za pomocą informacji zebranych na etapie 1, które wywołują uzasadnione podejrzenia, że złoto może się przyczyniać do konfliktu lub poważnych nadużyć związanych z jego wydobyciem, transportem lub handlem nim.

- a) Nie zidentyfikowano żadnych sygnałów ostrzegawczych: jeżeli producent złota jest w stanie w sposób zasadny ustalić, że w danym łańcuchu dostaw nie powstają sytuacje wymagające takich sygnałów ostrzegawczych, nie wymaga się żadnej dodatkowej należytej staranności w odniesieniu do tego łańcucha dostaw. Systemy zarządzania utworzone na etapie 1 należy utrzymywać i dokonywać ich regularnego przeglądu.
- b) Wskazano sygnały ostrzegawcze lub brak informacji: każdy producent złota, który zidentyfikuje sygnał ostrzegawczy w swoim łańcuchu dostaw złota lub nie jest w stanie w uzasadniony sposób wykluczyć jednego sygnału ostrzegawczego lub większej ich liczby z łańcucha dostaw złota, powinien przejść do etapu 2 lit. C poniżej.

C. Sporządzenie zestawienia faktycznych okoliczności dotyczących istniejących i planowanych działań producenta złota i innych źródeł złota, które oznaczono sygnałem ostrzegawczym.

1. Przeprowadzanie pogłębionego przeglądu kontekstu dotyczącego wszystkich miejsc oznaczonych sygnałem ostrzegawczym i praktyk należytej staranności stosowanych przez ewentualnych dostawców oznaczonych sygnałem ostrzegawczym:
 - a) przeprowadzanie przeglądu sprawozdań z badań, w tym sporządzonych przez rządy, organizacje międzynarodowe, organizacje pozarządowe i media, map, sprawozdań ONZ i sankcji Rady Bezpieczeństwa ONZ, literatury branżowej na temat wydobycia złota i jego wpływu na konflikty, prawa człowieka lub szkody dla środowiska w kraju możliwego pochodzenia lub innych oświadczeń publicznych (np. wydanych przez etyczne fundusze emerytalne),
 - b) przeprowadzanie konsultacji z szeregiem organów administracji lokalnej i centralnej, lokalnymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, sieciami społecznościowymi, jednostkami sił pokojowych ONZ i lokalnymi dostawcami. Udzielanie odpowiedzi na konkretne pytania lub wnioski o wyjaśnienia wystosowane przez przedsiębiorstwa współpracujące,
 - c) określanie (w tym za pomocą badania źródeł wtórnych, wizyt na miejscu przeprowadzanych u dostawców złota, proporcjonalnej względem ryzyka losowej weryfikacji wyrywkowej dokumentacji zakupu oraz za pomocą przeprowadzenia, w stosownych przypadkach, przeglądu i oceny procedur i dyrektyw dotyczących zakupu oraz przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (AML-CFT)), czy dostawcy surowców wprowadzili strategię i systemy zarządzania, które są zgodne z niniejszymi wytycznymi, oraz czy takie strategię i systemy zarządzania dobrze funkcjonują.

2. Utworzenie zespołów oceniających w terenie. Producenci złota, których działania lub inne źródła złota wydobytego zostały oznaczone sygnałem ostrzegawczym, powinni utworzyć zespół oceniający w terenie (zwany dalej „zespołem oceniającym”) w celu generowania i przechowywania informacji na temat okoliczności związanych z wydobyciem złota, handlem nim, jego przetwórstwem, rafinacją i wywozem (zob. poniżej). Producenci złota ponoszą indywidualną odpowiedzialność za zapewnienie, aby wymagane dane zostały zgromadzone, ale mogą się zdecydować na ułatwienie sobie tego procesu przez utworzenie takiego zespołu we współpracy ze swoimi klientami lub innymi przedsiębiorstwami działającymi na wyższym szczeblu łańcucha dostaw, zaopatrującymi się lub działającymi na tych obszarach, lub za pomocą programu branżowego lub zinstytucjonalizowanego mechanizmu. Jeżeli nie jest możliwe utworzenie „wspólnych” zespołów lub przedsiębiorstwa wolałyby nie podejmować współpracy, przedsiębiorstwa powinny prowadzić oceny w terenie indywidualnie. Przedsiębiorstwa i inne zainteresowane strony tworzące zespoły oceniające w terenie powinny:

- a) rozważyć następujące czynniki podczas współpracy w prowadzeniu wspólnych ocen w terenie z innymi przedsiębiorstwami: wielkość przedsiębiorstwa, z którym nawiązuje się współpracę, i zasoby dostępne w celu zapewniania należytej staranności; zdolność każdego z przedsiębiorstw do uzyskania dostępu do informacji z terenu i pozycja przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw; wiarygodność należytej staranności przedsiębiorstwa wykazanej dzięki przeprowadzeniu kontroli krzyżowej przedstawionych przez przedsiębiorstwo danych na temat wszystkich wsadów złota⁷⁷;
- b) zapewnić, aby osoby oceniające były niezależne od działalności, którą oceniają, i wolne od konfliktów interesów⁷⁸. Osoby oceniające z przedsiębiorstwa muszą zobowiązać się do składania uczciwych i rzetelnych sprawozdań oraz przestrzegania najwyższych standardów etyki zawodowej, a także do zachowania „należytej staranności zawodowej”⁷⁹;
- c) zapewnić odpowiedni poziom kompetencji przez zatrudnienie ekspertów posiadających wiedzę i umiejętności w wielu następujących obszarach: oceniane konteksty operacyjne (np. umiejętności językowe, wrażliwość kulturowa), istota ryzyka związanego z konfliktem (np. normy zawarte w załączniku II, prawa człowieka, międzynarodowe prawo humanitarne, korupcja, przestępstwa finansowe, konflikty i finansowanie stron konfliktu, przejrzystość), charakter i forma łańcucha

77 Na przykład w przypadku złota pochodzącego z wielkoskalowych kopalni złota producent złota może mieć najlepszą pozycję do zebrania istotnych danych z terenu w miejscu wydobycia, podczas gdy pozostałe przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw zapewniają, aby informacje były zbierane i przechowywane zgodnie z niniejszymi wytycznymi, i powinny zbierać dodatkowe informacje na temat warunków panujących między producentami złota i rafineriami.

78 Art. 4, ISO 19011: 2002.

79 Art. 4, ISO 19011: 2002.

dostaw złota oraz normy i procesy zawarte w niniejszych wytycznych;

- d) zapewnić zespołom oceniającym dostęp do kopalni, pośredników, podmiotów konsolidujących lub przewoźników znajdujących się pod kontrolą lub wpływem przedsiębiorstwa, uwzględniając:
- (i) fizyczny dostęp do miejsc, w tym w innych państwach, w których prawdopodobnie nastąpi przeładunek lub zmiana etykiet;
 - (ii) dostęp do ksiąg, rejestrów lub innych dowodów dotyczących praktyk w zakresie zamówień publicznych, podatków, opłat i opłat licencyjnych oraz do dokumentacji wywozowej;
 - (iii) wsparcie logistyczne i pomoc na miejscu; (iv) brak bezpieczeństwa zespołu i wszelkich podmiotów dostarczających informacji;
- e) w stosownych przypadkach utworzyć sieci monitorowania społeczności lub jednostki informacyjne złożone z wielu zainteresowanych stron w celu przekazywania informacji zespołowi oceniającemu lub wspierać utworzenie takich sieci lub jednostek; dokonać przeglądu interaktywnych map wskazujących lokalizację kopalni, ugrupowań zbrojnych, szlaków handlowych, blokad dróg i lotnisk lub w miarę możliwości takie mapy utworzyć.

3. *W PRZYPADKU ZŁOTA WYDOBYWANEGO NA ŚREDNIĄ I DUŻĄ SKALĘ (BEZ WZGLĘDU NA TO, CZY ZOSTAŁO WYDOBYTE PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA PROWADZĄCE WYDOBYCIE NA ŚREDNIĄ I DUŻĄ SKALĘ W RAMACH DZIAŁAŃ, KTÓRE OZNACZONO SYGNAŁEM OSTRZEGAWCZYM, CZY ZOSTAŁO ZAKUPIONE Z INNYCH ŹRÓDEŁ) aby określić ryzyko, należy uzyskać dowody potwierdzające okoliczności faktyczne związane z wydobyciem złota, jego przetwarzaniem, handlem nim, jego przetwórstwem, transportem i wywozem (w stosownych przypadkach), które mogą obejmować:*

- a) lokalizację i nazwy wszystkich kopalni złota dla każdego urobku;
- b) lokalizację punktów, w których złoto jest przetwarzane, np. składowane, mieszane, kruszone, mielone i przetwarzane w produkty złota *doré* lub złota aluwiowego;
- c) metody przetwarzania i transportowania złota;
- d) sposób transportowania złota i istniejące procesy zapewniania uczciwości, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa;
- e) lokalizację szlaków transportowych, punktów, w których odbywa się handel złotem, oraz punktów wywozu i przywozu, w których przekraczane są granice (w stosownych przypadkach)⁸⁰;

80 W przypadkach, w których przewoźnicy nie chcą udostępnić tych informacji ze względów bezpieczeństwa, przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny zapewnić, aby przewoźnicy przeprowadzali ocenę ryzyka dotyczącą tych szlaków transportowych zgodnie z niniejszymi wytycznymi. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny zwracać się do

- f) obecną produkcję i moce produkcyjne kopalni, analizę porównawczą mocy produkcyjnej kopalni w odniesieniu do zarejestrowanej produkcji kopalni oraz zapis wszelkich rozbieżności;
- g) obecną produkcję przetwórczą i zdolność przetwórczą hut na terenie kopalni, analizę porównawczą zdolności przetwórczych w odniesieniu do zarejestrowanej produkcji przetwórczej oraz zapis wszelkich rozbieżności;
- h) identyfikację wszystkich usługodawców będących osobami trzecimi, którzy zajmują się przetwórstwem złota (np. przedsiębiorstw zajmujących się logistyką, przetwarzaniem i transportem) lub zapewniają bezpieczeństwo w kopalniach i wzdłuż szlaków transportowych, a także informacje dotyczące tych usługodawców zgodnie z zasadą „znaj swojego kontrahenta”. Identyfikacja taka powinna obejmować następujące działania, których zakres powinien być jednak określany przy uwzględnieniu ryzyka:
 - (i) określenie struktury własności (uwzględniając własność rzeczywistą) i struktury korporacyjnej przedsiębiorstw, w tym imiona i nazwiska członków kierownictwa i dyrektorów;
 - (ii) określenie powiązanych przedsiębiorstw, spółek zależnych, spółek dominujących, jednostek powiązanych;
 - (iii) weryfikację tożsamości przedsiębiorstw za pomocą wiarygodnych, niezależnych dokumentów, danych lub informacji źródłowych (np. rejestrów przedsiębiorców, wyciągu, aktu założycielskiego);
 - (iv) sprawdzenie informacji na rządowych listach ostrzegawczych (np. w wykazach sankcji ONZ, w wykazach osób lub podmiotów objętych sankcjami OFAC, wyszukiwanie w bazie danych World-Check); (v) wskazanie wszelkich powiązań danego przedsiębiorstwa z rządem, partiami politycznymi, podmiotami wojskowymi, siatkami przestępczymi lub niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi, w tym wszelkich odnotowanych przypadków współpracy z niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi bądź państwowymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa;
- i) licencje na prowadzenie działalności, np. na wydobycie, wywóz;
- j) wszystkie podatki, opłaty lub opłaty licencyjne uiszczane na rzecz rządu z tytułu wydobycia złota, handlu nim oraz jego transportu i wywozu;
- k) wszystkie płatności lub wynagrodzenia uiszczane na rzecz organów i urzędników

przewoźników o sprawozdanie zawierające szczegółowy opis ustaleń wynikających z oceny ryzyka szlaków transportowych (tj. zidentyfikowanego ryzyka i działań podjętych w celu zarządzania takim ryzykiem). Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny składać sprawozdania na temat takiego ryzyka, jak określono w etapie 5. Jeżeli przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw nie korzystają z usług przewoźników lub są w stanie uzyskać informacje na temat szlaków transportowych, powinny same przeprowadzić ocenę ryzyka szlaków transportowych i przedstawić sprawozdania dotyczące takiego ryzyka, jak określono w etapie 5.

państwowych z tytułu wydobycia złota, handlu nim oraz jego transportu i wywozu;

- j) wszystkie płatności dokonywane na rzecz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa lub innych ugrupowań zbrojnych na wszystkich punktach łańcucha dostaw, począwszy od wydobycia, chyba że zostały zakazane zgodnie z obowiązującym prawem;
- m) usługi z zakresu bezpieczeństwa świadczone w kopalniach, na szlakach transportowych i we wszystkich punktach, w których złoto jest przetwarzane lub prowadzone jest jego przetwórstwo;
- n) szkolenie pracowników ochrony i zgodność szkolenia z Dobrowolnymi zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa i praw człowieka;
- o) weryfikacja i oceny ryzyka dla bezpieczeństwa dotyczące wszystkich pracowników ochrony zgodnie z Dobrowolnymi zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa i praw człowieka;
- p) militaryzację kopalni, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel złotem i jego wywóz;
- q) dowody na występowanie wszelkich poważnych nadużyć (tortur, okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania, pracy przymusowej lub obowiązkowej, najgorszych form pracy dzieci, poważnych naruszeń praw człowieka, zbrodni wojennych lub innych poważnych naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego, zbrodni przeciwko ludzkości lub ludobójstwa) popełnionych przez dowolny podmiot w kopalniach, na szlakach transportowych i w punktach, w których odbywa się handel złotem lub jego przetwarzanie;
- r) informacje dotyczące wszelkiego bezpośredniego lub pośredniego wsparcia dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych bądź publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa (zob. definicje);
- s) w stosownych przypadkach liczbę i nazwy miejsc, w których działają na podstawie zezwolenia producenta złota górnicy wydobywający ręcznie i na małą skalę, szacowaną liczbę takich górników i ocenę, czy można ich uznać za zaangażowanych w legalne wydobywanie ręczne i na małą skalę (zob. definicje);
- t) w stosownych przypadkach przypadki konfliktów i napięć w stosunkach między podmiotami wydobywającymi na średnią i dużą skalę a górnikami wydobywającymi ręcznie i na małą skalę;
- u) w stosownych przypadkach wszelkie przypadki, zgłoszenia lub podejrzenia, że złoto wydobywane ręcznie i na małą skalę lub złoto z innych źródeł jest nieświadomie wprowadzane do działalności przetwórczej producenta złota (np. w hucie na terenie kopalni) lub w sposób nieuczciwy przedstawiane jako złoto wydobywane przez danego producenta.

4. W PRZYPADKU ZŁOTA WYDOBYWANEGO RĘCZNIE I NA MAŁĄ SKALĘ (BEZ WZGLĘDU NA TO, CZY ZOSTAŁO WYDOBYTE PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA

PROWADZĄCE WYDOBYCIE RĘCZNE I NA MAŁĄ SKALĘ W RAMACH DZIAŁAŃ OZNACZONYCH SYGNAŁEM OSTRZEGAWCZYM, CZY TEŻ ZOSTAŁO ZAKUPIONE PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA PROWADZĄCE WYDOBYCIE ZŁOTA NA ŚREDNIĄ I DUŻĄ SKALĘ) należy uzyskać dowody potwierdzające okoliczności faktyczne związane z wydobyciem złota, jego przetwarzaniem, handlem nim, jego przetwórstwem, transportem i wywozem (w stosownych przypadkach). Przedsiębiorstwa powinny uzupełnić działania podejmowane w celu stopniowego zebrania poniższych informacji przez odniesienie do etapu 3 lit. C i aneksu do niniejszego dodatku, aby wspomóc górników wydobywających ręcznie i na małą skalę oraz umożliwić im utworzenie bezpiecznych, przejrzystych i weryfikowalnych łańcuchów dostaw złota:

- a) identyfikacji dostawców wszystkich pozostałych źródeł złota wydobytego prowadzonej z wykorzystaniem wiarygodnych, niezależnych dokumentów, danych lub informacji źródłowych; wszelkich informacji na temat powiązań tych dostawców z rządem, podmiotami politycznymi lub wojskowymi, w tym w szczególności wszelkich odnotowanych przypadków współpracy z niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi bądź państwowymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa; oraz informacji na temat obszarów geograficznych, z których ci dostawcy pozyskują złoto;
- b) kopalni pochodzenia, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel złotem;
- c) zespołu lub stowarzyszenia górników wydobywających ręcznie i oceny, czy można ich uznać za zaangażowanych w legalne wydobycie ręczne i na małą skalę (zob. definicje);
- d) metod przetwarzania i transportowania złota;
- e) podatków, opłat licencyjnych i opłat uiszczanych na rzecz organów i urzędników państwowych;
- f) identyfikacji wszystkich usługodawców będących osobami trzecimi, którzy zajmują się przetwórstwem złota (np. przedsiębiorstw zajmujących się logistyką, przetwarzaniem i transportem) lub zapewniają bezpieczeństwo w kopalniach i wzdłuż szlaków transportowych, a także informacji dotyczących tych usługodawców zgodnie z zasadą „znaj swojego kontrahenta”. Identyfikacja taka powinna obejmować następujące działania, których zakres powinien być jednak określany przy uwzględnieniu ryzyka:
 - (i) określenie struktury własności (uwzględniając własność rzeczywistą) i struktury korporacyjnej, w tym imion i nazwisk członków kierownictwa i dyrektorów;
 - (ii) określenie powiązanych przedsiębiorstw, spółek zależnych, spółek dominujących, jednostek powiązanych;
 - (iii) weryfikację tożsamości przedsiębiorstw za pomocą wiarygodnych, niezależnych dokumentów, danych lub informacji źródłowych (np. rejestrów przedsiębiorców, wyciągu, aktu założycielskiego);
 - (iv) sprawdzenie informacji na rządowych listach ostrzegawczych (np. w wykazach sankcji ONZ, w wykazach osób lub podmiotów objętych sankcjami OFAC, wyszukiwanie w bazie danych World-Check);

- (v) wskazanie wszelkich powiązań danego przedsiębiorstwa z rządem, partiami politycznymi, podmiotami wojskowymi, siatkami przestępczymi lub niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi, w tym w szczególności wszelkich odnotowanych przypadków współpracy z niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi bądź państwowymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa;
- g) militaryzacji kopalni, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel złotem i jego wywóz;
- h) dowodów na występowanie wszelkich poważnych nadużyć (tortur, okrutnego, nieludzkiego i poniżającego traktowania, pracy przymusowej lub obowiązkowej, najgorszych form pracy dzieci, poważnych naruszeń praw człowieka, zbrodni wojennych lub innych poważnych naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego, zbrodni przeciwko ludzkości lub ludobójstwa) popełnionych przez dowolny podmiot w kopalniach, na szlakach transportowych i w punktach, w których odbywa się handel złotem lub jego przetwarzanie⁸¹;
- i) informacji dotyczących wszelkiego bezpośredniego lub pośredniego wsparcia dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych bądź publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa przez wydobywanie i transport złota, handel nim, jego przetwórstwo lub wywóz;
- j) przypadków konfliktów i napięć w stosunkach między podmiotami wydobywającymi na średnią i dużą skalę a górnikami wydobywającymi ręcznie i na małą skalę;
- k) wszelkich przypadków, zgłoszeń i podejrzeń, że złoto z innych źródeł jest nieświadomie wprowadzane do łańcucha dostaw złota lub w sposób nieuczciwy przedstawiane jako złoto wydobywane przez danego producenta.

D. Ocena ryzyka w łańcuchu dostaw. Należy ocenić informacje zebrane i uzyskane za pomocą stworzenia zestawienia faktycznych okoliczności dotyczących łańcucha lub łańcuchów dostaw przedsiębiorstwa, które oznaczono sygnałem ostrzegawczym. Przedsiębiorstwo powinno uznać za „ryzyko” wystąpienie każdej istotnej niespójności między uzyskanymi informacjami a następującymi kwestiami:

1. polityką łańcucha dostaw przedsiębiorstwa zgodnie z załącznikiem II niniejszych wytycznych⁸²;
2. normami i procesami należytej staranności zawartymi w niniejszych wytycznych, a także informacjami uzyskanymi w ramach etapu 1 niniejszych wytycznych;
3. przepisami krajowymi państw, w których przedsiębiorstwo ma swoją siedzibę lub jest notowane na giełdzie (w stosownych przypadkach); państw, z których złoto może pochodzić; oraz państw tranzytu lub państw ponownego wywozu;
4. aktów prawnych regulujących działalność i stosunki handlowe przedsiębiorstwa, takich

81 Zob. pkt 1 załącznika II do wytycznych OECD dotyczących należytej staranności (2011 r.).

82 Zob. etap 1 lit. A powyżej i załącznik II.

- jak umowy finansowe, umowy z wykonawcami oraz umowy z dostawcami;
5. innych odpowiednich instrumentów międzynarodowych, takich jak Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, międzynarodowe prawa człowieka i prawo humanitarne oraz międzynarodowe zalecenia i wytyczne dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy.

SEKCJA II – OCENA RYZYKA DLA LOKALNYCH EKSPORTERÓW, PRZEDSIĘBIORSTW ZAJMUJĄCYCH SIĘ RECYKLINGIEM, MIĘDZYNARODOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW PROWADZĄCYCH HANDEL ZŁOTEM WYDOBYTYM / NADAJĄCYM SIĘ DO RECYKLINGU ORAZ RAFINERII

A. Ustalenie pochodzenia złota. Ocenę ryzyka w łańcuchu dostaw rozpoczyna się od ustalenia pochodzenia dostaw złota. Różne miejsca pochodzenia charakteryzują się różnym ryzykiem i wymagają różnych rodzajów oceny ryzyka (zob. *Wykres 1 – Ryzyko w łańcuchu dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka* przedstawiony we wprowadzeniu do dodatku). Podstawę wszystkich ustaleń pochodzenia złota powinny stanowić rozsądne wysiłki podejmowane w dobrej wierze przez dane przedsiębiorstwo w oparciu o dowody wygenerowane na etapie 1, a także dodatkowe dowody z pierwszej ręki (zebrane w ramach współpracy z dostawcami i badania źródeł wtórnych) oraz o wiarygodne źródła⁸³. Lokalni eksporterzy złota, międzynarodowe przedsiębiorstwa handlujące złotem i rafinerie powinni ocenić i zweryfikować oświadczenia dostawców za pomocą kroków

83 Przeprowadzanie przeglądu sprawozdań z badań sporządzonych przez rządy, organizacje międzynarodowe, organizacje pozarządowe i media, map, sprawozdań ONZ i sankcji Rady Bezpieczeństwa ONZ, literatury branżowej na temat wydobycia minerału i jego wpływu na konflikty, prawa człowieka lub szkody dla środowiska w kraju możliwego pochodzenia lub innych oświadczeń publicznych (np. wydanych przez etyczne fundusze emerytalne), Przedsiębiorstwa powinny również się odnieść do wszelkich kryteriów i wskaźników dotyczących obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka opracowanych w ramach inicjatyw z udziałem wielu zainteresowanych stron.

proporcjonalnych do ryzyka, aby ustalić w sposób uzasadniony pochodzenie złota.

1. *W przypadku złota wydobytego miejscem pochodzenia jest sama kopalnia* bez względu na to, czy jest to kopalnia, w której prowadzone jest wydobywanie ręczne i na małą skalę, czy wydobywanie na średnią i dużą skalę.
 - a) Wyjątek stanowi produkt uboczny wydobywania, na przykład złoto uzyskane podczas wydobywania miedzi, tj. minerału znajdującego się poza zakresem niniejszych wytycznych⁸⁴. Za miejsce pochodzenia złota jako produktu ubocznego wydobywania należy uznać punkt, w którym złoto śladowe jest oddzielane po raz pierwszy od pierwotnej rudy (np. rafineria). Praktyki należytej staranności stosowane przez rafinerię powinny zapewniać, aby nie dokonywano fałszywych oświadczeń mających na celu ukrycie pochodzenia nowo wydobytego złota jako produktu ubocznego wydobywania.
2. *W przypadku złota nadającego się do recyklingu miejscem pochodzenia jest punkt, w którym staje się ono podatne do recyklingu (tj. kiedy złoto jest gromadzone w celu zwrotnego przekazania branży złota w celu odzyskania jego wartości w postaci metalu)*, na przykład gdy zostaje ono po raz pierwszy sprzedane z powrotem do podmiotu zajmującego się recyklingiem / rafinerii. Punkt, w którym złoto staje się nadającym się do recyklingu, nowe miejsce pochodzenia takiego złota nadającego się do recyklingu powinien zostać poddany przeglądowi w ramach praktyk należytej staranności stosowanych przez rafinerię, aby zapobiec składaniu fałszywych oświadczeń w celu ukrycia pochodzenia nowo wydobytego złota.
3. *Zasoby nabyte nie wymagają ustalenia ich pochodzenia, jeżeli wykazano za pomocą „możliwej do zweryfikowania daty”, że utworzono je w obecnej formie przed dniem 1 stycznia 2012 r.* Jedynie obecność „dostawców oznaczonych sygnałami ostrzegawczymi” (zob. poniżej) powinna wywołać zastosowanie dodatkowej należytej staranności wobec dostawców w celu zapewnienia, aby handel zasobami nabytymi i ich sprzedaż nie naruszały rezolucji ONZ nakładających sankcje lub nie umożliwiały prania pieniędzy pochodzących ze sprzedaży rezerw złota na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka lub związanych z taką sprzedażą.

B. Wskazanie sygnałów ostrzegawczych w łańcuchu dostaw złota.

Na podstawie informacji o pochodzeniu złota i informacji wygenerowanych w ramach etapu 1 (w tym wszystkich informacji dotyczących dostawców zgodnie z zasadą „znaj swojego kontrahenta”) przedsiębiorstwa powinny wskazać obecność dowolnego z określonych poniżej „sygnałów ostrzegawczych” w łańcuchu dostaw w odniesieniu do

84 Na przykład obecność złota śladowego w rudzie siarczku miedzi nie prowadzi do produkcji złota w formie oddzielnej i niezależnej od tej rudy, zanim miedź nie zostanie w pełni rafinowana do postaci czystej miedzi katodowej 99,99%. Na tym etapie złoto śladowe skoncentrowało się w szlamach anodowych osadzających się wannie elektrolitycznej do około 2%, które sprzedaje się rafineriom złota ze względu na ich zawartość złota.

złota wydobywanego, złota nadającego się do recyklingu i istniejących zasobów złota.

Miejsca pochodzenia i tranzytu złota oznaczone sygnałami ostrzegawczymi:

Złoto pochodzi z obszarów dotkniętych konfliktami lub obszarów wysokiego ryzyka lub było transportowane przez takie obszary.

Złoto rzekomo pochodzi z państwa, które posiada ograniczone znane złoża lub zapasy, prawdopodobne zasoby lub oczekiwane poziomy wydobycia złota (tj. deklarowane wolumeny złota z tego państwa nie odpowiadają jego znanym złożom lub oczekiwany poziomom wydobycia).

Złoto rzekomo pochodzi z państwa, o którym wiadomo lub co do którego istnieją uzasadnione podejrzenia, że przez jego terytorium jest przewożone tranzytem złoto z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

Złoto rzekomo pochodzi z recyklingu/złomu lub źródeł mieszanych i zostało poddane rafinacji w państwie, o którym wiadomo lub co do którego istnieją uzasadnione podejrzenia, że przez jego terytorium jest przewożone tranzytem złoto z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

We wszystkich takich rozważaniach na temat sygnałów ostrzegawczych uzależnionych od miejsca pochodzenia ryzyko wzrasta, gdy przepisy mające na celu zwalczanie prania pieniędzy, przepisy antykorupcyjne, kontrole celne i inne istotne przepisy dotyczące nadzoru państwowego są słabo egzekwowane, funkcjonują nieformalne systemy bankowe i powszechnie wykorzystuje się gotówkę.

Sygnaly ostrzegawcze dotyczące dostawców:

Dostawcy lub inne znane przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw prowadzą działalność w jednym z wyżej wymienionych miejsc pochodzenia i tranzytu złota oznaczonych sygnałami ostrzegawczymi lub mają udział lub inny interes w przedsiębiorstwach, które dostarczają złoto z jednego z wyżej wymienionych miejsc pochodzenia i tranzytu złota oznaczonych sygnałami ostrzegawczymi.

Wiadomo, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy dostawcy lub inne znane przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw pozyskiwali złoto z miejsca pochodzenia i tranzytu złota oznaczonego sygnałem ostrzegawczym.

Okoliczności związane z sygnałami ostrzegawczymi:

Nieprawidłowości lub nadzwyczajne okoliczności identyfikuje się za pomocą informacji zebranych na etapie 1, które wywołują uzasadnione podejrzenia, że złoto może się przyczynić do konfliktu lub poważnych nadużyć związanych z jego wydobyciem, transportem lub handlem nim.

- a) Nie zidentyfikowano żadnych sygnałów ostrzegawczych: jeżeli lokalny eksporter złota, międzynarodowe przedsiębiorstwo handlujące złotem lub rafineria są w stanie w sposób zasadny ustalić, że w danym łańcuchu dostaw nie powstają sytuacje wymagające takich sygnałów ostrzegawczych, nie wymaga się żadnej dodatkowej należytej staranności w odniesieniu do tego łańcucha dostaw. Systemy zarządzania utworzone na etapie 1

należy utrzymywać i dokonywać ich regularnego przeglądu.

- b) Zidentyfikowano sygnały ostrzegawcze lub brak jest informacji: każdy lokalny eksporter złota, każde międzynarodowe przedsiębiorstwo handlujące złotem lub każda rafineria, które zidentyfikują sygnał ostrzegawczy w swoim łańcuchu dostaw złota lub nie są w stanie w uzasadniony sposób wykluczyć jednego sygnału ostrzegawczego lub większej ich liczby z łańcucha dostaw złota, powinni przejść do etapu 2 lit. C poniżej.

C. Sporządzenie zestawienia faktycznych okoliczności dotyczących istniejących i planowanych łańcuchów dostaw przedsiębiorstwa, które oznaczono sygnałami ostrzegawczymi.

1. Przeprowadzanie pogłębionego przeglądu kontekstu dotyczącego wszystkich miejsc oznaczonych sygnałem ostrzegawczym i praktyk należytej staranności stosowanych przez ewentualnych dostawców oznaczonych sygnałem ostrzegawczym:
 - a) przeprowadzanie przeglądu sprawozdań z badań, w tym sporządzonych przez rządy, organizacje międzynarodowe, organizacje pozarządowe i media, map, sprawozdań ONZ i sankcji Rady Bezpieczeństwa ONZ, literatury branżowej na temat wydobycia minerałów i ich wpływu na konflikty, prawa człowieka lub szkody dla środowiska w kraju możliwego pochodzenia lub innych oświadczeń publicznych (np. wydanych przez etyczne fundusze emerytalne),
 - b) przeprowadzanie konsultacji z szeregiem organów administracji lokalnej i centralnej, lokalnymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, sieciami społecznościowymi, jednostkami sił pokojowych ONZ i lokalnymi dostawcami. Udzielanie odpowiedzi na konkretne pytania lub wnioski o wyjaśnienia wystosowane przez przedsiębiorstwa współpracujące,
 - c) określanie (w tym za pomocą badania źródeł wtórnych, wizyt na miejscu przeprowadzanych u dostawców złota, proporcjonalnej względem ryzyka losowej weryfikacji wyrywkowej dokumentacji zakupu oraz za pomocą przeprowadzenia, w stosownych przypadkach, przeglądu i oceny procedur i dyrektyw dotyczących zakupu oraz przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (AML-CFT)), czy dostawcy surowców wprowadzili strategię i systemy zarządzania, które są zgodne z niniejszymi wytycznymi, oraz czy takie strategię i systemy zarządzania dobrze funkcjonują.
2. *W PRZYPADKU ZŁOTA WYDOBYTEGO* należy utworzyć zespoły oceniające w terenie. Lokalni eksporterzy złota, międzynarodowe przedsiębiorstwa handlujące złotem lub rafinerie, w stosunku do których zidentyfikowano sygnały ostrzegawcze, ponoszą we wszystkich okolicznościach indywidualną odpowiedzialność za zapewnienie gromadzenia informacji na temat okoliczności faktycznych dotyczących oznaczonego sygnałem ostrzegawczym łańcucha dostaw bądź oznaczonych sygnałem ostrzegawczym łańcuchów dostaw danego przedsiębiorstwa. Lokalni eksporterzy złota, międzynarodowe przedsiębiorstwa handlujące złotem lub rafinerie posiadające łańcuchy dostaw, w których zidentyfikowano sygnały ostrzegawcze, powinni utworzyć zespoły oceniające w terenie w celu generowania i przechowywania informacji na temat dostawców (w stosownych przypadkach), okoliczności związanych z wydobyciem złota, handlem nim, jego przetwórstwem, rafinacją i wywozem. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mogą utworzyć taki zespół wspólnie z innymi przedsiębiorstwami działającymi na tym szczeblu, zaopatrującymi się lub działającymi na tych obszarach, lub w ramach mechanizmów lub inicjatyw branżowych lub z udziałem wielu zainteresowanych stron. Jeżeli nie jest możliwe utworzenie „wspólnych” zespołów

lub przedsiębiorstwa woląby nie podejmować współpracy, przedsiębiorstwa powinny prowadzić oceny w terenie indywidualnie. Przedsiębiorstwa i inne zainteresowane strony tworzące zespoły oceniające w terenie powinny:

- a) rozważyć następujące czynniki podczas współpracy w prowadzeniu wspólnych ocen w terenie: wielkość przedsiębiorstw, z którymi nawiązuje się współpracę, i zasoby dostępne w celu zapewniania należytej staranności; zdolność do uzyskania dostępu do informacji z terenu i pozycja przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw; jakość wszelkich zespołów oceniających w terenie utworzonych przez inne przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw, w tym przez producentów złota; oraz wiarygodność należytej staranności przedsiębiorstwa wykazanej dzięki przeprowadzeniu kontroli krzyżowej przedstawionych przez przedsiębiorstwo danych na temat wszystkich wsadów złota⁸⁵;
- b) zapewnić, aby osoby oceniające były niezależne od działalności, którą oceniają, i wolne od konfliktów interesów⁸⁶. Osoby oceniające z przedsiębiorstwa muszą zobowiązać się do składania uczciwych i rzetelnych sprawozdań oraz przestrzegania najwyższych standardów etyki zawodowej, a także do zachowania „należytej staranności zawodowej”⁸⁷;
- c) zapewnić odpowiedni poziom kompetencji przez zatrudnienie ekspertów posiadających wiedzę i umiejętności w wielu następujących obszarach: oceniane konteksty operacyjne (np. umiejętności językowe, wrażliwość kulturowa), istota ryzyka związanego z konfliktem (np. normy zawarte w załączniku II, prawa człowieka, międzynarodowe prawo humanitarne, korupcja, przestępstwa finansowe, konflikty i finansowanie stron konfliktu, przejrzystość), charakter i forma łańcucha dostaw złota oraz normy i procesy zawarte w niniejszych wytycznych dotyczących należytej staranności;
- d) zapewnić zespołom oceniającym dostęp do kopalni, pośredników, podmiotów konsolidujących lub przewoźników znajdujących się pod kontrolą lub wpływem przedsiębiorstwa, uwzględniając:
 - (i) fizyczny dostęp do miejsc, w tym w innych państwach, w których prawdopodobnie nastąpi przeładunek lub zmiana etykiet;
 - (ii) dostęp do ksiąg, rejestrów lub innych dowodów dotyczących praktyk w zakresie zamówień publicznych, podatków, opłat i opłat licencyjnych oraz do dokumentacji wywozowej;

85 Na przykład w przypadku złota pochodzącego z wielkoskalowych kopalni złota producent złota może mieć najlepszą pozycję do zebrania istotnych danych z terenu w miejscu wydobycia, podczas gdy pozostałe przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw zapewniamy, aby informacje były zbierane i przechowywane zgodnie z niniejszymi wytycznymi, i powinny zbierać wszelkie dostępne dodatkowe informacje na temat warunków panujących między producentami złota i rafineriami.

86 Art. 4, ISO 19011: 2002.

87 Art. 4, ISO 19011: 2002.

- (iii) wsparcie logistyczne i pomoc na miejscu;
 - (iv) bezpieczeństwo zespołu i wszelkich podmiotów dostarczających informacji;
- e) w stosownych przypadkach utworzyć sieci monitorowania społeczności lub jednostki informacyjne złożone z wielu zainteresowanych stron w celu przekazywania informacji zespołowi oceniającemu lub wspierać utworzenie takich sieci lub jednostek; dokonać przeglądu interaktywnych map wskazujących lokalizację kopalni, ugrupowań zbrojnych, szlaków handlowych, blokad dróg i lotnisk lub w miarę możliwości takie mapy utworzyć.
3. W PRZYPADKU ŻŁOTA WYDOBYTEGO należy ustalić, czy złoto wydobyte to złoto wydobywane na średnią i dużą skalę czy złoto wydobywane ręcznie i na małą skalę.
- a) W przypadku złota wydobywanego na średnią i dużą skalę należy podjąć współpracę z producentami złota na średnią i dużą skalę w celu uzyskania dowodów, jeśli jest to stosowne z uwagi na pozycję przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw, potwierdzających okoliczności faktyczne związane z wydobyciem złota, handlem nim, jego przetwórstwem i wywozem, które mogą obejmować:
- (i) lokalizacje i nazwy wszystkich kopalni złota dla każdego urobku;
 - (ii) lokalizację punktów, w których złoto jest przetwarzane, np. składowane, mieszane, kruszone, mielone i przetapiane w produkty złota *doré* lub złota aluwialnego;
 - (iii) metody przetwarzania i transportowania złota;
 - (iv) lokalizację szlaków transportowych, punktów, w których odbywa się handel złotem, oraz punktów wywozu i przywozu, w których przekraczane są granice (w stosownych przypadkach)⁸⁸;
 - (v) obecną produkcję i moce produkcyjne kopalni, w miarę możliwości analizę porównawczą mocy produkcyjnej kopalni w odniesieniu do zarejestrowanej produkcji kopalni oraz zapis wszelkich rozbieżności;

88 W przypadkach, w których przewoźnicy nie chcą udostępnić tych informacji ze względów bezpieczeństwa, przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny zapewnić, aby przewoźnicy przeprowadzali ocenę ryzyka dotyczącą tych szlaków transportowych zgodnie z niniejszymi wytycznymi. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny zwracać się do przewoźników o sprawozdanie zawierające szczegółowy opis ustaleń wynikających z oceny ryzyka szlaków transportowych (tj. zidentyfikowanego ryzyka i działań podjętych w celu zarządzania takim ryzykiem). Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny składać sprawozdania temat takiego ryzyka, jak określono w etapie 5. Jeżeli przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw nie korzystają z usług przewoźników lub są w stanie uzyskać informacje na temat szlaków transportowych, powinny same przeprowadzić ocenę ryzyka szlaków transportowych i przedstawić sprawozdania dotyczące takiego ryzyka, jak określono w etapie 5.

- (vi) obecną produkcję przetwórczą i zdolność przetwórczą hut na terenie kopalni, w miarę możliwości analizę porównawczą zdolności przetwórczych w odniesieniu do zarejestrowanej produkcji przetwórczej oraz zapis wszelkich rozbieżności;
- (vii) identyfikację wszystkich podmiotów w łańcuchu dostaw wyższego szczebla, w tym m.in. producentów złota, pośredników, przedsiębiorstw handlujących złotem, prowadzących jego wywóz i wywóz powrotny, a także usługodawców będących osobami trzecimi, którzy zajmują się przetwórstwem złota (np. przedsiębiorstw zajmujących się logistyką, przetwarzaniem i transportem) lub zapewniają bezpieczeństwo w kopalniach i wzdłuż szlaków transportowych – a także informacji dotyczących tych podmiotów zgodnie z zasadą „znaj swojego kontrahenta”. Identyfikacja taka powinna obejmować następujące działania, których zakres powinien być jednak określany przy uwzględnieniu ryzyka:
1. określenie struktury własności (uwzględniając własność rzeczywistą) przedsiębiorstw i struktury korporacyjnej, w tym imion i nazwisk członków kierownictwa i dyrektorów;
 2. określenie powiązanych przedsiębiorstw, spółek zależnych, spółek dominujących, jednostek powiązanych;
 3. weryfikację tożsamości przedsiębiorstw za pomocą wiarygodnych, niezależnych dokumentów, danych lub informacji źródłowych (np. rejestrów przedsiębiorców, wyciągu, aktu założycielskiego);
 4. sprawdzenie informacji na rządowych listach ostrzegawczych (np. w wykazach sankcji ONZ, w wykazach osób lub podmiotów objętych sankcjami OFAC, wyszukiwanie w bazie danych World-Check);
 5. wskazanie wszelkich powiązań danego przedsiębiorstwa z rządem, partiami politycznymi, podmiotami wojskowymi, siatkami przestępczymi lub niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi, w tym wszelkich odnotowanych przypadków współpracy z niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi bądź państwowymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa;
- (viii) licencje na prowadzenie działalności, np. na wydobycie, wywóz;
- (ix) wszystkie podatki, opłaty lub opłaty licencyjne uiszczane na rzecz rządu z tytułu wydobycia złota, handlu nim oraz jego transportu i wywozu;
- (x) wszystkie płatności lub wynagrodzenia uiszczane na rzecz organów i urzędników państwowych z tytułu wydobycia złota, handlu nim oraz jego transportu i wywozu;
- (xi) wszystkie płatności dokonywane na rzecz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa lub innych ugrupowań zbrojnych na wszystkich punktach łańcucha dostaw, począwszy od wydobycia, chyba że zostały zakazane zgodnie z obowiązującym prawem;

- (xii) usługi z zakresu bezpieczeństwa świadczone w kopalniach, na szlakach transportowych i we wszystkich punktach, w których złoto jest przetwarzane lub prowadzone jest jego przetwórstwo;
 - (xiii) szkolenie pracowników ochrony i zgodność szkolenia z Dobrowolnymi zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa i praw człowieka;
 - (xiv) weryfikacja i oceny ryzyka dla bezpieczeństwa dotyczące wszystkich pracowników ochrony zgodnie z Dobrowolnymi zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa i praw człowieka;
 - (xv) militaryzację kopalni, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel złotem i jego wywóz;
 - (xvi) dowody na występowanie wszelkich poważnych nadużyć (tortur, okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania, pracy przymusowej lub obowiązkowej, najgorszych form pracy dzieci, poważnych naruszeń praw człowieka, zbrodni wojennych lub innych poważnych naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego, zbrodni przeciwko ludzkości lub ludobójstwa) popełnionych przez dowolny podmiot w kopalniach, na szlakach transportowych i w punktach, w których odbywa się handel złotem lub jego przetwarzanie;
 - (xvii) informacje dotyczące wszelkiego bezpośredniego lub pośredniego wsparcia dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych bądź publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa (zob. definicje);
 - (xviii) w stosownych przypadkach liczbę i nazwy miejsc, w których działają na podstawie zezwolenia producenta złota górnicy wydobywający ręcznie i na małą skalę, szacowaną liczbę takich górników i ocenę, czy można ich uznać za zaangażowanych w legalne wydobywanie ręczne i na małą skalę (zob. definicje);
 - (xix) w stosownych przypadkach przypadki konfliktów i napięć w stosunkach między podmiotami wydobywającymi na średnią i dużą skalę a górnikami wydobywającymi ręcznie i na małą skalę;
 - (xx) w stosownych przypadkach wszelkie przypadki, zgłoszenia lub podejrzenia, że złoto wydobywane ręcznie i na małą skalę lub złoto z innych źródeł jest nieświadomie wprowadzane do działalności przetwórczej producenta złota (np. w hucie na terenie kopalni) lub w sposób nieuczciwy przedstawiane jako złoto wydobywane przez danego producenta.
- b) *W przypadku złota wydobywanego ręcznie i na małą skalę należy uzyskać dowody potwierdzające okoliczności faktyczne związane z wydobywaniem złota, handlem nim, jego przetwórstwem i wywozem. Przedsiębiorstwa powinny uzupełnić działania podejmowane w celu stopniowego zebrania poniższych informacji przez odniesienie do etapu 3 lit. C i aneksu, aby wspomóc górników wydobywających ręcznie i na małą*

skalę oraz umożliwić im utworzenie bezpiecznych, przejrzystych i weryfikowalnych łańcuchów dostaw złota:

- (i) identyfikacji dostawców wszystkich pozostałych źródeł złota wydobywanego ręcznie i na małą skalę prowadzonej z wykorzystaniem wiarygodnych, niezależnych dokumentów, danych lub informacji źródłowych; wszelkich informacji na temat powiązań tych dostawców z rządem, podmiotami politycznymi lub wojskowymi, w tym w szczególności wszelkich odnotowanych przypadków współpracy z niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi bądź państwowymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa; oraz informacji na temat obszarów geograficznych, z których ci dostawcy pozyskują złoto;
- (ii) kopalni pochodzenia, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel złotem;
- (iii) zespołu lub stowarzyszenia górników wydobywających ręcznie i oceny, czy można ich uznać za zaangażowanych w legalne wydobywanie ręcznie i na małą skalę (zob. definicje);
- (iv) metod przetwarzania i transportowania złota;
- (v) podatków, opłat licencyjnych i opłat uiszczanych przy wywozie na rzecz organów i urzędników państwowych;
- (vi) identyfikacji (w stosownych przypadkach) eksportera złota i wszystkich podmiotów w łańcuchu dostaw od eksportera do rafinerii, w tym międzynarodowych przedsiębiorstw handlujących złotem i wszystkich usługodawców będących osobami trzecimi, którzy zajmują się przetwórstwem złota (np. przedsiębiorstw zajmujących się logistyką, przetwarzaniem i transportem) lub zapewniają bezpieczeństwo w kopalniach i wzdłuż szlaków transportowych, a także informacji dotyczących tych podmiotów zgodnie z zasadą „znaj swojego kontrahenta”. Identyfikacja taka powinna obejmować następujące działania, których zakres powinien być jednak określany przy uwzględnieniu ryzyka:
 1. określenie struktury własności (uwzględniając własność rzeczywistą) i struktury korporacyjnej, w tym imiona i nazwiska członków kierownictwa i dyrektorów;
 2. określenie powiązanych przedsiębiorstw, spółek zależnych, spółek dominujących, jednostek powiązanych;
 3. weryfikację tożsamości przedsiębiorstw za pomocą wiarygodnych, niezależnych dokumentów, danych lub informacji źródłowych (np. rejestrów przedsiębiorców, wyciągu, aktu założycielskiego);
 4. sprawdzenie informacji na rządowych listach ostrzegawczych (np. w wykazach sankcji ONZ, w wykazach osób lub podmiotów objętych sankcjami OFAC, wyszukiwanie w bazie danych World-Check);
 5. wskazanie wszelkich powiązań danego przedsiębiorstwa z rządem, partiami

- politycznymi, podmiotami wojskowymi, siatkami przestępczymi lub niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi, w tym w szczególności wszelkich odnotowanych przypadków współpracy z niepaństwowymi ugrupowaniami zbrojnymi bądź państwowymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa;
- (vii) militaryzację kopalni, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel złotem i jego wywóz;
 - (viii) dowody na występowanie wszelkich poważnych nadużyć (tortur, okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania, pracy przymusowej lub obowiązkowej, najgorszych form pracy dzieci, poważnych naruszeń praw człowieka, zbrodni wojennych lub innych poważnych naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego, zbrodni przeciwko ludzkości lub ludobójstwa) popełnionych przez dowolny podmiot w kopalniach, na szlakach transportowych i w punktach, w których odbywa się handel złotem lub jego przetwarzanie⁸⁹;
 - (ix) informacje dotyczące wszelkiego bezpośredniego lub pośredniego wsparcia dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych bądź publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa przez wydobycie i transport złota, handel nim, jego przetwórstwo lub wywóz (zob. definicje);
 - (x) wszelkie przypadki, zgłoszenia i podejrzenia, że złoto z innych źródeł jest nieświadomie wprowadzane do łańcucha dostaw złota lub nielegalnie przedstawiane jako złoto będące jego częścią;
 - (xi) w stosownych przypadkach przypadki konfliktów i napięć w stosunkach między podmiotami wydobywającymi na średnią i dużą skalę a górnikami wydobywającymi ręcznie i na małą skalę;
4. W PRZYPADKU ZŁOTA NADAJĄCEGO SIĘ DO RECYKLINGU⁹⁰ należy zebrać dodatkowe informacje (w tym za pomocą badania źródeł wtórnych, wizyt na miejscu przeprowadzanych u dostawców złota i proporcjonalnej względem ryzyka losowej weryfikacji wyrywkowej dokumentacji zakupu) dotyczące złota nadającego się do recyklingu z łańcuchów dostaw złota nadającego się do recyklingu oznaczonych sygnałem ostrzegawczym, wykorzystując podejście oparte na ryzyku⁹¹,

89 Zob. pkt 1 załącznika II do wytycznych OECD dotyczących należytej staranności (2011 r.).

90 Materiały pochodzące z recyklingu nie wzbudzają same w sobie obaw, że przyczynią się do konfliktów, ale mogą zostać użyte do „prania” złota pochodzącego z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka w celu ukrycia jego pochodzenia.

91 Chociaż nie jest konieczne, aby ta dokumentacja towarzyszyła materiałom przemieszczającym się w łańcuchu dostaw, powinna być dostępna do celów późniejszego śledzenia i weryfikacji. Rządy i przedsiębiorstwa znajdujące się w łańcuchach dostaw złota powinny korzystać z 40 zaleceń w sprawie zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu opracowanych przez Grupę Specjalną ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniądzy, a w szczególności jej Wytycznych dotyczących podejścia opartego na ryzyku dla handlarzy metalami i kamieniami szlachetnymi

nadając wyższy priorytet osobom, miejscom i transakcjom, które stwarzają większe ryzyko. Należy identyfikować dostawców i transakcje, sporządzać dokumentację na ten temat i przechowywać ją na wszystkich poziomach, ponieważ stanowi to ważny element należytej staranności opartej na ryzyku. Takie czynniki ryzyka obejmują m.in.:

- a) wartość transakcji. W przypadku każdej transakcji powyżej progu 15 000 dolarów amerykańskich⁹² dotyczącej złota nadającego się do recyklingu i przeprowadzanej poza obszarami dotkniętymi konfliktami lub obszarami wysokiego ryzyka należy dochować należytej staranności proporcjonalnie do rosnącej wartości. Transakcje przeprowadzane na obszarze wydobycia lub w jego pobliżu mogą jednak dotyczyć bardzo małych wartości, np. jednego grama złota. Dlatego też należy dokładnie badać wszystkie transakcje dotyczące złota nadającego się do recyklingu przeprowadzane na obszarach dotkniętych konfliktami lub obszarach wysokiego ryzyka bez względu na ich wartość;
- b) miejsce transakcji. Złoto jest cenne w niewielkich ilościach i łatwo się je przewozi, więc żadne miejsce nie jest całkowicie wolne od ryzyka, ale do miejsc transakcji o wyższym ryzyku należą te miejsca, w przypadku których miejsce lub miejsca tranzytu i wywozu złota nie zgadzają się w wystarczającym stopniu z deklarowanym miejscem pochodzenia złota; w których istnieje łatwy dostęp do rynków konkurencyjnych lub działalności przetwórczej zlokalizowanych bliżej deklarowanego miejsca pochodzenia złota; w których przepisy mające na celu przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, przepisy antykorupcyjne, kontrole celne i inne istotne przepisy dotyczące nadzoru państwowego są słabo egzekwowane; oraz miejsca znajdujące się w krajach, w których funkcjonują nieformalne systemy bankowe, uwzględniając gospodarki oparte na gotówce⁹³;
- c) rodzaj materiału. Nieprzetworzone złoto nadające się do recyklingu stwarza mniejsze możliwości „prania” złota wydobytego pochodzącego z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka niż stopione złoto nadające się do recyklingu (zob. definicje), chociaż odnotowano przypadki, w których nieprzetworzone złoto nadające się do recyklingu pochodzi z obszarów znanych z wytwarzania produktów bezpośrednio ze złota wydobytego, będące sposobem na uniknięcie opodatkowania lub „pranie” złota. Jest mało prawdopodobne, aby złoto wydobyte, które zostało wyprodukowane na obszarze dotkniętym konfliktem i którego zawartość w rudzie jest wysoka (np. 90% czystego złota z wydobycia aluwiowego),

(czerwiec 2008 r.).

92 Zob. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF), 40 zaleceń (2003), oraz Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, *Wytyczne dotyczące podejścia opartego na ryzyku dla handlarzy metalami i kamieniami szlachetnymi*, dnia 17 czerwca 2008 r.

93 Zob. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, *Wytyczne dotyczące podejścia opartego na ryzyku dla handlarzy metalami i kamieniami szlachetnymi*, dnia 17 czerwca 2008 r., pkt 109.

zostało „wyprane” za pomocą materiałów o niższej wartości, które wymagają dużo większej liczby procesów uszlachetniania i rafinacji, a także znacznie większej ilości czasu, aby wyprodukować złoto, które można sprzedać. Do przykładów materiałów o niskiej wartości, które stwarzają niewielkie możliwości „prania” złota, należą odpady elektroniczne lub szlamy anodowe pozostałe z procesu rafinacji innych metali. Z drugiej strony biżuteria o wysokiej zawartości złota może mieć podobne cechy do złota wydobytego na obszarach dotkniętych konfliktem;

- d) nadzwyczajne okoliczności. Kwestię materiałów, które mają pochodzić z recyklingu, należy rozważyć pod kątem zasadności w danym kontekście. Należy na przykład wyjaśnić gwałtowne nadzwyczajne wzrosty wolumenu materiału wysokiej jakości pochodzącego od danego dostawcy lub z danego obszaru. Jeżeli biżuteria noszona w danym kraju jest zazwyczaj 14-karatowa (58%), należy zbadać ofertę sprzedaży biżuterii o zawartości 90% złota rzekomo pochodzącej z recyklingu.
 - e) dostawca. Różni dostawcy złota nadającego się do recyklingu stwarzają różne poziomy ryzyka dotyczącego działalności związanej z „praniem” złota. Na przykład złoto nadające się do recyklingu wyprodukowane/przetworzone w zakładzie kontrolowanym stwarza mniejsze ryzyko niż kolekcjoner pozyskujący złoto nadające się do recyklingu z wielu źródeł. Do innych czynników wysokiego ryzyka zaliczają się wszelkie istotne niespójności między zalecanymi procesami należytej staranności zawartymi w niniejszych wytycznych a praktykami stosowanymi przez dostawców; lub kiedy dostawcę „dzieli znaczna i niewyjaśniona odległość geograficzna” od innego dostawcy lub kontrahenta w łańcuchu dostaw.
5. *W PRZYPADKU ZŁOTA NADAJĄCEGO SIĘ DO RECYKLINGU* należy zgromadzić następujące informacje dotyczące transakcji wymagających dokładniejszego zbadania, w tym za pomocą badania źródeł wtórnych, wizyt na miejscu u dostawców złota, proporcjonalnej względem ryzyka losowej weryfikacji wyrywkowej dokumentacji zakupu i, w stosownych przypadkach, przeprowadzenia bardziej pogłębionego przeglądu i oceny procedur i dyrektyw dotyczących zakupu oraz przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu:
- a) czy istnieją zakłady produkcyjne, które mogą wytwarzać złom;
 - b) czy powszechne jest prywatne posiadanie złotej biżuterii i obrót nią;
 - c) określenie w wystarczającym stopniu, za pomocą wizyt na miejscu i analizy dokumentów, przybliżonego poziomu prowadzonej działalności gospodarczej związanej ze złotem pochodzącym z recyklingu/złomu, mając świadomość zmienności takiej działalności, szczególnie pod wpływem zmian cen złota i warunków ekonomicznych.

D. Ocena ryzyka w łańcuchu dostaw. Należy ocenić informacje zebrane i uzyskane za pomocą stworzenia zestawienia faktycznych okoliczności dotyczących łańcucha lub łańcuchów dostaw przedsiębiorstwa, które oznaczono sygnałem ostrzegawczym. Przedsiębiorstwo powinno uznać za „ryzyko” wystąpienie każdej

istotnej niespójności między uzyskanymi informacjami a następującymi kwestiami:

1. normami polityki łańcucha dostaw przedsiębiorstwa zgodnie z załącznikiem II⁹⁴;
2. normami i procesami należytej staranności zawartymi w niniejszych wytycznych;
3. przepisami krajowymi państw, w których przedsiębiorstwo ma swoją siedzibę lub jest notowane na giełdzie (w stosownych przypadkach); państw, z których złoto może pochodzić; oraz państw tranzytu lub ponownego wywozu;
4. aktami prawnymi regulującymi działalność i stosunki handlowe przedsiębiorstwa, takimi jak umowy finansowe, umowy z wykonawcami oraz umowy z dostawcami;
5. innych odpowiednich instrumentów międzynarodowych, takich jak Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, międzynarodowe prawa człowieka i prawo humanitarne oraz międzynarodowe zalecenia i wytyczne dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy.

SEKCJA III – OCENA RYZYKA DLA PRZEDSIĘBIORSTW DZIAŁAJĄCYCH NA NIŻSZYM SZCZEBLU ŁAŃCUCHA DOSTAW

Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny zidentyfikować ryzyko w swoim łańcuchu dostaw, oceniając praktyki należytej staranności stosowane przez swoje rafinerie pod kątem niniejszych wytycznych.

A. Zidentyfikowanie, po dołożeniu wszelkich starań, rafinerii złota w łańcuchu lub łańcuchach dostaw. Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny dążyć do zidentyfikowania rafinerii złota, które produkują złoto rafinowane wykorzystywane w swoich łańcuchach dostaw. Rafinerie złota można zidentyfikować za pomocą zapytań kierowanych do dostawców znajdujących się na niższych szczeblach łańcucha dostaw, ale przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny ocenić i zweryfikować oświadczenia dostawców, podejmując działania proporcjonalne do ryzyka. W niektórych przypadkach znak rafinerii już jest wytłoczony na złotej sztabce, monecie, złotym pręcie lub innym rafinowanym produkcie ze złota.

1. *Zidentyfikowano rafinerie – Należy przejść do etapu 2, sekcja III, lit. B.*
2. *Nie udało się zidentyfikować rafinerii mimo dołożenia wszelkich starań – Należy przejść do etapu 3, sekcja II.*

B. Uzyskanie wstępnych dowodów potwierdzających dochowanie przez rafinerię należytej staranności w celu ustalenia, czy zidentyfikowała sygnały ostrzegawcze w swoich łańcuchach dostaw lub powinna była je zidentyfikować. Podstawę wszystkich ustaleń, czy rafinerie zidentyfikowały lub powinny były zidentyfikować sygnały ostrzegawcze w swoich łańcuchach dostaw, powinny stanowić rozsądne wysiłki

94 Zob. etap 1 lit. A powyżej i załącznik II.

podejmowane w dobrej wierze przez dane przedsiębiorstwo w oparciu o dowody wygenerowane na etapie 1, a także wszelkie dodatkowe informacje (zebrane w ramach współpracy z dostawcami i badania źródeł wtórnych). Aby sformułować uzasadnione ustalenia, przedsiębiorstwa powinny zweryfikować oświadczenia dostawców za pomocą zewnętrznych źródeł danych proporcjonalnych do ryzyka.

1. *Rafineria nie zidentyfikowała żadnych sygnałów ostrzegawczych*: jeżeli przedsiębiorstwo działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw złota jest w stanie w sposób zasadny ustalić, że w łańcuchu dostaw danej rafinerii nie powstają sytuacje wymagające takich sygnałów ostrzegawczych, nie wymaga się żadnej dodatkowej należytej staranności w odniesieniu do tego łańcucha dostaw. Systemy zarządzania utworzone na etapie 1 należy utrzymywać i dokonywać ich regularnego przeglądu.

2. *Rafineria zidentyfikowała sygnały ostrzegawcze w swoim łańcuchu dostaw złota lub nie posiada wiedzy na ten temat*:

Każde przedsiębiorstwo działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw, które zidentyfikuje sygnał ostrzegawczy w łańcuchu dostaw złota swojej rafinerii lub nie jest w stanie w uzasadniony sposób wykluczyć jednego sygnału ostrzegawczego lub większej ich liczby z łańcucha dostaw złota swojej rafinerii, powinno przejść do etapu 2, część III, lit. C.

C. Ocena ryzyka przez ocenę praktyk należytej staranności w łańcuchu dostaw złota stosowanych przez rafinerie posiadające łańcuchy dostaw złota, w których zidentyfikowano sygnały ostrzegawcze.

Aby przeprowadzić oceny ryzyka, przedsiębiorstwa powinny ocenić, czy rafinerie posiadające łańcuchy dostaw, w których zidentyfikowano sygnały ostrzegawcze, wykonały wszystkie zalecane w niniejszych wytycznych czynności związane z zachowaniem należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny:

1. zebrać dowody na temat praktyk należytej staranności w łańcuchu dostaw złota stosowanych przez rafinerie;
2. dokonać przeglądu informacji wygenerowanych przez jakiegokolwiek zespoły oceniające ryzyko;
3. przeprowadzić kontrolę krzyżową dowodów dotyczących praktyk należytej staranności stosowanych przez rafinerie pod kątem polityki łańcucha dostaw i procesów należytej staranności zawartych w niniejszych wytycznych. Przedsiębiorstwo powinno uznać wszystkie istotne niespójności między praktykami należytej staranności stosowanymi przez dostawców i polityką łańcucha dostaw przedsiębiorstwa (zgodnie z załącznikiem II) za ryzyko, wobec którego należy podjąć działania w ramach etapu 3;
4. ustalić, czy przeprowadzono audyt stosowanych przez rafinerię praktyk należytej staranności w stosunku do normy zgodnej z niniejszymi wytycznymi, i uzyskać wyniki tego audytu. *W przypadkach, w których nie przeprowadzono audytu stosowanych przez rafinerię praktyk należytej staranności w odniesieniu do normy zgodnej z niniejszymi*

wytycznymi lub stwierdzono jakiegokolwiek niespójności między należytą starannością rafinerii a normami i procesami zawartymi w niniejszych wytycznych, przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny dążyć do zarządzania ryzykiem zgodnie z etapem 3 i dążyć do pozyskiwania złota od rafinerii, które objęto audytem zgodnie z etapem 4 niniejszych wytycznych.

ETAP 3: OPRACOWANIE I WDROŻENIE STRATEGII REAGOWANIA NA ZIDENTYFIKOWANE RYZYKO

CEL: Ocena zidentyfikowanego ryzyka i reagowanie na nie w celu zapobieżenia negatywnym skutkom lub ich ograniczenia. Przedsiębiorstwa mogą współpracować ze sobą, aby zrealizować zalecenia zawarte w niniejszej sekcji w ramach wspólnych inicjatyw. Przedsiębiorstwa ponoszą jednak indywidualną odpowiedzialność za zachowanie należytej staranności i powinny zapewnić, aby wszystkie wspólne prace należycie uwzględniały okoliczności typowe dla danego przedsiębiorstwa.

SEKCJA I – ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W PRZYPADKU PRZEDSIĘBIORSTW DZIAŁAJĄCYCH NA WYŻSZYM SZCZEBLU ŁAŃCUCHA DOSTAW

A. Zgłaszanie wyznaczonej kadrze kierowniczej wyższego szczebla ustaleń zawierających zebrane informacje oraz rzeczywiste i potencjalne ryzyko zidentyfikowane w ocenie ryzyka w łańcuchu dostaw.

B. Poprawa współpracy z dostawcami i wewnętrznymi systemami przejrzystości, gromadzenia informacji i kontroli nad łańcuchem dostaw złota określonych w etapie 1, lit. C. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny:

1. utworzyć przedstawiony w etapie 2, sekcji I i II, lit. C system łańcucha kontroli pochodzenia lub system identyfikowalności, który gromadzi i przechowuje informacje w postaci niezagregowanej dotyczące wszystkich wsadów złota i gotowych produktów z łańcucha dostaw oznaczonego sygnałem ostrzegawczym;
2. usprawnić praktyki w zakresie bezpieczeństwa fizycznego, stosownie do okoliczności (np. bezpieczeństwo transportu, stosowanie zamkniętych pojemników zabezpieczonych przed ingerencją), w związku z jakimikolwiek rozbieżnościami odnotowanymi w produkcji kopalni i jej mocach produkcyjnych, produkcji przetwórczej i zdolności przetwórczej lub informacjami na temat przesyłek złota dostarczonymi przez dostawców;
3. fizycznie oddzielić i zabezpieczyć każdą przesyłkę, w przypadku której istnieje zidentyfikowane ryzyko, że istnieją związki z konfliktami i poważnym łamaniem praw człowieka;
4. włączyć prawo do przeprowadzania niezapowiedzianych kontroli na miejscu u dostawców oraz prawo dostępu do ich istotnej dokumentacji do umów handlowych lub

- pisemnych porozumień z dostawcami; prawa te mogą być stosowane i monitorowane⁹⁵;
5. w przypadku każdego wsadu złota, udzielić informacji pozyskanych i przechowywanych przez zespół oceniający w całym łańcuchu dostaw wyższego szczebla na temat następujących kwestii:
- a) kopalni pochodzenia, zachowując możliwie największą szczegółowość;
 - b) miejsc, w których złoto lub materiał zawierający złoto jest składowany, mieszany, kruszony, mielony, przetapiany i rafinowany;
 - c) metody wydobycia (wydobycie ręczne i na małą lub średnią skalę oraz wydobycie na dużą skalę) i dat składowania, przetapiania i rafinowania;
 - d) cech jakościowych masy i próby;
 - e) tożsamości wszystkich dostawców i istotnych usługodawców zajmujących się przetwórstwem złota w łańcuchu dostaw wyższego szczebla od kopalni pochodzenia do rafinerii; własności (uwzględniając własność rzeczywistą); struktury korporacyjnej, w tym imion i nazwisk członków kierownictwa i dyrektorów; powiązań biznesowych, rządowych, politycznych lub wojskowych tych przedsiębiorstw i członków kierownictwa, którzy znajdują się na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka;
 - f) wszystkich podatków, opłat lub opłat licencyjnych uiszczanych na rzecz rządu z tytułu wydobycia złota, handlu nim oraz jego transportu i wywozu;
 - g) wszystkich płatności lub wynagrodzeń uiszczanych na rzecz organów i urzędników państwowych z tytułu wydobycia złota, handlu nim oraz jego transportu i wywozu;
 - h) wszystkich płatności dokonywanych na rzecz publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa lub innych ugrupowań zbrojnych na wszystkich punktach łańcucha dostaw, począwszy od wydobycia, chyba że zostały zakazane zgodnie z obowiązującym prawem;
 - i) sposobu transportowania złota i istniejących procesów zapewniania uczciwości, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa.
6. Dla rafinerii: udostępnić audytorom informacje wygenerowane w ramach procesów należytej staranności do celów zachowania zgodności z programami branżowymi⁹⁶ lub zinstytucjonalizowanymi mechanizmami, regionalnymi lub globalnymi, gdy zostaną już wprowadzone, w celu zbierania i przetwarzania informacji na temat złota pochodzącego z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. W przypadku gdy nie istnieje żaden program lub mechanizm tego rodzaju, udostępnić istotne informacje nabywcom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw.

95 Zob. etapy 2–5, w których przedstawiono informacje na temat monitorowania dostawców i zarządzania niezgodnością.

96 Zob. na przykład Wytyczne LBMA dotyczące odpowiedzialnego pozyskiwania złota, Program EICC i GeSI dotyczący hutnictwa niepowiązanego z obszarami konfliktów i Certyfikacja RJC łańcucha kontroli pochodzenia, jeśli są zgodne z niniejszymi wytycznymi.

C. Opracowanie i przyjęcie planu zarządzania ryzykiem.

Przedsiębiorstwa powinny przyjąć plan zarządzania ryzykiem w łańcuchu dostaw, w którym przedstawione zostaną reakcje przedsiębiorstwa na ryzyko zidentyfikowane na etapie 2 zgodnie z załącznikiem II do wytycznych. Przedsiębiorstwa mogą zarządzać ryzykiem przez (i) kontynuowanie wymiany handlowej przez cały czas trwania wymiernych działań mających na celu ograniczenie ryzyka, (ii) tymczasowe zawieszenie handlu przy jednoczesnym kontynuowaniu wymiernych działań mających na celu ograniczenie ryzyka, albo (iii) zakończenie współpracy z dostawcą, gdy ograniczenie ryzyka wydaje się niewykonalne lub niedopuszczalne. Aby określić i opracować strategię zarządzania ryzykiem, przedsiębiorstwa powinny:

1. dokonać przeglądu wzoru polityki łańcucha dostaw złota pochodzącego z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, wymienionych w załączniku II do wytycznych, w celu ustalenia, czy zidentyfikowane ryzyko należy ograniczyć przez kontynuowanie, zawieszenie lub zakończenie relacji z dostawcami;
2. zarządzać ryzykiem, które nie wymaga zakończenia relacji z dostawcą, przez wymierne ograniczenie ryzyka. Wymierne ograniczenie ryzyka powinno *mieć na celu propagowanie znaczącej i wymiernej poprawy w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia planu zarządzania ryzykiem*. Opracowując strategię ograniczenia ryzyka, przedsiębiorstwa powinny:
 - a) stworzyć lub wywrzeć wpływ na podmioty w łańcuchu dostaw, które mogą najskuteczniej i w najbardziej bezpośredni sposób ograniczyć ryzyko przyczynienia się do konfliktu. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mogą już wywierać faktyczny lub potencjalny wpływ na inne podmiot działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny znaleźć sposoby na konstruktywną współpracę z dostawcami i odpowiednimi zainteresowanymi stronami oraz wykazać znaczącą i wymierną poprawę zmierzającą do wyeliminowania ryzyka w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia planu zarządzania ryzykiem⁹⁷;
 - b) konsultować się z dostawcami i zainteresowanymi stronami, których to dotyczy, oraz uzgodnić strategię wymiernego ograniczenia ryzyka w ramach planu zarządzania ryzykiem. Wymierne ograniczenie ryzyka powinno być dostosowane do konkretnych dostawców przedsiębiorstwa i kontekstu ich działalności, powinno mieć jasno określone cele w zakresie wyników przewidziane do osiągnięcia w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia planu zarządzania ryzykiem oraz powinno obejmować wskaźniki jakościowe lub ilościowe służące do pomiaru postępów⁹⁸. Przedsiębiorstwa powinny zapewnić stronom trzecim wystarczająco dużo czasu na dokonanie

97 Przedsiębiorstwa powinny zapoznać się z zalecaną strategią zarządzania ryzykiem przedstawioną w załączniku III do niniejszych wytycznych. Załącznik III zawiera proponowane środki ograniczania ryzyka i niektóre zalecane wskaźniki służące do pomiaru postępów. Oczekuje się, że bardziej szczegółowe wytyczne dotyczące ograniczania ryzyka zostaną sformułowane na etapie wdrażania wytycznych.

98 Zob. załącznik III do wytycznych, *Proponowane środki ograniczania ryzyka i wskaźniki służące do pomiaru postępów*.

przeglądu oceny ryzyka i planu zarządzania oraz na udzielenie odpowiedzi na pytania, wątpliwości i alternatywne sugestie dotyczące zarządzania ryzykiem, a także na należyte uwzględnienie tych pytań, wątpliwości i sugestii;

- c) w stosownych przypadkach zaangażować się w programy branżowe lub zinstytucjonalizowane mechanizmy w zakresie odpowiedzialnego zarządzania łańcuchem dostaw lub je wpierać, jednocześnie zapewniając, aby należycie uwzględniono w nich skutki społeczne i gospodarcze dla krajów rozwijających się i istniejące normy uznane na szczeblu międzynarodowym^{99, 100 101}
- (i) wszyscy producenci złota, których działania zostały oznaczone sygnałem ostrzegawczym, jak również inne przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw pozyskujące złoto wydobywane ręcznie i na małą skalę powinny wspomóc legalne podmioty wydobywające ręcznie i na małą skalę (zob. definicje), od których pozyskują złoto, oraz umożliwić im utworzenie bezpiecznych, przejrzystych i weryfikowalnych łańcuchów dostaw złota zgodnych z aneksem;
- (ii) wszystkich innych producentów, których działania zostały oznaczone sygnałem ostrzegawczym, jak również inne przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw zachęca się do poparcia proponowanych środków zawartych w aneksie.

D. Wdrożenie planu zarządzania ryzykiem, monitorowanie i śledzenie wyników działań mających na celu ograniczenie ryzyka, składanie sprawozdań wyznaczonym członkom kadry kierowniczej wyższego szczebla i rozważenie zawieszenia lub zakończenia współpracy z dostawcą po nieudanych próbach ograniczenia ryzyka zgodnie z zalecanymi strategiami zarządzania ryzykiem przedstawionymi w załączniku II⁴⁴.

Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw powinny wdrożyć działania na rzecz ograniczenia ryzyka oraz monitorować i śledzić wyniki tych działań w porozumieniu z organami administracji lokalnej i centralnej, przedsiębiorstwami działającymi na wyższym szczeblu łańcucha dostaw, organizacjami międzynarodowymi

99 Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (2011 r.), rozdział II lit. B pkt 2.

100 Jeżeli w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia planu zarządzania ryzykiem nie nastąpi znacząca i wymierna poprawa w zakresie zapobiegania zidentyfikowanemu ryzyku lub jego ograniczania, przedsiębiorstwa powinny zawiesić lub zakończyć współpracę z dostawcą na okres co najmniej trzech miesięcy.

101 Zmianę okoliczności należy określić na podstawie oceny ryzyka przez ciągłe monitorowanie dokumentacji przedsiębiorstwa dotyczącej łańcucha kontroli pochodzenia oraz kontekstu dotkniętych konfliktami obszarów pochodzenia minerałów i transportu. Taka zmiana okoliczności może obejmować zmianę dostawcy lub podmiotu w łańcuchu kontroli pochodzenia, miejsca pochodzenia, szlaków transportowych lub punktu wywozu. Może również obejmować czynniki specyficzne dla danego kontekstu, takie jak nasilenie konfliktu na określonych obszarach, zmiany w personelu wojskowym nadzorującym dany obszar oraz zmiany w strukturze własności lub kontroli kopalni, z której pochodzą minerały.

lub organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz, w stosownym przypadku, osobami trzecimi, których to dotyczy. Przedsiębiorstwa działające na wyższym szczeblu łańcucha dostaw mogą być zainteresowane utworzeniem lub wsparciem procesu tworzenia sieci monitorowania społeczności, aby monitorować lub śledzić wyniki działań na rzecz ograniczenia ryzyka.

- E. Przeprowadzenie dodatkowych ocen stanu faktycznego i ryzyka w odniesieniu do ryzyka wymagającego ograniczenia lub w następstwie zmiany okoliczności¹⁴⁵.** Należyta staranność w łańcuchu dostaw jest dynamicznym procesem i wymaga ciągłego monitorowania ryzyka. Po wdrożeniu strategii ograniczania ryzyka przedsiębiorstwa powinny powtórzyć etap 2 w celu zapewnienia skutecznego zarządzania ryzykiem. Ponadto każda zmiana w łańcuchu dostaw przedsiębiorstwa może wymagać powtórzenia niektórych etapów w celu zapobieżenia negatywnym skutkom lub ich ograniczenia.

SEKCJA II - ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W PRZYPADKU PRZEDSIĘBIORSTW DZIAŁAJĄCYCH NA NIŻSZYM SZCZEBLU ŁAŃCUCHA DOSTAW

- A. Zgłaszanie wyznaczonej kadrze kierowniczej wyższego szczebla ustaleń** zawierających zebrane informacje oraz rzeczywiste i potencjalne ryzyko zidentyfikowane w ocenie ryzyka w łańcuchu dostaw.
- B. Poprawa wewnętrznego systemu przejrzystości, gromadzenia informacji i kontroli nad łańcuchem dostaw złota określonego w etapie 1 lit. C.** Uwzględnienie jednostkowych i regularnie aktualizowanych informacji pozwalające na śledzenie tożsamości rafinerii (jeśli ją określono) oraz wynikających z nich ustaleń dotyczących należytej staranności określonej w etapie 2, sekcja III.
- C. Opracowanie i przyjęcie planu zarządzania ryzykiem.** Przedsiębiorstwa powinny przyjąć plan zarządzania ryzykiem, w którym przedstawione zostaną reakcje przedsiębiorstwa na ryzyko zidentyfikowane na etapie 2. Strategia ta będzie się różnić w zależności od tego, czy rafinerie w łańcuchu dostaw zostały zidentyfikowane, czy też nie.
1. *Nie udało się zidentyfikować rafinerii* – Jeśli po podjęciu rozsądnych działań i dołożeniu starań w dobrej wierze na etapach 1 i 2 przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw nadal nie są w stanie zidentyfikować rafinerii w swoim łańcuchu lub swoich łańcuchach dostaw, powinny one opracować i przyjąć plan zarządzania ryzykiem, który im to umożliwi. Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny być w stanie wykazać znaczącą wymierną poprawę swoich starań na rzecz zidentyfikowania rafinerii w swoim łańcuchu dostaw. Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw mogą zidentyfikować rafinerie w swoim

łańcuchu lub swoich łańcuchach dostaw za pomocą indywidualnych starań lub opartych na współpracy programach branżowych:

- a) przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny zidentyfikować rafinerie w drodze poufnych rozmów z bezpośrednimi dostawcami przedsiębiorstwa, przez włączenie wymogów dotyczących ujawniania poufnych informacji o dostawcach do umów z dostawcami lub korzystając z poufnych systemów wymiany informacji;
 - b) przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw, które mogą mieć z tym trudności (ze względu na ich wielkość lub inne czynniki), mogą współdziałać i aktywnie współpracować z innymi podmiotami branżowymi, z którymi dzielą dostawców (lub z przedsiębiorstwami działającymi na niższym szczeblu łańcucha dostaw, z którymi pozostają w relacjach biznesowych), aby zidentyfikować rafinerie w swoim łańcuchu dostaw i ocenić ich praktyki należytej staranności. Mogą również zidentyfikować rafinerie za pomocą branżowych systemów zatwierdzania, które spełniają wymogi określone w niniejszych wytycznych, aby pozyskiwać od nich zasoby.
2. *Rafinerie, w których łańcuchach dostaw zidentyfikowano ryzyko oznaczone sygnałem ostrzegawczym* – przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw mogą zarządzać ryzykiem przez (i) kontynuowanie wymiany handlowej z rafinerią przez cały czas trwania wymiernych działań mających na celu ograniczenie ryzyka prowadzonych przez rafinerię zgodnie z załącznikiem II do wytycznych; (ii) tymczasowe zawieszenie handlu z rafinerią przy jednoczesnym kontynuowaniu przez rafinerię wymiernych działań mających na celu ograniczenie ryzyka, albo (iii) zakończenie współpracy z rafinerią, gdy ograniczenie ryzyka wydaje się niewykonalne lub gdy rafineria nie zareagowała na ryzyko zgodnie ze strategią zarządzania ryzykiem przedstawioną w załączniku II:
- a) poczynienie natychmiastowych kroków, aby zakończyć współpracę z rafinerią (bezpośrednio lub za pośrednictwem poddostawców), jeśli rafineria natychmiast nie zawiesiła lub nie zaprzestała współpracy ze swoimi dostawcami, w przypadku których istnieje uzasadnione ryzyko poważnych nadużyć (zob. pkt 1 i 2 załącznika II) lub bezpośredniego lub pośredniego wsparcia dla niepaństwowych ugrupowań zbrojnych (zob. pkt 3 i 4 załącznika II);
 - b) w przypadku gdy rafinerie angażują się w ograniczenie ryzyka zgodnie z załącznikiem II¹⁰² lub jeśli nadal są w trakcie pełnego wdrażania zaleceń dotyczących należytej staranności zawartych w niniejszych wytycznych, przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny zapewnić, aby rafinerie wykazały

¹⁰²Zob. pkt 10 i 14 załącznika II do wytycznych dotyczących zarządzania ryzykiem bezpośredniego lub pośredniego wsparcia dla publicznych lub prywatnych sił bezpieczeństwa, przekupstwa i podawania fałszywych informacji o pochodzeniu minerałów, prania pieniędzy i uiszczania podatków, opłat i opłat licencyjnych na rzecz rządów.

znaczącą i wymierną poprawę w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia swoich planów zarządzania ryzykiem. Opracowując swoje własne plany zarządzania ryzykiem, przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny:

- (i) stworzyć lub wyrzeć wpływ na rafinerie posiadające łańcuchy dostaw, w których zidentyfikowano sygnały ostrzegawcze, które mogą skuteczniej i w bardziej bezpośredni sposób ograniczyć ryzyko przyczynienia się do konfliktu. Przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw mogą wyrzeć wpływ na rafinerie przez włączenie wyników w zakresie należytej staranności do umów (w stosownych przypadkach) lub współpracę za pośrednictwem stowarzyszeń branżowych i inicjatyw z udziałem wielu zainteresowanych stron, jednocześnie zapewniając, aby należycie uwzględniono w nich skutki społeczne i gospodarcze dla krajów rozwijających się i istniejące normy uznane na szczeblu międzynarodowym¹⁰³;
- (ii) skoncentrować wysiłki na poprawie wyników rafinerii w zakresie należytej staranności przez zorientowanie na wartość oraz szkolenia z zakresu budowania zdolności. przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw powinny również zachęcać swoje własne branżowe organizacje członkowskie oraz te działające na wyższym szczeblu do opracowywania i wdrażania modułów szkoleniowych z zakresu budowania zdolności do zachowania należytej staranności we współpracy z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi, organizacjami pozarządowymi, zainteresowanymi stronami i innymi ekspertami;
- (iii) konsultować się z rafineriami oraz innymi wspólnymi dostawcami, aby uzgodnić wymierne ograniczenie ryzyka w ramach planu zarządzania ryzykiem. Wymierne ograniczenie ryzyka powinno być dostosowane do konkretnych dostawców przedsiębiorstwa i kontekstu ich działalności, powinno mieć jasno określone cele w zakresie wyników przewidziane do osiągnięcia w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia planu zarządzania ryzykiem oraz powinno obejmować wskaźniki jakościowe lub ilościowe służące do pomiaru postępów.

D. Wdrożenie planu zarządzania ryzykiem, monitorowanie i śledzenie wyników działań mających na celu ograniczenie ryzyka, składanie sprawozdań wyznaczonym członkom kadry kierowniczej wyższego szczebla i rozważenie zawieszenia lub zakończenia współpracy z rafinerią po nieudanych próbach ograniczenia ryzyka (zgodnie z pkt 10 i 14 załącznika II do wytycznych) lub działań naprawczych mających na celu wdrożenie zaleceń dotyczących należytej staranności zawartych w niniejszych wytycznych⁴⁸.

103 Rozdział II lit. B pkt 2 Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (2011 r.).

E. Przeprowadzenie dodatkowych ocen stanu faktycznego i ryzyka w odniesieniu do ryzyka wymagającego ograniczenia lub w następstwie zmiany okoliczności⁴⁹.

Należyta staranność w łańcuchu dostaw jest dynamicznym procesem i wymaga ciągłego monitorowania ryzyka. Po wdrożeniu strategii ograniczania ryzyka przedsiębiorstwa powinny powtórzyć etap 2 w celu zapewnienia skutecznego zarządzania ryzykiem. Ponadto każda zmiana w łańcuchu dostaw przedsiębiorstwa może wymagać powtórzenia niektórych etapów w celu zapobieżenia negatywnym skutkom lub ich ograniczenia.^{104 105}

ETAP 4: PRZEPROWADZENIE PRZEZ NIEZALEŻNY PODMIOT ZEWNĘTRZNY AUDYTU W ODNIESIENIU DO PRAKTYK NALEŻYTEJ STARANNOŚCI STOSOWANYCH PRZEZ RAFINERIE

CEL: Przeprowadzenie przez niezależny podmiot zewnętrzny audytu w odniesieniu do praktyk należytej staranności stosowanych przez rafinerie w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka oraz przyczynienie się do poprawy praktyk należytej staranności stosowanych przez rafinerie i przedsiębiorstwa wyższego szczebla łańcucha dostaw, m.in. za pośrednictwem zinstytucjonalizowanego mechanizmu lub programu branżowego.

Zalecenia zawarte w niniejszej sekcji nie mają służyć jako norma audytowa, ale określają niektóre podstawowe zasady, zakres, kryteria i inne podstawowe informacje, które przedsiębiorstwa, programy branżowe lub dowolny zinstytucjonalizowany mechanizm powinny uwzględnić przy zleceniu niezależnemu podmiotowi zewnętrznemu przeprowadzenia audytu w łańcuchu dostaw w odniesieniu do praktyk w zakresie należytej staranności stosowanych przez rafinerie z wykorzystaniem nowych albo już istniejących systemów audytowych. Audytorzy mogą opierać się na wnioskach z audytów przeprowadzonych w innych celach przez inny niezależny podmiot zewnętrzny w punktach łańcucha dostaw wyższego szczebla (np. audyty zgodne z zasadą „znaj swojego kontrahenta” lub audyty przewoźników kruszcu), o ile audyty obejmują obszary określone

104Przedsiębiorstwa powinny zawiesić lub zakończyć współpracę z rafinerią (bezpośrednio lub za pośrednictwem poddostawców) na okres co najmniej trzech miesięcy, jeżeli w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia planu zarządzania ryzykiem nie nastąpi znacząca i wymierna poprawa (i) w zakresie zapobiegania zidentyfikowanemu ryzyku lub jego ograniczania, jak opisano w pkt 10 i 14 załącznika II; lub (ii) w zakresie działań naprawczych mających na celu wdrożenie zaleceń dotyczących należytej staranności zawartych w niniejszych wytycznych.

105Zmianę okoliczności należy określić na podstawie oceny ryzyka przez ciągłe monitorowanie dokumentacji przedsiębiorstwa dotyczącej łańcucha kontroli pochodzenia oraz kontekstu dotkniętych konfliktami obszarów pochodzenia minerałów i transportu. Taka zmiana okoliczności może obejmować zmianę dostawcy lub podmiotu w łańcuchu kontroli pochodzenia, miejsca pochodzenia, szlaków transportowych lub punktu wywozu. Może również obejmować czynniki specyficzne dla danego kontekstu, takie jak nasilenie konfliktu na określonych obszarach, zmiany w personelu wojskowym nadzorującym dany obszar oraz zmiany w strukturze własności lub kontroli kopalni, z której pochodziły minerały.

poniżej oraz są zgodne z uznanymi na szczeblu międzynarodowym normami audytu dotyczącymi zapewnienia systemu zarządzania⁵⁰.

A. Zaplanowanie przeprowadzonego przez niezależny podmiot zewnętrzny audytu mającego na celu zweryfikowanie wdrożenia praktyk należytej staranności stosowanych przez rafinerię w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Audyt powinien obejmować następujący zakres, kryteria, zasady i działania⁵¹:

1. zakres audytu: zakres audytu powinien obejmować wszystkie działania, procesy i systemy stosowane przez rafinerię w celu zachowania należytej staranności w łańcuchu dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka. Zalicza się do nich m.in. odpowiednie strategie i procedury, kontrole nad łańcuchem dostaw złota prowadzone przez rafinerię, kontakty z podmiotami działającymi w łańcuchu dostaw złota, informacje o dostawcach i łańcuchu kontroli pochodzenia oraz inne informacje o identyfikowalności ujawnione przedsiębiorstwom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw, oceny ryzyka prowadzone przez rafinerię, w tym badania w terenie, oraz strategie zarządzania ryzykiem stosowane przez rafinerię;^{106 107}
2. kryteria audytu: audyt powinien określać zgodność wdrożenia praktyk należytej staranności stosowanych przez rafinerię z normą audytu opartą na niniejszych wytycznych;
3. zasady audytu:
 - a) *niezależność*: aby zachować neutralność i bezstronność audytów, organizacja audytowa i wszyscy członkowie zespołu audytowego („audytorzy”) muszą być niezależni od rafinerii, a także od spółek zależnych rafinerii, licencjobiorców, wykonawców, dostawców i przedsiębiorstw współpracujących w ramach wspólnego audytu. Oznacza to w szczególności, że audytorzy nie mogą mieć konfliktu interesów z jednostką poddaną audytowi, w tym nie mogą pozostawać w stosunkach biznesowych ani finansowych z tą jednostką (w postaci udziałów w kapitale własnym, długu, papierów wartościowych) ani świadczyć na rzecz przedsiębiorstwa poddanego audytowi usług związanych z opracowaniem, ustanowieniem lub wdrożeniem praktyk należytej staranności stosowanych przez rafinerię lub podmioty łańcucha dostaw poddane ocenie w ramach tego audytu, w okresie 24 miesięcy przed rozpoczęciem audytu;
 - b) *kompetencje*: audytorzy muszą posiadać cechy osobowościowe, jak również określone kompetencje związane z zakresem audytu, niezbędne do zakończenia

106 Przykłady norm audytu uznanych na szczeblu międzynarodowym obejmują m.in. ISO19011, SA8000, ISAE 3000 oraz SSEA100.

107 Przedsiębiorstwa mogą zapoznać się z normą międzynarodową ISO 19011: 2002 („ISO 19011”), która zawiera szczegółowe wymogi dotyczące programów audytu (w tym opis zakresu odpowiedzialności w ramach programu, opis procedur, wymogi dotyczące prowadzenia dokumentacji, monitorowania i dokonywania przeglądu) oraz przegląd działań audytowych krok po kroku.

audytu prowadzonego przez podmiot zewnętrzny. Aby poznać szczegółowe wymogi dotyczące kompetencji audytora przy ustanawianiu nowych norm audytu lub zmianie już istniejących, przedsiębiorstwa mogą zapoznać się z normami audytu uznanymi na szczeblu międzynarodowym¹⁰⁸. Cechy osobowościowe powinny obejmować m.in.: uczciwość, obiektywność, dyskrecję, otwartość i profesjonalizm. Kompetencje dotyczące zakresu audytu obejmują m.in.:

- (i) zasady, procedury i techniki audytu¹⁰⁹;
 - (ii) zasady, procedury i techniki w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw;
 - (iii) praktyki zamówień publicznych na złoto oraz łańcuchy dostaw złota;
 - (iv) kontekst społeczny, kulturalny i historyczny na dotkniętych konfliktami obszarach pochodzenia złota lub ich transportu, w tym odpowiednie umiejętności językowe i wrażliwość kulturowa właściwa dla przeprowadzania audytów;
 - (v) wytyczne OECD i dodatek dotyczący złota, w tym wzór polityki łańcucha dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka (załącznik II);
- c) *rozliczalność*: w ramach programów branżowych lub zinstytucjonalizowanego mechanizmu należy okresowo poddawać przeglądowi zdolności audytorów do przeprowadzenia audytu zgodnie z programem audytu, w oparciu o cele, zakres i kryteria audytu, ocenione na podstawie zapisów dotyczących programu audytu, oraz monitorować te zdolności;

4. działania w ramach audytu:

- a) *przygotowanie audytu*: audytorzy powinni być w pełni poinformowani o celach, zakresie, języku i kryteriach audytu, a wszelkie niejasności między jednostką poddawaną audytowi a audytorami powinny zostać wyjaśnione przed rozpoczęciem audytu¹¹⁰. Audytorzy powinni określić wykonalność audytu na podstawie dostępności czasu, zasobów, informacji i współpracy z odpowiednimi stronami¹¹¹;
- b) *dochodzenia na miejscu*: przed rozpoczęciem dochodzeń na miejscu audytorzy powinni przygotować plan audytu¹¹² oraz wszystkie dokumenty robocze¹¹³. Audytorzy powinni gromadzić dalsze dowody i weryfikować informacje przez przeprowadzanie *odpowiednich wywiadów* (w tym wywiadów z zarządem, jak również z zespołami oceniającymi); *zgłaszanie uwag* oraz *przewodzenie przeglądów dokumentów* (zob. *poniżej*). Dochodzenia na miejscu powinny obejmować:

108 Przykłady norm audytu uznanymi na szczeblu międzynarodowym obejmują m.in. ISO19011, SA8000, ISAE 3000 oraz SSEA100.

109 Przedsiębiorstwa mogą rozważyć akredytacje istniejących systemów zarządzania oraz ukończone szkolenia w zakresie audytu, takie jak ISO9001 lub SA8000.

110 Zob. rozdział 6.2 normy ISO 19011.

111 *Ibid.*

112 Zob. pkt 6.4.1 normy ISO 19011.

113 Zob. pkt 6.4.3 normy ISO 19011.

- (i) zakłady rafinerii oraz miejsca, w których rafinerie prowadzą praktyki należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka;
 - (ii) próbę dostawców rafinerii (w tym producentów złota, lokalnych eksporterów, międzynarodowe przedsiębiorstwa handlujące złotem i przedsiębiorstwa zajmujące się recyklingiem), co może być wymagane zgodnie z normą audytu;
 - (iii) konsultacje z zespołem lub zespołami oceniającymi, które można przeprowadzać zdalnie, aby dokonać przeglądu norm i metod służących do generowania weryfikowalnych, wiarygodnych i aktualnych informacji;
 - (iv) konsultacje z odpowiednimi organami administracji lokalnej i centralnej oraz, jeśli istnieją, grupami ekspertów ONZ, misjami pokojowymi ONZ i lokalnym społeczeństwem obywatelskim, które audytor określił jako stosowne do okoliczności i ryzyka zidentyfikowanego w łańcuchu dostaw złota;
- c) *przegląd* dokumentacji: należy poddać przeglądowi próbki całej dokumentacji sporządzonej w ramach praktyk należytej staranności w łańcuchu dostaw rafinerii dotyczących złota z obszarów dotkniętych konfliktami „w celu określenia zgodności systemu z kryteriami dotyczącymi audytu na podstawie dokumentacji”¹¹⁴. Obejmuje to między innymi dokumentację na temat kontroli wewnętrznych łańcucha dostaw (próbę dokumentacji dotyczącej łańcucha kontroli pochodzenia, zapisy dotyczące płatności), odpowiednie komunikaty i umowne postanowienia z dostawcami, informacje ujawnione przedsiębiorstwom działającym na niższym szczeblu łańcucha dostaw, dowody pochodzące z ocen ryzyka w łańcuchu dostaw rafinerii (w tym wszystkie dokumenty dotyczące partnerów biznesowych i dostawców, wywiady i oceny w terenie) oraz wszystkie dokumenty dotyczące strategii zarządzania ryzykiem (np. umowy z dostawcami w sprawie wskaźników poprawy). W trakcie dochodzenia na miejscu audytorzy powinni wybrać losową próbę dokumentacji. Wybrana próba powinna uwzględniać *ryzyko związane z dostawcami lub łańcuchami dostaw złota; szczytowe i pozaszczytowe okresy w roku; oraz wielkości źródła materiału od każdego dostawcy*. Dokumentacja poddana przeglądowi powinna obejmować próby od każdego dostawcy, jak również zwiększać się wraz z poziomem ryzyka związanego z partnerami biznesowymi, dostawcami lub państwami pochodzenia złota. Wielkości prób należy zwiększyć, jeżeli audytor zidentyfikuje problemy związane ze środkami rafinerii w zakresie należytej staranności;
- d) *wnioski z audytu*: audytorzy powinni wygenerować wyniki, które pozwolą ustalić, na podstawie zebranych dowodów, czy stosowane przez rafinerie praktyki należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka są zgodne z normą audytu, która jest spójna z wymogami znajdującymi się w niniejszej sekcji wytycznych. W sprawozdaniu z audytu audytorzy powinni zawrzeć zalecenia dla rafinerii

114Zob. pkt 6.3 normy ISO 19011.

dotyczące usprawnienia stosowanych przez nie praktyk należytej staranności. Zgodnie z etapem 5 audytorzy powinni również przygotować podsumowanie audytu do publikacji.

B. Przeprowadzenie audytu zgodnie z określonymi powyżej zakresem, kryteriami, zasadami i działaniami.

Wszystkie podmioty w łańcuchu dostaw powinny współpracować w celu zapewnienia, aby audyt był prowadzony zgodnie z wymienionymi powyżej zakresem, kryteriami, zasadami i działaniami. Zaleca się, aby podmioty dokonały tego za pośrednictwem programów branżowych lub zinstytucjonalizowanych mechanizmów, aby przeprowadzić niektóre lub wszystkie z następujących działań:

1. sporządzenie projektu norm audytu zgodnych z zaleceniami zawartymi w niniejszych wytycznych;
2. akredytowanie audytorów;
3. nadzorowanie programu audytu, w tym okresowe dokonywanie przeglądu i monitorowanie zdolności audytorów do przeprowadzenia audytu zgodnie z programem audytu;
4. opublikowanie przygotowanych przez rafinerie sprawozdań podsumowujących z audytu z należyтым uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i innych względów związanych z konkurencją lub bezpieczeństwem. Sprawozdanie podsumowujące z audytu powinno obejmować:
 - a) szczegóły dotyczące rafinerii, datę audytu oraz okres objęty audytem;
 - b) działania podjęte w ramach audytu oraz metodykę audytu, zdefiniowane w etapie 4 lit. A pkt 4;
 - c) wnioski dotyczące audytu, zdefiniowane w etapie 4 lit. A pkt 4, ponieważ odnoszą się one do każdego etapu w niniejszych wytycznych;
5. **SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla wszystkich przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw**
 - a) umożliwienie dostępu do obiektów przedsiębiorstwa oraz istotnej dokumentacji i rejestrów należytej staranności w łańcuchu dostaw zgodnie z niniejszymi wytycznymi;
 - b) ułatwienie kontaktu i logistyki z przewoźnikami i dostawcami wybranymi przez zespół audytowy oraz wszelkich konsultacji z zainteresowanymi stronami określonymi przez audytora;
 - c) jeśli konieczne są wizyty na miejscu u dostawców, ułatwienie kontaktu i logistyki;
6. **SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA – dla wszystkich przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw**
 - a) zaleca się, aby przedsiębiorstwa działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw uczestniczyły w audycie przeprowadzanym przez niezależny podmiot zewnętrzny dotyczącym praktyk należytej staranności stosowanych przez rafinerię i wspierały

jego przeprowadzanie oraz – aby zwiększyć skuteczność wdrożenia niniejszych wytycznych – zachęca się przedsiębiorstwa do stosowania programów branżowych, aby zwiększyć skuteczność wdrożenia niniejszych wytycznych. Może to obejmować zdefiniowanie norm audytu spójnych z zaleceniami określonymi w niniejszych wytycznych. Zachęca się małe i średnie przedsiębiorstwa do przystępowania do takich organizacji branżowych lub tworzenia z nimi partnerstw.

ETAP 5: PRZEDSTAWIANIE COROCZNYCH SPRAWOZDAŃ NA TEMAT NALEŻYTEJ STARANNOŚCI W ŁAŃCUCHU DOSTAW

CEL: publiczne przedstawianie sprawozdań na temat należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka w celu budowania zaufania społecznego do środków podejmowanych przez przedsiębiorstwa.

A. Coroczne przedstawianie sprawozdań na temat zrównoważonego rozwoju lub społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa lub włączanie do takich sprawozdań dodatkowych informacji na temat należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw złota z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka, z należyтым uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i innych względów związanych z konkurencją lub bezpieczeństwem¹¹⁵.

A.1. Dla wszystkich przedsiębiorstw działających na wyższym szczeblu łańcucha dostaw

1. *Systemy zarządzania przedsiębiorstwem*: przedstawienie sprawozdania dotyczącego działań podjętych w celu realizacji etapu 1. Przedsiębiorstwa objęte taką sprawozdawczością powinny przedstawić politykę przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw; wyjaśnić strukturę zarządzania odpowiedzialną za należyłą staranność przedsiębiorstwa oraz wskazać osoby w przedsiębiorstwie ponoszące bezpośrednią odpowiedzialność; opisać wewnętrzne systemy przejrzystości, gromadzenia informacji i kontroli nad łańcuchem dostaw złota określone w etapie 1 lit. C i etapie 3 lit. B, wyjaśniając sposób funkcjonowania systemu oraz sposób, w jaki wzmocnił on starania przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności w danym okresie sprawozdawczym; opisać bazę danych przedsiębiorstwa i system ewidencyjny oraz wyjaśnić metody identyfikowania wszystkich dostawców, aż do kopalni

¹¹⁵Tajemnica przedsiębiorstwa i inne względy związane z konkurencją lub bezpieczeństwem, bez uszczerbku dla późniejszej zmieniającej się interpretacji, oznaczają: informacje o cenie; dane dotyczące tożsamości dostawcy oraz stosunki z dostawcą (tożsamość rafinerii oraz lokalnego eksportera z siedzibą w miejscach oznaczonych sygnałami ostrzegawczymi zawsze należy jednak ujawniać, z wyjątkiem przypadków zakończenia współpracy); szlaki transportowe; oraz tożsamość osób będących źródłami informacji i sygnalistów zlokalizowanych na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka, w przypadku gdy ujawnienie tożsamości takich osób zagrażałoby ich bezpieczeństwu. Wszystkie informacje zostaną ujawnione każdemu zinstytucjonalizowanemu mechanizmowi, regionalnemu lub globalnemu, gdy zostaną już wprowadzone, w celu zbierania i przetwarzania informacji na temat minerałów pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka.

- pochodzenia, oraz metod wymiany informacji na temat należytej staranności w całym łańcuchu dostaw; ujawnić informacje na temat płatności dokonanych na rzecz rządów zgodnie z kryteriami i zasadami EITI (w stosownych przypadkach).
2. *Ocena ryzyka przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw:* przedstawienie sprawozdania dotyczącego działań podjętych w celu realizacji etapu 2. Przedsiębiorstwa objęte taką sprawozdawczością powinny wyjaśnić, w jaki sposób przedsiębiorstwo zidentyfikowało działania oznaczone sygnałem ostrzegawczym lub sygnały ostrzegawcze w swoim łańcuchu dostaw, w tym weryfikacje oświadczeń dostawców proporcjonalnie do ryzyka; opisać sygnały ostrzegawcze zidentyfikowane w łańcuchu dostaw złota; opisać działania podjęte, aby sporządzić zestawienie faktycznych okoliczności takich operacji i łańcuchów dostaw oznaczonych sygnałem ostrzegawczym; przedstawić metodykę, praktyki i informacje uzyskane przez zespół oceniający w terenie, w tym fakt, czy i w jaki sposób przedsiębiorstwo współpracowało z innymi przedsiębiorstwami działającymi na wyższym szczeblu łańcucha dostaw oraz w jaki sposób przedsiębiorstwo zapewniło, aby we wszystkich wspólnych działaniach należycie uwzględniono okoliczności typowe dla danego przedsiębiorstwa; ujawnić faktyczne lub potencjalne zidentyfikowane ryzyko. Ze względów jasności przedsiębiorstwa nie powinny zgłaszać ryzyka zidentyfikowanego w odniesieniu do potencjalnych dostawców, z którymi nie prowadzą żadnych interesów.
 3. *Zarządzanie ryzykiem:* przedstawienie sprawozdania dotyczącego działań podjętych w celu realizacji etapu 3. Przedsiębiorstwa objęte taką sprawozdawczością powinny opisać, w jaki sposób wzmocniono wewnętrzne systemy kontroli, takie jak łańcuch kontroli pochodzenia lub systemy identyfikowalności, aby gromadzić i przechowywać wiarygodne, aktualne informacje na temat łańcuchów dostaw złota, które oznaczono sygnałem ostrzegawczym; opisać działania podjęte w celu zarządzania ryzykiem, w tym podsumowanie strategii zarządzania ryzykiem w planie zarządzania ryzykiem, oraz ewentualne szkolenia w zakresie budowania zdolności oraz zaangażowanie zainteresowanych stron; ujawnić wysiłki podejmowane przez przedsiębiorstwo w celu monitorowania i śledzenia wyników dotyczących ograniczenia ryzyka oraz wszystkie przykłady i wyniki działań następczych po 6 miesiącach, aby ocenić istotną i wymierną poprawę. Ujawnić szereg przykładów, w których przedsiębiorstwo podjęło decyzję o zakończeniu współpracy z dostawcami lub łańcuchami dostaw zgodnie z załącznikiem II, nie ujawniając tożsamości tych dostawców, z wyjątkiem przypadków, w których przedsiębiorstwo uzna to za dopuszczalne zgodnie z obowiązującymi przepisami. Przedsiębiorstwa powinny dążyć do zgłoszenia odnośnym międzynarodowym i krajowym organom dochodzeniowym lub organom ścigania wszystkich przypadków zakończenia współpracy, uwzględniając potencjalne szkodliwe skutki takiej sprawozdawczości, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

A.2. Dla rafinerii: poza zaleceniami wymienionymi powyżej rafinerie powinny również:

1. *Audyty:* opublikować przygotowane przez rafinerie sprawozdania podsumowujące

z audytu z należyтым uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i innych względów związanych z konkurencją lub bezpieczeństwem. Sprawozdanie podsumowujące z audytu powinno obejmować:

- a) szczegóły dotyczące rafinerii oraz datę audytu;
- b) działania podjęte w ramach audytu oraz metodykę audytu, zdefiniowane w etapie 4 lit. A pkt 4, w przypadku gdy zgodnie z niniejszymi wytycznymi oraz jak określono w etapie 4 lit. B pkt 2 nie opublikowano tych szczegółów w ramach programu branżowego lub zinstytucjonalizowanego mechanizmu;
- c) wnioski dotyczące audytu, zdefiniowane w etapie 4 lit. A pkt 4, ponieważ odnoszą się one do każdego etapu w niniejszych wytycznych.

A.3. Dla wszystkich przedsiębiorstw działających na niższym szczeblu łańcucha dostaw

1. *Systemy zarządzania przedsiębiorstwem*: przedstawienie sprawozdania dotyczącego działań podjętych w celu realizacji etapu 1. Przedsiębiorstwa objęte taką sprawozdawczością powinny przedstawić politykę przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw; wyjaśnić strukturę zarządzania odpowiedzialną za należyłą staranność przedsiębiorstwa oraz wskazać osoby w przedsiębiorstwie ponoszące bezpośrednią odpowiedzialność; opisać wprowadzone przez przedsiębiorstwo systemy kontroli nad łańcuchem dostaw złota, wyjaśniając sposób funkcjonowania systemu oraz sposób, w jaki wzmocnił on starania przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności w danym okresie sprawozdawczym; opisać bazę danych przedsiębiorstwa i system ewidencji.
2. *Ocena ryzyka*: przedstawienie sprawozdania dotyczącego działań podjętych w celu realizacji etapu 2. Przedsiębiorstwa objęte taką sprawozdawczością powinny opisać działania podjęte w celu identyfikacji rafinerii w swoim łańcuchu dostaw; opisać ocenę swoich praktyk należytej staranności; wyjaśnić metodykę przedsiębiorstwa w zakresie ocen ryzyka w łańcuchu dostaw; ujawnić faktyczne lub potencjalne zidentyfikowane ryzyko.
3. *Zarządzanie ryzykiem*: przedstawienie sprawozdania dotyczącego działań podjętych w celu realizacji etapu 3¹¹⁶. Przedsiębiorstwa objęte taką sprawozdawczością powinny opisać działania podjęte w celu zarządzania ryzykiem, w tym podsumowanie strategii ograniczenia ryzyka zawartej w planie zarządzania ryzykiem, oraz ewentualne szkolenia w zakresie budowania zdolności oraz zaangażowanie zainteresowanych stron; ujawnić wysiłki podejmowane przez przedsiębiorstwo w celu monitorowania i śledzenia wyników dotyczących ograniczenia ryzyka oraz wszystkie przykłady i wyniki działań następczych po 6 miesiącach, aby ocenić istotną i wymierną poprawę.

¹¹⁶Opublikowanie dodatkowych sprawozdań z audytu lub podsumowań, jeżeli takie istnieją lub są wymagane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, dotyczących praktyk należytej staranności stosowanych przez przedsiębiorstwo działające na niższym szczeblu łańcucha dostaw, z należyтым uwzględnieniem tajemnicy przedsiębiorstwa i innych względów związanych z konkurencją lub bezpieczeństwem.

ANEKS

Proponowane środki na rzecz stworzenia możliwości gospodarczych i rozwojowych dla górników wydobywających ręcznie i na małą skalę

Na obszarach dotkniętych konfliktami i obszarach wysokiego ryzyka górnicy wydobywający ręcznie i na małą skalę są szczególnie narażeni na negatywne skutki i poważne nadużycia związane z wydobywaniem i transportem złota, handlem nim oraz jego przetwórstwem i wywozem. Stopień narażenia górników wydobywających ręcznie i na małą skalę wzrasta, gdy wydobywanie ręczne i na małą skalę funkcjonuje przy braku sprzyjającego środowiska regulacyjnego umożliwiającego odpowiedzialną, uwzględniającą konflikty produkcję złota i legalny handel.

Celem niniejszego aneksu jest zminimalizowanie ryzyka marginalizacji sektora wydobywania ręcznego i na małą skalę, szczególnie ofiar wymuszeń, przy jednoczesnym propagowaniu łańcuchów dostaw złota niepowodującego konfliktów, a tym samym stworzenie możliwości ekonomicznych i możliwości rozwoju dla górników wydobywających ręcznie i na małą skalę. W niniejszym aneksie zaproponowano środki mające na celu utworzenie bezpiecznych, przejrzystych i weryfikowalnych łańcuchów dostaw złota od kopalni do rynku oraz umożliwienie, aby należyta staranność w zakresie legalnego złota wydobywanego ręcznie i na małą skalę osiągnęła te cele, m.in. przez działania na rzecz formalizacji i legalizacji.

Rządy, organizacje międzynarodowe, darczyńcy, przedsiębiorstwa działające w łańcuchu dostaw i organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogą rozważyć możliwość sprawdzenia sposobów współpracy, aby skorzystać z tych sugerowanych wariantów lub innych uzupełniających podejść, które wydają się właściwe zgodnie z krajowymi przepisami i strategiami politycznymi.

1. Ocena kopalni zgodna z normami zawartymi w załączniku II do wytycznych OECD dotyczących należytej staranności⁶¹:
 - a) utworzenie lokalnych komisji z udziałem wielu zainteresowanych stron, składających się z punktów kontaktowych ze strony społeczeństwa obywatelskiego, branży i organów administracji lokalnej i centralnej, udział w takich komisjach i ich wsparcie, aby nadzorować proces oceny miejsca wydobywania⁶²:
 - (i) opracowanie jasnych parametrów oceny kopalni, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel złotem, zgodnie z normami zawartymi w załączniku II do wytycznych OECD dotyczących należytej staranności oraz opublikowanie tych parametrów⁶³;

- (ii) utworzenie zespołów z członków komisji z udziałem wielu zainteresowanych stron, aby na podstawie tych parametrów oceniły kopalnie i opublikowały wyniki;
 - (iii) punkty kontaktowe komisji z udziałem wielu zainteresowanych stron powinny zdobywać, za pośrednictwem swoich sieci w terenie, aktualne informacje na temat warunków w kopalniach, na szlakach transportowych i w punktach, w których odbywa się handel złotem. Informacje należy przechowywać w głównym centrum informacyjnym. Informacje należy udostępniać zespołom oceniającym, organom państwowym oraz przedsiębiorstwom działającym na wyższym szczeblu łańcucha dostaw pozyskującym złoto z danych obszarów;
- b) przy rozważaniu właściwych wariantów bezpieczeństwa w kopalniach:
- (i) rozpowszechnienie niniejszych wytycznych i poinformowanie sił bezpieczeństwa o sankcjach karnych i innych za nielegalne zaangażowanie w wydobycie złota, handel nim, jego przetwórstwo i wywóz; oraz
 - (ii) wspieranie formalizacji ustaleń dotyczących bezpieczeństwa między społecznościami zajmującymi się wydobyciem ręcznym i na małą skalę, organami administracji lokalnej oraz publicznymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa, we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i organizacjami międzynarodowymi, w stosownych przypadkach, w celu zapewnienia swobodnego dokonywania wszystkich płatności i ich proporcjonalności do świadczonych usług, a także wyjaśnienia zasad współpracy zgodnych z Dobrowolnymi zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa i praw człowieka, Kodeksem postępowania ONZ dla służb wymiaru sprawiedliwości oraz Podstawowymi zasadami ONZ w sprawie stosowania przymusu i broni palnej przez służby wymiaru sprawiedliwości.
2. Formalizacja działań⁶⁴, m.in. przez:
- a) poznanie przyczyn braku formalizacji w istniejących systemach produkcji ręcznej i handlu tradycyjnego, aby określić najlepsze strategie na rzecz pobudzenia i umożliwienia formalizacji;
 - b) zapewnienie pomocy technicznej, aby wspomóc formalizację górników wydobywających ręcznie i na małą skalę;^{117 118 119 120}

117W regionie Wielkich Jezior należy tego dokonać za pomocą krajowych programów certyfikacji wdrażających regionalny mechanizm certyfikacji Międzynarodowej Konferencji w sprawie Regionu Wielkich Jezior. Zob. również C. Echavarría i inni, red. *Vision for Responsible Artisanal and Small-Scale Mining in Alliance for Responsible Mining* (2008 r.). *The Golden Vein - A guide to responsible artisanal and small-scale mining*. Cykl Sojuszu na rzecz Odpowiedzialnego Wydobycia (ARM) pt. *Series on Responsible ASM* nr 1. Medellin.

118Zob. *Regional Certification Manual* opracowany przez Międzynarodową Konferencję w sprawie Regionu Wielkich Jezior (ICGLR) (2011 r.).

119Zob. załączniki 3 i 4, *Certification Manual* opracowany przez Międzynarodową Konferencję w sprawie Regionu Wielkich Jezior (ICGLR) (2011 r.).

120Zob. Felix Hruschka i Cristina Echavarría, *Rock Solid Chances*, Sojusz na rzecz Odpowiedzialnego Wydobycia (2011 r.), dostępne pod adresem <http://www.communitymining.org/index.php/en/arm-publications>. W odniesieniu do

- c) uznanie różnorodności rodzajów i rozmiarów działalności wydobywania ręcznego i na małą skalę;
- d) utworzenie wspólnych inicjatyw w celu ustanowienia zasad i finansowania funduszy wsparcia, aby wspomóc proces formalizacji, oraz uczestnictwo w takich inicjatywach⁶⁵.
3. Legalizacja działań⁶⁶. Pomoc górnikom wydobywającym ręcznie i na małą skalę w uzyskaniu praw na wydobycie i innych powiązanych zezwoleń za pomocą legalnych procedur. Rozważenie innych środków regulacyjnych, aby zalegalizować działania górników wydobywających ręcznie i na małą skalę. W przypadku gdy istnieją wyzwania dotyczące nielegalnego wydobycia na podstawie koncesji na wydobycie, zachęca się wszystkie zainteresowane strony, aby umożliwiły konstruktywny dialog między posiadaczami uprawnień a podmiotami wydobywającymi ręcznie i na małą skalę, jeśli strony te działają w dobrej wierze. W przypadku sporów dotyczących uprawnień należy dążyć do polubownych rozwiązań przez współpracę z zainteresowanymi stronami sektora rządowego i innymi zainteresowanymi stronami.
4. Ocena ośrodków handlowych oraz systematyczne planowanie szlaków transportowych:
- a) utworzenie zespołów w ramach komisji z udziałem wielu zainteresowanych stron i uczestnictwo w nich (zob. powyżej) do celów corocznej oceny punktów, w których odbywa się handel złotem, i szlaków transportowych w oparciu o parametry przedstawione powyżej;^{121 122}

regionu Wielkich Jezior zob. czwarte narzędzie Regionalnej inicjatywy na rzecz walki z nielegalną eksploatacją zasobów naturalnych ICGLR, *Formalisation of the Artisanal Mining Sector*.

121 Zob. Rada Odpowiedzialnego Jubilerstwa, Wytyczne dotyczące norm, „COP 2.14 Wydobycie ręczne i na małą skalę”, w których wymieniono następujące analogiczne możliwości wydobycia na dużą skalę oraz inicjatyw na rzecz wydobycia ręcznego i na małą skalę: „zapewnienie finansowania (pożyczek) na usprawnienia techniczne i inne; wsparcie i szkolenie górników w zakresie szeregu kwestii (np. zawodowych, zdrowotnych, metod odzysku, wydobycia i przetwarzania, procesów wnoszących wartość dodaną, zarządzania organizacyjnego i finansowego, zarządzania materiałami wybuchowymi); wsparcie górników w szacowaniu złóż mineralnych (w połączeniu ze wsparciem w zakresie dostępu do finansowania); zapewnienie służb reagowania kryzysowego; udostępnienie górnikom usług przetwarzania lub budowanie ich zdolności do samodzielnego wdrożenia skutecznych obiektów przetwarzania wyposażonych w lepszą technologię; współpracę z organami rządowymi, organizacjami pozarządowymi, związkami zawodowymi i międzynarodowymi agencjami w celu uzyskania dodatkowego wsparcia; zapewnienie wytycznych w zakresie wprowadzania do obrotu i komercjalizacji, w tym ustaleń dotyczących sprawiedliwego handlu; aktywne wspieranie alternatywnych źródeł utrzymania, rozwoju gospodarczego i innych ulepszeń w społecznościach zajmujących się wydobyciem ręcznym i na małą skalę; wspieranie szerszej społeczności przez lokalne pozyskiwanie jak największej liczby towarów i usług; eliminowanie pracy dzieci jako warunku zaangażowania w społeczności; poprawę sytuacji kobiet w społecznościach zajmujących się wydobyciem ręcznym i na małą skalę przez programy zwiększania znajomości problematyki równego statusu płci i wzmocnienia pozycji kobiet”.

122 Odpowiedzialne wydobycie ręczne i na małą skalę jest zgodne z krajowymi ramami

- b) unikanie wszelkiego potencjalnego zanieczyszczenia źródeł, zbudowanie i utrzymanie bezpiecznych magazynów w głównych punktach, w których odbywa się handel złotem. Uwzględniając właściwe warianty bezpieczeństwa w punktach, w których odbywa się handel złotem, i na szlakach transportowych:
- (i) rozpowszechnienie niniejszych wytycznych i poinformowanie sił bezpieczeństwa o sankcjach karnych i innych za nielegalne zaangażowanie w wydobycie złota, handel nim, jego przetwórstwo i wywóz; oraz
 - (ii) wspieranie formalizacji ustaleń dotyczących bezpieczeństwa między społecznościami zajmującymi się wydobyciem ręcznym i na małą skalę, organami administracji lokalnej oraz publicznymi lub prywatnymi siłami bezpieczeństwa, we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i organizacjami międzynarodowymi, w stosownych przypadkach, w celu zapewnienia swobodnego dokonywania wszystkich płatności i ich proporcjonalności do świadczonych usług, a także wyjaśnienia zasad współpracy zgodnych z Dobrowolnymi zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa i praw człowieka, Kodeksem postępowania ONZ dla służb wymiaru sprawiedliwości oraz Podstawowymi zasadami ONZ w sprawie stosowania przymusu i broni palnej przez służby wymiaru sprawiedliwości;
5. ustanowienie systemów identyfikowalności lub systemów łańcucha kontroli pochodzenia, które zapewniają bezpieczeństwo transportów i umożliwiają gromadzenie danych na temat złota z kopalni poddanych ocenie. Zaleca się, aby po ocenie kopalni natychmiast następowало wprowadzenie solidnych systemów łańcucha kontroli pochodzenia lub systemów identyfikowalności. Systemy łańcucha kontroli pochodzenia lub systemy identyfikowalności powinny stopniowo gromadzić i przechowywać informacje dotyczące każdego transportu złota z kopalni poddanych ocenie¹²³;
6. zapewnienie wsparcia finansowego (i) komisjom z udziałem wielu zainteresowanych stron do celów oceny kopalni, szlaków transportowych i punktów, w których odbywa się handel złotem; oraz (ii) systemom łańcucha kontroli pochodzenia lub systemom identyfikowalności. Wsparcie finansowe może przyjąć różne formy, w tym bezpośredniego wsparcia inicjatyw lub opłat licencyjnych i stawek nałożonych na złoto z kopalni poddanych ocenie i szlaki transportowe posiadające systemy łańcucha kontroli pochodzenia lub systemy identyfikowalności;
7. propagowanie programów i uczestnictwo w nich, aby bezpośrednio i w sposób

prawnymi. W przypadku gdy obowiązujące ramy prawne nie są egzekwowane lub gdy takie ramy nie istnieją, należy uwzględnić wysiłki podejmowane w dobrej wierze przez górników wydobywających ręcznie i na małą skalę oraz przedsiębiorstwa w celu prowadzenia działalności zgodnie z obowiązującymi ramami prawnymi (jeżeli takie istnieją), a także ich zaangażowanie w możliwości sformalizowania w miarę ich udostępniania (mając na uwadze fakt, że w większości przypadków górnicy wydobywający ręcznie i na małą skalę mają bardzo ograniczone możliwości lub nie mają żadnych możliwości, zdolności technicznych lub wystarczających zasobów finansowych, aby to zrobić).

- 123W celu zapoznania się ze szczegółowym wykazem informacji, które należy zawrzeć w systemach łańcucha kontroli pochodzenia i systemach identyfikowalności, ponieważ odnoszą się do określonych minerałów, zob. etap 2 lit. C dodatku dotyczącego złota.

- konkurencyjny wprowadzać do obrotu złoto wydobywane ręcznie i na małą skalę z kopalni poddanych ocenie. Ułatwienie kontaktów i tworzenie partnerstw między podmiotami wydobywającymi ręcznie i na małą skalę działającymi w kopalniach, hutach/rafineriach poddanych ocenie, bezpośrednio wprowadzanie do obrotu złota z kopalni poddanych ocenie przez bezpieczne i weryfikowalne szlaki transportowe;
8. wspieranie ustanowienia mechanizmu rozpatrywania skarg zgodnie z etapem 1 lit. E niniejszego dodatku oraz podjęcie działań, aby umożliwić dostęp do tego mechanizmu podmiotom wydobywającym ręcznie i na małą skalę, tak by mogły ostrzec przedsiębiorstwa i organy rządowe o problemach związanych z wydobyciem i transportem złota, handlem nim oraz jego przetwórstwem oraz wywozem z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka;
 9. wzmacnianie współpracy między organami celnymi krajów wywozu i przywozu.

ORGANIZACJA WSPÓŁPRACY GOSPODARCZEJ I ROZWOJU

OECD to wyjątkowe forum, w ramach którego rządy współpracują, aby sprostać gospodarczym, społecznym i środowiskowym wyzwaniom globalizacji. OECD odgrywa również główną rolę w wysiłkach mających na celu zrozumienie nowych osiągnięć i obaw, takich jak ład korporacyjny, gospodarka informacyjna i wyzwania wynikające ze starzenia się społeczeństwa, oraz wspieranie rządów w reagowaniu na takie osiągnięcia i obawy. Organizacja zapewnia otoczenie, w którym rządy mogą porównywać swoje doświadczenia polityczne, szukać rozwiązań wspólnych problemów, określać dobrą praktykę i pracować nad koordynacją krajowych i międzynarodowych strategii politycznych.

Państwa członkowskie OECD to: Australia, Austria, Belgia, Chile, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Islandia, Izrael, Japonia, Kanada, Korea, Luksemburg, Meksyk, Niderlandy, Niemcy, Norwegia, Nowa Zelandia, Polska, Portugalia, Republika Czeska, Republika Słowacka, Słowenia, Stany Zjednoczone, Szwajcaria, Szwecja, Turcja, Węgry, Włochy i Zjednoczone Królestwo. Unia Europejska uczestniczy w pracach OECD.

OECD Publishing rozpowszechnia na szeroką skalę wyniki prowadzonych przez Organizację działań w zakresie gromadzenia danych statystycznych oraz badań nad kwestiami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi, jak również konwencje, wytyczne i normy uzgodnione przez członków OECD.

Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka

WYDANIE DRUGIE

Spis treści

Zalecenie Rady w odniesieniu do Wytycznych OECD dotyczących należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka

Wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka

Dodatek dotyczący cyny, tantalu i wolframu Dodatek dotyczący złota

Z niniejszą publikacją można zapoznać się na stronie internetowej

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264185050-en>

Niniejsze opracowanie opublikowano na stronie OECD iLibrary, na której gromadzone są wszystkie książki, periodyki i bazy danych statystycznych OECD.

Więcej informacji można znaleźć pod adresem www.oecd-ilibrary.org

OECDpublishing
www.oecd.org/publishing

ISBN 978-92-64-18501-2
20 2012 08 1 P

9 789264 18501 2